

La oss snakke om
**FREMTIDS
FULLMAKT**

Ståle René Matre

*How did it get so late so soon?
Its night before its afternoon.
December is here before its June.
My goodness how the time has flown.
How did it get so late so soon?*

Dr. Seuss

Denne boka er skrevet til deg som ønsker å vite mer om fremtidsfullmakt.

Den er skrevet med ufaglærte leseres behov for øyet – men boka går dypt nok til at den også kan ha verdi for deg som utferdiger fremtidsfullmakter profesjonelt.

Forord

Ordningen med fremtidsfullmakt ble etablert i Norge i 2013 gjennom endringer i vergemålsloven. Begrunnelsen for lovendringen var å gi enkeltindivider større rett til selvbestemmelse, et forhøyet nivå av verdighet og en mer forutsigbar håndtering av egne interesser dersom man i fremtiden skulle miste evnen til å ivareta disse selv.

Utgangspunktet i norsk rett er at alle myndige personer har full rettslig handleevne, noe som innebærer frihet til å inngå avtaler og ta beslutninger på egne vegne. Dessverre opplever noen å miste denne handleevnen på grunn av sykdom, demens, eller annen forvitring av egen evne til å ivareta personlige og økonomiske interesser. For disse personene vil andre måtte tre inn og ta avgjørelser på deres vegne. Da kan man være godt tjent med å ha opprettet en fremtidsfullmakt, fremfor alternativet som er offentlig vergemål.

En fremtidsfullmakt gir deg muligheten til å bestemme hvem som skal ta vare på dine økonomiske og personlige interesser hvis du en dag ikke lenger er i stand til det selv. Du kan selv fastsette rammene for hva fullmakten skal omfatte, og på den måten i stor grad påvirke hvordan din fremtidige hverdag skal se ut. Dette gir ikke bare en trygghet for deg selv, men også en forutsigbarhet og avklaring for dine nærmeste.

Ingen kan forutse fremtiden, men vi kan forberede oss på den.

I denne boken redegjøres for de hensyn som taler for å opprette en fremtidsfullmakt, det forklares hva en fremtidsfullmakt er, hvem som kan opprette den, og hvilke vurderinger man bør gjøre før og under opprettelsen.

Boken inneholder også eksempler på både enkeltstående og gjensidig fremtidsfullmakt, slik at du kan få et tydelig bilde av hvordan en slik fullmakt kan utformes. Hovedmålet med denne boken er å gi deg nødvendig kunnskap for å ta velinformerte valg om din egen fremtid.

Når dét er sagt, er det i utgangspunktet et klart råd, til alle som skal opprette en fremtidsfullmakt, å oppsøke profesjonell hjelp til dette, og i alle fall som et minimum får kvalitetssikret av fagfolk en fremtidsfullmakt man eventuelt har laget selv.

Om forfatteren

Ståle René Matre, som står bak denne boken, har bred juridisk bakgrunn, og har jobbet med fremtidsfullmakter siden kapittel 10 i vergemålsloven tredde i kraft i 2013. Først som advokatfullmektig og deretter som advokat fra 2014.

Gjennom sitt profesjonelle virke har han fått en dyp innsikt i viktigheten av fremtidsfullmakt - ikke bare fra et juridisk perspektiv, men også på det personlige planet - ettersom han selv har hatt erfaring med uheldig fravær av fremtidsfullmakt i nær familie, noe som ført til et forsterket engasjement for kunnskap om og bruk av fremtidsfullmakt.

I dag driver Ståle Hodnafjell AS, et selskap som tilbyr rådgivning til individer og bedrifter, med særlig fokus på helse, livsmestring og prestasjon.

Han er også en aktiv forfatter/skribent og innholdsskaper, med både bøker og digitalt innhold i produksjon.

Ståle holder foredrag og kurs på forespørsel, der han deler juridisk kunnskap og innsikt, eller erfaringer, ideer og kunnskap rundt tankesett, livskvalitet og hvordan man kan ta gode valg for å oppleve glede - selv når livet butter imot.

Ståle praktiserte som advokat til desember 2024. I dag har han full fokus på Hodnafjell og den mer kreative og utadrettete virksomheten som drives der.

Når det er sagt tilbyr han fortsatt juridisk rådgivning i tråd med advokatloven - som trådte i kraft 1. januar 2025. Herunder bistår han deg gjerne med utferdigelse og eller kvalitetssikring av fremtidsfullmakt.

Ståle er av den oppfatning at tilgjengeligheten og viktigheten av fremtidsfullmakt er underkommunisert, og han mener videre at alle voksne bør ha vurdert om de skal ha en fremtidsfullmakt, og også at de aller fleste er tjent med å opprette en.

For Ståle handler det om å spre nyttig kunnskap, alltid med klientens interesse i fokus. Som en dedikert fag- og familiemann ønsker han å gjøre fremtidsfullmakter mer tilgjengelig for alle.

Derfor skrev han denne boken, som han håper bidrar både til at flere blir kjent med konseptet fremtidsfullmakt - og at den også vil bidra til et bedre vurderings- og beslutningsgrunnlag for deg som vurderer eller arbeider med å opprette en fremtidsfullmakt.

Om Hodnafjell

Hodnafjell AS ble stiftet i januar 2025 av Ståle René Matre, som frem til da praktiserte som advokat.

Selskapet fokuserer på å hjelpe individer og bedrifter med å heve sitt kunnskaps-, ferdighets- og innsiktsnivå når det gjelder fysisk og mental helse, tankesett, livskvalitet, samt det å øke produktivitet og prestasjonsnivå.

I tillegg tilbyr Ståle fortsatt juridisk rådgivning på utvalgte områder, herunder fremtidsfullmakt, arv, arbeidsliv, kontraktsrett og selskapsrett.

Hodnafjell legger stor vekt på autentisitet og verdiskapning for kundene. Virksomheten har som mål å bidra til økt kunnskap på både individuelle og allmennyttige områder. Dette omfatter blant annet fysisk og mental helse, velvære, livskvalitet, livsmestring, produktivitet og resultatoppnåelse.

Både individer og organisasjoner kan dra nytte av et samarbeid med Ståle og Hodnafjell for å oppnå ønsket utvikling og mestring.

For å lære mer om våre tjenester, eller for å komme i kontakt for å bestille ut ifra ditt behov, kontakt oss på kontakt@hodnafjell.com.

- *Kunnskap*
- *Helse*
- *Tankesett*
- *Livskvalitet*
- *Prestasjon*

Ansvarsfraskrivelse

Denne boken er skrevet for å gi generell informasjon om fremtidsfullmakt og skal ikke anses som juridisk rådgivning.

Innholdet er utarbeidet fra et faglig kompetent standpunkt, og baserer seg på gjeldende lovgivning og praksis i Norge på tidspunktet for publisering (Februar 2025). Likevel kan lover og regler endres, og individuelle omstendigheter kan påvirke hvordan regelverket kommer til anvendelse.

Forfatteren og utgiveren påtar seg ikke ansvar for eventuelle feil, mangler eller konsekvenser som måtte oppstå ved bruk av informasjonen i denne boken. Leseren oppfordres derfor til å søke individuell juridisk rådgivning fra kvalifisert hold før opprettelse av fremtidsfullmakt, for å sikre at fullmakten er i samsvar med gjeldende lover og dekker egne behov.

Denne boken er ment som en veiledning og inspirasjon, og all bruk skjer på leserens eget ansvar.

Rettighets-/Copyrighterklæring

© 2025 Ståle René Matre og Hodnafjell AS. Alle rettigheter forbeholdes. Denne boken og alt dens innhold, inkludert tekst, struktur, disposisjon og eksempler, er opphavsrettslig beskyttet og eies fullt ut av Ståle René Matre og Hodnafjell AS.

Uten skriftlig samtykke fra rettighetshaverne er det ikke tillatt å kopiere, distribuere, publisere, lagre i et elektronisk system, eller på annen måte gjengi deler av eller hele denne boken, verken digitalt eller i trykt format.

Sitat fra boken kan tillates i henhold til åndsverklovens bestemmelser om sitatrett, forutsatt at det tydelig oppgis kilde og forfatter.

Brudd på opphavsretten vil kunne medføre erstatningsansvar og rettslige konsekvenser. For forespørsler om brukstillatelse, vennligst kontakt Hodnafjell AS.

Anerkjennelse

Forfatteren ønsker å rette en spesiell takk til ChatGPT fra OpenAI, for verdifulle bidrag i idéutvikling og strukturering av denne boken. AI-verktøyet har vært en hjelpende hånd i skriveprosessen, men alt innhold er gjennomgått og tilpasset for å sikre nøyaktighet og relevans for leseren.

Innholdsfortegnelse

Forord	1
Ansvarsfraskrivelse	6
Rettighets-/Copyrighterklæring	7
Prolog – En personlig historie	10
Del I – Grunnleggende om fremtidsfullmakt	15
Hva er en fremtidsfullmakt?	15
Det overordnede prinsipp – Fullmaktsgivers interesse.....	21
Hva skiller en fremtidsfullmakt fra en vanlig fullmakt?	23
Hvorfor er en fremtidsfullmakt en god ting å ha?	27
Hvem kan opprette en fremtidsfullmakt?	31
Hva om det er tvil om rettslig handleevne/samtykkekompetanse?	32
Hvem kan være fullmektig i en fremtidsfullmakt?	34
Når trer en fremtidsfullmakt i kraft?	37
Hvilke typer fremtidsfullmakter finnes?	40
Lovgivning og lovgiverhensyn vedrørende fremtidsfullmakt	44
Nærmere om gjensidig fremtidsfullmakt	50
Nærmere om vedvarende fremtidsfullmakt	56
Del II – Fremtidsfullmakten – Innhold og hensyn	61
Fullmaktsgiver(e) og fullmektig(er)	63
Hvem kan være fullmektig?	65
Fremtidsfullmaktens ikrafttredelse	74
Stadfestelse	79
Underretning	85
Fullmektigens oppgaver	89
Disposisjonsfullmakt over fast eiendom	94
Disposisjonsfullmakt overfor bank og offentlige instanser	100
Alternativ(e) fullmektig(er)	104
Dekning av fullmektigens nødvendige utgifter	109

Oppbevaring og antall eksemplarer	114
Signering og bevitnelse	118
DEL III – 50 korte spørsmål og svar om fremtidsfullmakt	122
DEL IV - Eksempler på fremtidsfullmakt	133
Enkeltstående, generell fremtidsfullmakt:	134
Gjensidig generell fremtidsfullmakt	139
Vedvarende fremtidsfullmakt	145
Avslutning	150

Prolog – En personlig historie

Før vi går i gang og blir konkrete rundt fremtidsfullmakt, vil jeg gjerne fortelle en personlig historie. Denne selvopplevde historien er sterkt medvirkende til at jeg er såpass opptatt av fremtidsfullmakter som jeg er.

Hovedpoenget med historien er at ting kan endre seg raskt. Ta det fra meg: Om du vurderer å opprette fremtidsfullmakt for deg selv, eller ser at for eksempel en eller begge av dine foreldre bør vurdere å opprette en, ikke utsett. Som sagt, ting kan endre seg raskt.

Dette er ikke ment som skremselspropaganda eller salgstilskyndelse. Dette er en realitet som jeg mener fortjener oppmerksomhet. Ingen vet hva fremtiden bringer, og langt mindre når den bringer det.

Min, eller rettere sagt Pappa sin historie:

Rundt månedsskiftet august-september 2022, startet Pappa, min bror og meg på praten om å opprette fremtidsfullmakt for Pappa. Det var en enkel og praktisk samtale når vi først tok den, selv om fremtidsfullmakt gjerne er et tema man danser litt forsiktig rundt, og kanskje skyver på, fordi bakteppet er egens, eller noen du bryr deg om, sin sykdom, alderdom og i verste fall død - noe man helst vil slippe å tenke på om det ikke tvinger seg frem.

Pappa var, egentlig som forventet, realistisk og pragmatisk. Selv om han klart var samtykkekompetent på dette tidspunktet, var han 76 år og hadde begynt å merke alderen både fysisk og når han løste kryssord, som han sa. Han var positiv til

fremtidsfullmakt, og likte tanken på å ha kontroll over hvordan ting skulle ordnes dersom han en dag ikke kunne ta vare på alt selv. Han var en mann som alltid hadde ordnet opp – sjømann fra han var 14 til han fylte 72, hovedsakelig som kaptein. Vant til å ta ansvar, vant til å ha oversikt.

Vi avtalte å sette oss ned en dag og gå gjennom alt i detalj, få fullmakten skrevet, bevitnet og på plass.

Men dagene gikk. Jeg hadde stort sett mer enn nok med mitt. Min bror hadde sin jobb og sitt liv. Pappa hadde vesentlig flere gode dager enn dårlige dager, og han var fortsatt i det store og hele Pappa – bare litt eldre og litt mindre rask. Så vi tenkte vel alle at det var tid nok. Men det var det ikke. Ting skjedde fort.

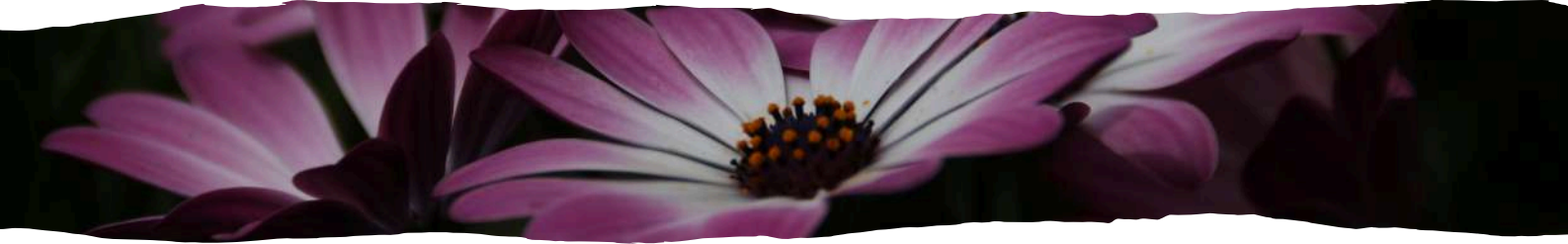
Fra slutten av september og utover forverret tilstanden seg merkbart. Han ble glemsk på en måte som ikke kunne bortforklares som vanlig aldring. Han forvekslet navn og steder, mistet tråden i samtaler og ble frustrert og redd når han ikke kunne skille mellom virkeligheten som den var og virkeligheten som han oppfattet den.

Som sagt, gikk ting fort, og det gikk raskt nedover med min fars kognitive evner.

Allerede i begynnelsen av november, knappe to måneder etter vi merket reelle tegn på alderdomssvekkelse, reiste Pappa og meg inn til sykehuset i Haugesund for undersøkelser og diagnostisering.

Etter en lang dag med legebesøk, skanninger og mye venting, satt vi på et undersøkelsesrom med hvite vegger og en utsikt som ikke tilbød noen trøst. Jeg var trøtt og tom. Pappa trøttere og tommere – og redd og opprørt.

Pappa satt rett overfor meg. Han så på meg med et blikk som prøvde å plassere meg. Jeg smilte oppmuntrende, prøvde å late som alt var som før. Da lyste han plutselig opp. «Min sønn er også jurist!» sa han, stolt og høyt. Jeg ble ganske satt ut. En følbart fornemmelse av tap og «point of no return» traff meg. «Ja,» svarte jeg forsiktig. «Men hvem tror du jeg er, da?» Han smilte bredt, helt trygg på svaret. «Du er jo Espen Nakstad, du!» sa han, med sin karakteristiske bergensdialekt. Den han aldri la fra seg, ikke en gang når han snakket engelsk.

Jeg klarte å trekke på smilebåndet, og det gjorde han også. For et øyeblikk virket det som om han var tilfreds, som om alt falt på plass for ham der og da. Men for meg falt ingenting på plass.

Det er lett å finne humor i det – Espen Nakstad - av alle mennesker! Jeg kunne nesten høre hvordan han ville ha ledd av det selv, hvis han hadde vært sitt gamle jeg. Men der og da kjente jeg mest på sorgen over å ha mistet noen. Det er en vond følelse å miste noen samtidig som de sitter rett foran deg.

I dag kan jeg smile og humre av det. Tiden har det med å være fin sånn.

Den gang tenkte jeg mest på alt han hadde gått gjennom. Et helt liv på sjøen. Arbeid som slet på kroppen, men som han var stolt av. Røffe tak i barndom og

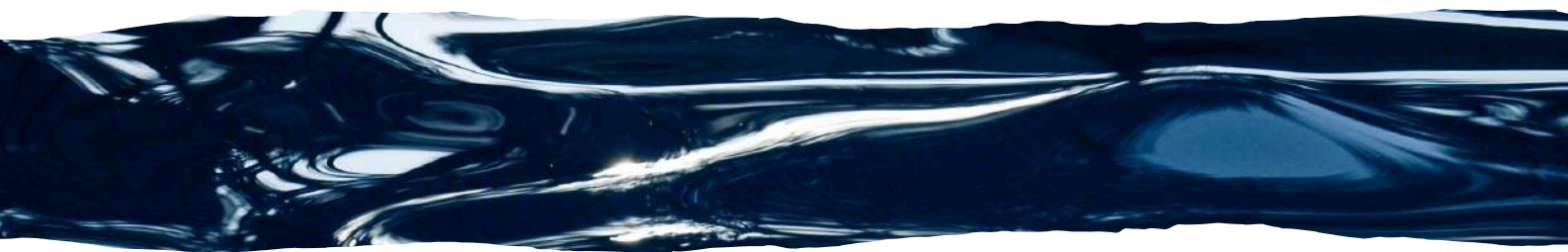

privatliv. Han hadde fortjent en god alderdom, fylt med tid med barnebarna og rolige dager i solen. I stedet ble han sittende i en sykehusseng, ute av stand til å forstå hvor han var eller hvem som satt hos ham.

Selv om dét ikke var det viktigste der og da, tok det ikke mange dagene før det sank inn at vi aldri rakk å få på plass den fremtidsfullmakten. Selv om jeg på det tidspunktet jobbet som advokat og jevnlig hjalp klienter med å utforme fremtidsfullmakter, så rakk jeg det ikke for min egen far. Dét føles feil på alle måter.

Historien om Pappa er et eksempel på hvor fort ting kan endre seg.

Fra å være frisk og oppegående til å miste alt, på det som i ettertid føles som et blunk. Jeg har tenkt mye på det siden da – at det finnes noen svinger på livets landevei som man gjerne ikke får forberedt seg på før man er gjennom dem. Og da er det gjerne for sent.

Denne opplevelsen har forsterket mitt syn på at en fremtidsfullmakt ikke er noe man skal vente med. Det er ikke noe man bare tenker på – det er noe man gjør, mens man fortsatt har muligheten. Som et minimum bør man ta en grundig vurdering av om fremtidsfullmakt er noe man skal ha eller ikke.

Svaret bør være begrunnet. Og for å kunne gi et begrunnet svar, må man for det første vite om at fremtidsfullmakt rent faktisk finnes og er et godt alternativ. Man må videre vite hva det innebærer å opprette en fremtidsfullmakt. Og sist, men

ikke minst, man må, basert på kjennskap til fremtidsfullmaktens muligheter og kunnskap om egen situasjon og ønsker, kjenne etter om man ønsker å opprette en - som et foretrukket alternativ til offentlig vergemål.

Det kan være vanskelig å ta den praten, vanskelig å planlegge for en fremtid man håper aldri kommer. Men alternativet er, slik jeg ser det, markant verre. Som med Pappa, der vi ikke rakk å skrive fremtidsfullmakt mens han var samtykkekompetent.

Det er derfor jeg skriver denne boken minst like mye som en oppfordring som en innføring. Oppfordringen er at du vurderer grundig om det er riktig for deg eller noen som står nær deg å opprette fremtidsfullmakt. Min påstand er at fremtidsfullmakt er riktig for de fleste. Jeg sier gjerne til klientene at dette er kanskje det viktigste dokumentet vi håper du aldri får bruk for.

Og det vil jeg understreke:

Jeg håper oppriktig at du aldri får bruk for en fremtidsfullmakt! Jeg unner deg et godt og langt liv med godt helbred og god forstand helt til du parkerer tøflene for siste gang.

Men jeg vil også at du lærer deg hva fremtidsfullmakt er, og at du oppretter en om du kommer frem til at det er riktig for deg. Det er oss ikke alle forunt å være ved godt helbred livet ut. Det rår vi ikke over selv. Men vi rår over om vi setter opp et dokument som ivaretar våre ønsker, samtidig som det bidrar til en forenklet hverdag for våre nærmeste - i det som også for dem ofte oppleves som en krevende situasjon.

Del I – Grunnleggende om fremtidsfullmakt

Det er nå tid for å få en forståelse for hva en fremtidsfullmakt er, samt andre grunnleggende aspekter rundt dette med fremtidsfullmakt. La os bare knekke i gang:

Hva er en fremtidsfullmakt?

Definisjon:

En fremtidsfullmakt er en skriftlig fullmakt som en person (fullmaktsgiver) oppretter for å gi en eller flere personer (fullmektiger) rett til å ivareta sine personlige og/eller økonomiske interesser dersom man på et senere tidspunkt ikke lenger er i stand til det selv, for eksempel på grunn av demens, alvorlig sykdom eller annen svekket helsetilstand.

Sagt på mer folkelig vis:

En **fremtidsfullmakt** er rett og slett en avtale du lager mens du er frisk og oppegående, for å bestemme hvem som skal ta vare på økonomien din og andre viktige ting hvis du en dag ikke klarer det selv.

Tenk på det som en plan B – en måte å sikre at dine interesser blir ivaretatt hvis du skulle bli alvorlig syk, få demens, eller av andre grunner ikke lenger kan ta egne beslutninger.

For eksempel: La oss si at du eier en bolig, har bankkontoer og kanskje noen investeringer. Hvis du en dag ikke klarer å betale regningene dine eller ta avgjørelser om boligen, kan den du har valgt som fullmektig ordne alt dette for

deg. Det kan være ektefellen din, ett av barna dine, eller noen andre du stoler 100 % på.

En fremtidsfullmakt kan også handle om personlige ting.

For eksempel:

Hva hvis du trenger hjelp til å ta avgjørelser om helsehjelp eller hvor du skal bo? Da kan fullmektigen sørge for at dine ønsker blir fulgt, som at du vil bo hjemme så lenge som mulig, eller at du ønsker å komme på et bestemt sykehjem.

Hvis en eldre person begynner å bli glemsk, og har problemer med å huske regninger, og vedkommende allerede har opprettet en fremtidsfullmakt, kan, for eksempel, datteren overta ansvaret for å betale regninger og sørge for at økonomien går som den skal.

Uten fremtidsfullmakt måtte man kanskje ha gått til det offentlige for å få oppnevnt en verge, noe som kan oppleves komplisert og mindre fleksibelt.

Kort sagt: En fremtidsfullmakt er som en forsikring for fremtiden. Du bestemmer ved den hva som skal skje hvis du en dag ikke klarer det selv – og du velger hvem du stoler nok på til å gjøre det for deg.

Hva en fremtidsfullmakt ikke er – begrensninger i fullmaktskompetansen

En fremtidsfullmakt gir stor fleksibilitet når det gjelder å gi en annen person myndighet til å handle på ens vegne dersom man mister samtykkekompetansen. Likevel er det visse begrensninger på hva en fremtidsfullmakt kan omfatte. Dette er både av juridiske og praktiske grunner, samt for å beskytte fullmaktsgiverens rettigheter og interesser.

1. Personlige rettigheter og friheter:

En fremtidsfullmakt **kan ikke** gi fullmektigen myndighet til å:

- **Tvangsbehandle eller tvangsinnlegge** fullmaktsgiver innenfor psykisk helsevern. Dette krever samtykke eller vedtak etter psykisk helsevernloven.
- **Endre personlig status**, som å inngå eller oppløse ekteskap eller partnerskap.
- **Avgi personlig samtykke** i spørsmål om sterilisering, abort eller andre høyt personlige forhold.
- **Samtykke til organdonasjon** på vegne av fullmaktsgiver.

2. Testamentariske disposisjoner

- **Fremtidsfullmakt kan ikke brukes til å opprette, endre eller tilbakekalle testament.**
  - o Å opprette eller endre testament krever at personen er samtykkekompetent på det tidspunktet handlingen gjøres, og kan ikke delegeres til andre.
  - o Dette sikrer at testamentet reflekterer fullmaktsgiverens egne ønsker og intensjoner, uten påvirkning fra andre.

3. Fullmektigens egne interesser og habilitetsregler

- **Fullmektigen kan ikke gjøre disposisjoner som unødig begunstiger seg selv**, med mindre det er klart spesifisert i fullmakten.
  - o For eksempel kan fullmektigen ikke gi seg selv gaver eller arveforskudd uten at det står eksplisitt i fullmakten.

- **Fullmektigen kan ikke benytte fullmakten til å inngå avtaler med seg selv** eller til å handle på en måte som gir interessekonflikter.
  - Eksempel: Fullmektigen kan ikke kjøpe fullmaktsgiverens eiendom til under markedspris.

4. Fullmakt i strid med lov eller offentlig regulering

- **Fullmektigen kan ikke gjøre noe som bryter med norsk lov** eller offentlige reguleringer, selv om det står i fullmakten.
  - Dette gjelder blant annet:
    - Unndragelse av skatt eller omgåelse av arveavgift.
    - Disposisjoner som bryter med formuesforvaltning etter **vergemålsloven**.

5. Disposisjoner som krever personlig vurdering og samtykke

- **Medisinske beslutninger som krever personlig vurdering og samtykke.**
  - Eksempler inkluderer:
    - Samtykke til kliniske studier.
    - Samtykke til større medisinske inngrep som ikke er livsnødvendige.
  - Dette er regulert av pasient- og brukerrettighetsloven, og krever som regel at pasienten selv gir samtykke, eller at det tas beslutning etter pasientens antatte vilje (dersom pasienten ikke har samtykkekompetanse).

6. Handlinger som krever offentlig stadfestelse eller godkjenning

- **Fullmektigen kan ikke foreta visse disposisjoner uten stadfestelse fra Statsforvalteren.**
  - Dette gjelder spesielt:
    - **Overdragelse av fast eiendom** (selv om det er hjemlet i fullmakten).

- **Store gavedisposisjoner** eller arveforskudd som avviker fra tidligere praksis.

7. Endringer av fullmaktsgivers personlige forhold

- **Fullmektigen kan ikke endre fullmaktsgiverens folkeregistrerte adresse** uten at det er nødvendig og i fullmaktsgivers klare interesse.
- **Fullmektigen kan ikke endre fullmaktsgiverens statsborgerskap** eller lignende juridisk status.

8. Fullmaktsgivers offentlige rettigheter og plikter

- **Fullmektigen kan ikke søke om skilsmisse eller separasjon** på vegne av fullmaktsgiver.
- **Fullmektigen kan ikke endre juridisk foreldreskap** eller inngå avtaler som påvirker omsorgsrettigheter for mindreårige barn.

Oppsummering

En fremtidsfullmakt gir bred myndighet, men det finnes klare grenser for hva den kan brukes til. Dette er blant annet for å beskytte fullmaktsgiverens personlige rettigheter, forhindre interessekonflikter og sikre at viktige beslutninger tas av kompetente myndigheter eller i henhold til lovverk.

Fullmektigen kan altså ikke:

- Utføre handlinger som krever personlig samtykke.
- Opprette eller endre testament.
- Gjøre disposisjoner som gir egne fordeler uten at det er tydelig hjemlet i fullmakten.
- Bryte norsk lov eller omgå offentlige reguleringer.

- Utføre disposisjoner som krever offentlig godkjenning uten stadfestelse fra Statsforvalteren.

Disse begrensningene understreker viktigheten av å utforme en gjennomtenkt og tydelig fremtidsfullmakt, slik at fullmaktsgiverens interesser og ønsker blir ivaretatt.

Det overordnede prinsipp – Fullmaktsgivers interesse

Det overordnede og bærende prinsippet for fremtidsfullmakter er at **alt fullmektigen gjør skal være i fullmaktsgivers interesse.**

Dette prinsippet er grunnleggende, da en fremtidsfullmakt kun trer i kraft når fullmaktsgiveren ikke lenger er i stand til å ivareta egne interesser, som følge av sykdom eller svekket mental helse. I en slik situasjon er det avgjørende at fullmektigen alltid handler til det beste for fullmaktsgiveren, da sistnevnte ikke lenger evner det selv.

Dette innebærer at fullmektigen må sette fullmaktsgiverens behov, ønsker og verdier foran sine egne interesser.

For eksempel, dersom fullmektigen skal ta beslutninger om økonomiske disposisjoner, som salg av eiendom eller forvaltning av midler, må disse beslutningene tas med tanke på hva som tjener fullmaktsgiveren best – ikke hva som er mest praktisk eller fordelaktig for fullmektigen selv.

Grunnen til at dette prinsippet er så sentralt, er at en fremtidsfullmakt er ment å ivareta fullmaktsgiverens selvbestemmelsesrett og verdighet, selv etter at evnen til å ta egne valg er borte.

Dette er en rettssikkerhetsgaranti som skal forhindre misbruk av tillit og makt. Lovverket og bakgrunnsretten legger derfor stor vekt på at fullmektigen ikke skal berike seg selv eller andre på bekostning av fullmaktsgiveren.

Prinsippet **gjennom syrer hele fullmaktsgiver-/fullmektigforholdet**, og det stilles strenge krav til lojalitet, god tro og aktsomhet fra fullmektigens side.

Dette innebærer blant annet at fullmektigen må dokumentere økonomiske disposisjoner og kunne gjøre rede for at handlingene er i samsvar med fullmaktsgiverens interesser. I praksis betyr det at fullmektigen må sette seg godt inn i fullmaktsgiverens ønsker og verdier, og handle i tråd med disse, også når fullmaktsgiveren ikke lenger kan uttrykke sine ønsker direkte.

Kort sagt: **Fullmektigen er forpliktet til å være fullmaktsgiverens stemme og hånd, ikke sin egen.**

Hva skiller en fremtidsfullmakt fra en vanlig fullmakt?

En vanlig fullmakt og en fremtidsfullmakt har begge til hensikt å gi en person (fullmektigen) rett til å handle på vegne av en annen person (fullmaktsgiveren). Likevel er det flere viktige forskjeller mellom dem, spesielt når det gjelder **gyldighet, formål, og tidspunktet for når de trer i kraft**. Her er de viktigste forskjellene:

1. Tidspunkt for ikrafttredelse

- **Vanlig fullmakt:** Trer i kraft umiddelbart etter at den er opprettet, og gjelder så lenge fullmaktsgiver er samtykkekompetent og ikke har tilbakekalt den. Hvis fullmaktsgiver mister sin rettslige handleevne (for eksempel ved demens eller alvorlig sykdom), blir en vanlig fullmakt automatisk ugyldig.
- **Fremtidsfullmakt:** Trer først i kraft når fullmaktsgiver har mistet evnen til å ivareta sine egne interesser, for eksempel på grunn av demens, psykisk sykdom eller alvorlig fysisk svekkelse. Den gjelder **kun i fremtiden**, og fullmaktsgiver må være samtykkekompetent ved opprettelsen.

2. Formål

- **Vanlig fullmakt:** Brukes ofte til **midlertidige eller avgrensede oppgaver**, som å gjennomføre en bestemt transaksjon (for eksempel salg av eiendom) eller handle på vegne av fullmaktsgiver i en kortere periode (for eksempel under utenlandsopphold).

- **Fremtidsfullmakt:** Er ment å dekke **langsiktige behov** og brukes typisk for å sikre at personlige og økonomiske interesser blir ivaretatt dersom fullmaktsgiver senere mister evnen til å ta beslutninger selv.

3. Formelle krav og gyldighet

- **Vanlig fullmakt:** Har ingen spesifikke formkrav etter loven og kan gis muntlig eller skriftlig, avhengig av hva den gjelder.
- **Fremtidsfullmakt:** Har strenge formkrav etter **Vergemålsloven:**
  - o Må være skriftlig.
  - o Må være underskrevet av fullmaktsgiver i nærvær av to vitner som bekrefter at fullmaktsgiver var samtykkekompetent og opprettet fullmakten frivillig.
  - o Vitnene kan ikke være fullmektig eller nære slektninger av fullmektigen.

4. Kontroll og godkjenning

- **Vanlig fullmakt:** Trenger ingen godkjenning eller kontroll fra offentlige myndigheter.
- **Fremtidsfullmakt:** Underlagt Statsforvalterens kontroll, ved at stadfestelse er nødvendig i forbindelse med tinglysing ved disposisjon over fast eiendom (Typisk salg, gave eller pantsettelse). Selv om det teknisk sett ikke er offentlig kontroll, tilkommer også at de fleste fremtidsfullmakter er avhengig av en legeerklæring om tap av rettslig handleevne/samtykkekompetanse for å tre i kraft.

5. Varighet og opphør

- **Vanlig fullmakt:** Opphører når fullmaktsgiver trekker den tilbake eller mister samtykkekompetansen.

- **Fremtidsfullmakt:** Fortsetter å gjelde etter at fullmaktsgiver har mistet samtykkekompetansen og opphører først ved fullmaktsgivers død, med mindre annet er spesifisert i fullmakten.

6. Bruksområder og eksempler

- **Vanlig fullmakt:**
  - Salg av bolig når eier er bortreist.
  - Representasjon i møter eller forhandlinger.
  - Tilgang til bankkonto for spesifikke formål.
- **Fremtidsfullmakt:**
  - Administrasjon av økonomi og eiendom ved demens eller sykdom.
  - Beslutninger om helsetjenester og personlig omsorg.
  - Sikring av kontinuitet i forretningsdrift dersom fullmaktsgiver mister evnen til å lede virksomheten.

7. Rettssikkerhet og beskyttelse

- **Vanlig fullmakt:** Gir ingen spesiell beskyttelse for fullmaktsgiver dersom samtykkekompetansen svekkes.
- **Fremtidsfullmakt:** Gir rettssikkerhet ved at Statsforvalteren kontrollerer fullmektigens disposisjoner og kan gripe inn ved misbruk.

Oppsummering

Den **mest grunnleggende forskjellen** mellom vanlig fullmakt og fremtidsfullmakt ligger i **tidspunktet for når de trer i kraft** og **hvilke behov de dekker**.

Vanlig fullmakt er egnet for midlertidige eller avgrensede oppgaver og gjelder så lenge fullmaktsgiver er samtykkekompetent, mens fremtidsfullmakt gir en langsiktig løsning for å ivareta personlige og økonomiske interesser dersom fullmaktsgiver mister evnen til å gjøre dette selv.

En fremtidsfullmakt har også strenge formkrav og innebærer en større grad av kontroll og rettssikkerhet, ettersom den i de fleste tilfeller skal stadfestes av Statsforvalteren. Dette gjør fremtidsfullmakten til et spesielt egnet verktøy for de som ønsker å planlegge for en usikker fremtid og sikre at deres interesser blir ivaretatt på en verdig og forutsigbar måte, mest mulig i tråd med egne ønsker.

Hvorfor er en fremtidsfullmakt en god ting å ha?

En fremtidsfullmakt er en god ting å ha av mange grunner, både for fullmaktsgiver (den som oppretter fullmakten) og for fullmektig (den som får ansvar for å handle på vegne av fullmaktsgiver).

Her er *eksempler på viktige og relevante grunner*:

Fra Fullmaktsgiver sitt perspektiv:

1. Faktiske og praktiske grunner:

- **Selvbestemmelse:** Du beholder kontrollen over hvem som tar beslutninger på dine vegne hvis du ikke lenger kan gjøre det selv.
- **Fleksibilitet:** Du kan tilpasse fullmakten etter dine spesifikke behov og ønsker, for eksempel ved å bestemme hvordan økonomi, eiendom og helse skal håndteres.
- **Unngå offentlig vergemål:** Ved å ha en fremtidsfullmakt unngår du at Statsforvalteren oppnevner en offentlig verge som kanskje ikke kjenner dine personlige ønsker og verdier.
- **Effektiv administrasjon:** Fullmektigen kan raskt og effektivt ta beslutninger uten å måtte vente på offentlig godkjenning, noe som er nødvendig ved offentlig vergemål.

2. Rettslige grunner:

- **Juridisk sikkerhet:** Du sikrer at dine ønsker blir juridisk bindende, noe som reduserer risikoen for konflikter blant pårørende.

- **Arverettslige hensyn:** Ved å definere fullmektigens rolle kan du unngå misforståelser som kan påvirke fordelingen av arven.
- **Personvern:** Du kan unngå at personlige opplysninger kommer under offentlig kontroll, noe som kan skje ved oppnevning av verge.

3. Emosjonelle grunner:

- **Trygghet og ro:** Du får trygghet i vissheten om at dine saker blir ivaretatt av noen du stoler på.
- **Verdighet:** Du kan opprettholde verdigheten ved å sikre at beslutninger tas i tråd med dine ønsker og verdier.
- **Reduserer stress og belastning:** Du kan unngå unødvendige belastninger for familien ved å ha klare retningslinjer på forhånd.

4. Moralske grunner:

- **Ansvarlig planlegging:** Du tar ansvar for egen fremtid og viser omtanke for de som ellers måtte ha tatt avgjørelser på dine vegne.
- **Forutsigbarhet for etterlatte:** Du legger til rette for en ryddig og forutsigbar prosess for de som står deg nærmest.

Fra fullmektig sitt perspektiv:

1. Faktiske og praktiske grunner:

- **Klar myndighet:** Fullmektigen har tydelige fullmakter til å handle på vegne av fullmaktsgiver uten å måtte gå gjennom byråkratiske prosesser.
- **Effektiv håndtering av oppgaver:** Det blir enklere å håndtere økonomiske forpliktelser som å betale regninger, administrere eiendom og kommunisere med banker og offentlige instanser.

- **Reduserer praktiske konflikter:** En klar fullmakt reduserer risikoen for uenigheter med andre familiemedlemmer eller tredjeparter om hvem som har rett til å ta beslutninger.

2. Rettslige grunner:

- **Juridisk beskyttelse:** Fullmektigen handler med juridisk autoritet og beskyttes mot påstander om maktmisbruk eller urettmessige beslutninger.
- **Klare rammer:** Fullmakten definerer tydelig fullmektigens ansvar og rettigheter, noe som gir sikkerhet i avgjørelsesprosessen.

3. Emosjonelle grunner:

- **Psykisk lettelse:** Fullmektigen slipper skyldfølelse eller tvil om hva fullmaktsgiver ville ha ønsket, siden dette allerede er uttrykt i fullmakten.
- **Færre konflikter i familien:** Når fullmaktsgiver selv har bestemt hvem som skal ta beslutninger, reduseres risikoen for konflikter mellom familiemedlemmer.
- **Personlig trygghet:** Fullmektigen får trygghet i å vite at de handler i tråd med fullmaktsgivers ønsker, noe som gir emosjonell ro.

4. Moralske grunner:

- **Respekt for fullmaktsgivers vilje:** Fullmektigen kan oppfylle sitt moralske ansvar ved å respektere fullmaktsgivers ønsker og verdier.
- **Pliktfølelse:** Fullmektigen kan føle en sterk moralsk forpliktelse til å ivareta fullmaktsgivers interesser på en verdig måte.
- **Unngå byrde for samfunnet:** Ved å ta ansvar for fullmaktsgivers behov, bidrar fullmektigen til å redusere belastningen på offentlige instanser og det sosiale sikkerhetsnettet.

Oppsummering:

En fremtidsfullmakt gir **trygghet, selvbestemmelse og forutsigbarhet** for både fullmaktsgiver og fullmektig. Den sikrer at fullmaktsgivers ønsker blir respektert og gir fullmektigen juridisk støtte og emosjonell trygghet i beslutningsprosessen. Samtidig bidrar den til å redusere potensielle konflikter og byrder for familien og samfunnet.

Hvem kan opprette en fremtidsfullmakt?

For å opprette en **fremtidsfullmakt** i Norge, må du:

1. **Være myndig:** Du må ha fylt 18 år.
2. **Ha full rettslig handleevne:** Det betyr at du må være i stand til å forstå hva en fremtidsfullmakt innebærer, og hva konsekvensene av den er. Du må altså være mentalt i stand til å ta egne beslutninger (samtykkekompetent) på det tidspunktet fullmakten opprettes.

Hvis du for eksempel har begynnende demens, men fortsatt forstår hva fremtidsfullmakten betyr og kan forklare dine ønsker klart og tydelig, kan du opprette en slik fullmakt. Men hvis du har mistet evnen til å forstå konsekvensene av fullmakten, kan du ikke lenger opprette den – da må det eventuelt oppnevnes en verge gjennom Statsforvalteren.

Hva om det er tvil om rettslig handleevne/samtykkekompetanse?

Det er, som det kan leses mellom linjene i forrige avsnitt, altså ikke upraktisk at man kan være i tvil om fullmaktsgiver (fortsatt) har tilstrekkelig rettslig handleevne og samtykkekompetanse.

Ved aldri generelt, men i demenstilfellene spesielt, er det en glidende overgang fra helt frisk til helt syk. Et eller annet sted på den glideskalaen mister man samtykkekompetansen, og taper samtidig muligheten til å etablere en fremtidsfullmakt på gyldig vis.

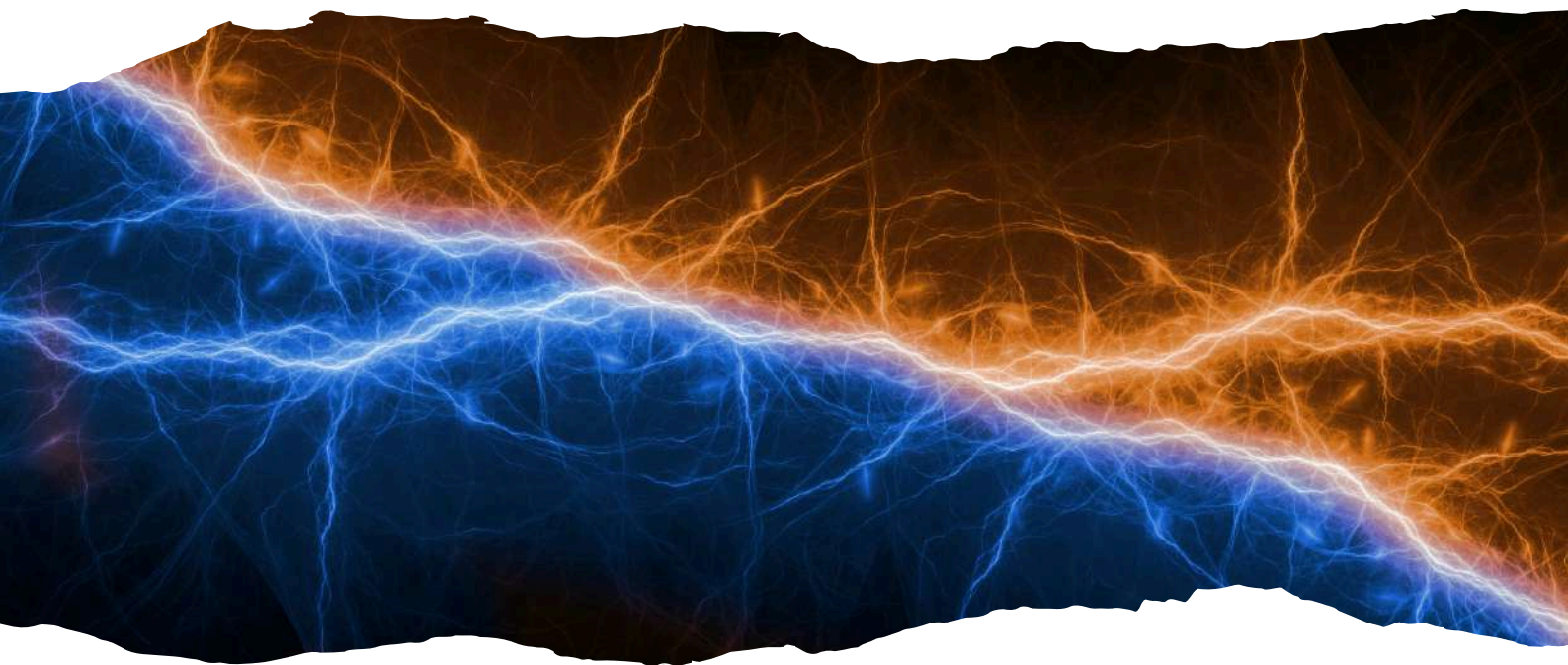
Det er ikke slik at man mister samtykkekompetansen ved første tegn til kognitiv svekkelse. Samtidig er det ikke lett for ikke-medisinsk utdannede, les i dette tilfelle pårørende, å vite hvor grensen går og når man er forbi samtykkeskjæringspunktet. Det er en vurdering som selv erfarne leger ofte er henstilt til å tvile seg frem til en konklusjon på.

Er du/dere, enten som fullmaktsgiver, eller som fullmektig, i noe som helst tvil, er det klare rådet: Kontakt fastlegen!

Rent praktisk, der det råder tvil om en person har **samtykkekompetanse** og dermed **rettslig handleevne** til å opprette en fremtidsfullmakt, **anbefales følgende framgangsmåte:**

1. **Kontakt fastlegen:** Det er vanlig å starte med fastlegen, som kjenner pasientens helsetilstand. Fastlegen kan gjøre en vurdering av personens kognitive funksjon og evne til å forstå konsekvensene av en fremtidsfullmakt.
2. **Spesialistvurdering:** Hvis det fortsatt er tvil etter at fastlegen har gjort sin vurdering, kan man bli henvist til en spesialist, som en nevrolog, geriater (eldrelege) eller psykiater. Disse spesialistene kan utføre mer grundige tester, som kognitive vurderinger og hukommelsestester.
3. **Skriftlig erklæring:** Hvis legen konkluderer med at personen har samtykkekompetanse, kan det skrives en legeerklæring som bekrefter dette. Det er ikke noe formelt krav om legeerklæring for å opprette fremtidsfullmakt, men det kan være nyttig som dokumentasjon dersom gyldigheten av fullmakten senere skulle bli bestridt.

Selv om det ikke er et lovkrav å ha legeerklæring ved opprettelsen, er det sterkt å anbefale å innhente slik når det foreligger tvil om samtykkekompetansen - for å sikre at fullmakten ikke senere blir kjent ugyldig.

Hvem kan være fullmektig i en fremtidsfullmakt?

I en fremtidsfullmakt kan du **velge hvem du vil som fullmektig, så lenge personen oppfyller noen grunnleggende krav:**

1. Generelle krav:

- **Må være myndig:** Fullmektigen må ha fylt 18 år og ha full rettslig handleevne.
- **Må være i stand til å forstå og utføre oppgavene:** Fullmektigen må være mentalt i stand til å ivareta de oppgavene og ansvarsområdene som fremtidsfullmakten beskriver.

2. Hvem kan du velge?

Du kan velge hvem du vil, men det er vanlig å velge:

- **Ektefelle eller samboer** – for eksempel til å ivareta økonomi eller boligrelaterte beslutninger.
- **Barn eller andre nære familiemedlemmer** – ofte valgt når man stoler på at de handler i ens beste interesse.
- **Venner eller andre personer du stoler på** – dette kan være særlig aktuelt hvis man ikke har nære slektninger, eller hvis man ønsker noen som har spesiell kompetanse, for eksempel innen økonomi.
- **Advokat eller annen profesjonell fullmektig** – hvis du ønsker noen med juridisk kompetanse og objektivitet.

3. Hvem bør du tenke deg godt om før du velger?

- **Personer i økonomiske vanskeligheter:** De kan komme i en interessekonflikt hvis de forvalter dine midler.
- **Personer som allerede har store omsorgsforpliktelser:** Dette kan bli en ekstra belastning for dem.
- **Personer du har konflikter med:** Hvis det er risiko for konflikt i familien, kan det være lurt å velge en nøytral tredjepart.

4. Kan man ha flere fullmektiger?

Ja, du kan:

- **Ha flere fullmektiger med ulike ansvarsområder** – for eksempel én for økonomi og en annen for personlige forhold.
- **Ha varafullmektiger** – i tilfelle hovedfullmektigen ikke kan eller vil påta seg oppgaven.
- **La fullmektigene handle sammen** – krever at de blir enige om beslutninger.
- **La fullmektigene handle hver for seg** – gir fleksibilitet hvis én av dem ikke er tilgjengelig.

5. Hvem kan IKKE være fullmektig?

- **Personer under 18 år.**
- **Personer uten rettslig handleevne** – for eksempel hvis de selv er under vergemål på grunn av helse eller kognitive utfordringer.
- **Personer som er ansatt i helse- og omsorgstjenesten** hvis de jobber med deg eller har ansvar for din omsorg – dette for å unngå interessekonflikter.

Oppsummering:

En fullmektig bør være en person du **stoler 100 % på**, som forstår dine ønsker og verdier, og som er i stand til å ivareta dine interesser på en ansvarlig måte. Det er en stor oppgave å være fullmektig, så det er lurt å velge noen som har tid, kompetanse og vilje til å ta på seg ansvaret.

Når trer en fremtidsfullmakt i kraft?

En **fremtidsfullmakt** trer i kraft når fullmaktsgiver **ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser** på grunn av sykdom, demens eller annen svekket helsetilstand. Dette kalles, som benevnt tidligere, ofte å miste **samtykkekompetansen**.

Det finnes ulike faktorer som kan utløse ikrafttreddelsen:

- **Mental svekkelse** – som demens eller Alzheimer.
- **Fysisk sykdom eller skade** – som hindrer fullmaktsgiver i å ivareta sine økonomiske eller personlige interesser.
- **Psykisk sykdom** – der fullmaktsgiver ikke lenger er i stand til å ta fornuftige beslutninger.

Hvordan fastslås det at en fremtidsfullmakt trer i kraft?

- **Legeerklæring:** I de fleste tilfeller kreves det en legeerklæring som dokumenterer at fullmaktsgiver har mistet samtykkekompetansen.
- **Statsforvalteren (tidligere Fylkesmannen):** Fullmektigen må normalt sende en kopi av fremtidsfullmakten og legeerklæringen til Statsforvalteren for stadfestelse. Statsforvalteren vurderer dokumentene og gir deretter fullmektigen en bekreftelse på at fullmakten har tredd i kraft.
- **Unntak:** Hvis det er klart og åpenbart at fullmaktsgiver har mistet samtykkekompetansen (for eksempel ved fremskreden demens), kan fullmektigen handle uten legeerklæring, men det anbefales likevel å få stadfestelse fra Statsforvalteren for å unngå tvil.

Kan utløsende faktorer reguleres i selve fremtidsfullmakten?

Ja, du kan selv bestemme hvordan det skal avgjøres at fullmakten trer i kraft:

- **Krav om legeerklæring:** Du kan spesifisere at det må foreligge en eller flere legeerklæringer. Én er vanligst, og for de fleste tilstrekkelig.
- **Krav om spesialistvurdering:** Du kan kreve vurdering fra en spesialist, som en geriater eller psykiater, for å sikre en grundig vurdering.
- **Vurdering av en bestemt person:** Du kan angi at en bestemt person du stoler på (for eksempel en ektefelle, et barn eller en advokat) skal avgjøre om du har mistet samtykkekompetansen. Selv om dette er noe du kan bestemme, heller nok de fleste juridisk og medisinsk skolerte mot at en legeerklæring er et bedre alternativ i de fleste tilfeller. Både for å være tryggere på at samtykkekompetansen er borte, men også for å unngå at vanskelige, og gjerne konflikt drivende avgjørelser skal legges på f.eks. et familiemedlem.
- **Kombinasjon av faktorer:** Du kan kombinere flere kriterier, for eksempel at både en legeerklæring og en vurdering fra en nærstående person skal til før fullmakten trer i kraft.
- **Tidsbestemt ikrafttredelse:** Selv om det er uvanlig, kan du spesifisere at fullmakten skal tre i kraft på et bestemt tidspunkt (for eksempel ved fylte 80 år), men det anbefales ikke, da det ikke nødvendigvis samsvarer med når du faktisk trenger hjelp.

Eksempler på ulike formuleringer i fremtidsfullmakten:

- **Standardformulering:**

«Fremtidsfullmakten trer i kraft dersom jeg på grunn av sykdom eller svekket helsetilstand ikke lenger er i stand til å ivareta mine interesser. Dette skal dokumenteres gjennom legeerklæring.»

- **Spesifisert vurdering:** «Fremtidsfullmakten trer i kraft når min fastlege og min datter, [Navn], begge vurderer at jeg ikke lenger er i stand til å ivareta mine økonomiske og personlige interesser.»
- **Kombinasjon av faktorer:** «Fullmakten trer i kraft dersom to uavhengige leger bekrefter at jeg har mistet samtykkekompetansen, og min ektefelle samtykker i dette.»

Hvilke typer fremtidsfullmakter finnes?

Det finnes ulike typer fremtidsfullmakter, avhengig av omfang, omfanget av fullmektigens myndighet og hvordan fullmakten er utformet. Her er de vanligste typene:

Generell fremtidsfullmakt

- Gir **bred myndighet** til å håndtere både økonomiske og personlige forhold.
- Kan omfatte alt fra betaling av regninger, salg av eiendom, til å ta helsevalg på vegne av fullmaktsgiveren.
- Må være **tydelig formulert**, slik at det ikke er tvil om hva fullmektigen kan gjøre.

Eksempel: En person gir sin ektefelle eller et barn fullmakt til å håndtere alt av økonomiske og personlige forhold dersom vedkommende blir dement.

Begrenset fremtidsfullmakt (spesifikk fremtidsfullmakt)

- Gjelder kun **bestemte områder** eller spesifikke oppgaver.
- Kan for eksempel omfatte kun økonomiske forhold eller kun personlige forhold.
- Praktisk dersom fullmaktsgiver ønsker at forskjellige personer skal håndtere ulike ansvarsområder.

Eksempel:

- Én person får fullmakt til å forvalte bankkontoer og betale regninger.
- En annen får fullmakt til å ta avgjørelser om helse og omsorg.

Enkeltstående fremtidsfullmakt

- Opprettes av én person og gjelder kun for denne personen.
- Kan være enten generell eller begrenset.

Eksempel: En eldre kvinne gir sin sønn fullmakt til å håndtere hennes økonomi hvis hun blir ute av stand til det.

Gjensidig fremtidsfullmakt

- Opprettes mellom **to personer som gir hverandre fullmakt**.
- Vanlig blant ektefeller, samboere eller søsken.
- Sikrer at den ene kan handle på vegne av den andre dersom en av dem mister samtykkekompetansen.

Eksempel: Et ektepar oppretter en fremtidsfullmakt der de gir hverandre myndighet til å styre økonomi og helse dersom den ene blir syk.

Vedvarende fremtidsfullmakt

- En fremtidsfullmakt som **forblir gyldig**, selv om fullmaktsgiver i perioder gjenvinner samtykkekompetansen.
- Brukes ofte i tilfeller hvor sykdommen har et **svingende forløp** (f.eks. demens i tidlige stadier eller bipolar lidelse).

Eksempel: En person med tidlig Alzheimer gir fullmektigen rett til å handle på deres vegne, selv om personen i gode perioder viser tegn til samtykkekompetanse.

Uformell fremtidsfullmakt (ikke juridisk bindende)

- En person gir en uformell fullmakt til en pårørende, men den er **ikke gyldig etter vergemålsloven**.
- Kan føre til konflikter og utfordringer hvis fullmektigen forsøker å bruke fullmakten i møte med banker eller offentlige myndigheter.

Eksempel: En eldre mann sier muntlig til sin datter at hun kan «ordne alt» hvis han blir syk, men har ikke skrevet en formell fremtidsfullmakt. Banken krever derfor vergefullmakt fra Statsforvalteren.

Hvilken type bør du velge?

- **For full fleksibilitet:** Generell fremtidsfullmakt.
- **For å begrense ansvarsområder:** Begrenset/spesifikk fremtidsfullmakt.
- **For ektefeller/samboere:** Gjensidig fremtidsfullmakt er vanligst. Men her skytes inn at dette bør vurderes konkret. Mer om dette i eget avsnitt om gjensidig fremtidsfullmakt senere i denne boken.
- **For sykdommer med varierende samtykkekompetanse:** Vedvarende fremtidsfullmakt.

Det viktigste er å **tilpasse fullmakten til den enkeltes behov og sørge for at den er juridisk gyldig!**

Det finnes altså flere typer fremtidsfullmakter og måter å kombinere dem på. Hvilken type som passer best avhenger av **fullmaktsgivers ønsker og behov**. En god fremtidsfullmakt er **klart formulert** og tilpasset fullmaktsgivers situasjon.

Det anbefales som den klare hovedregel å få **juridisk veiledning** for å sikre at fullmakten dekker alle relevante behov og krav. Dét legges også herfra til grunn som en god og viktig anbefaling. De fleste er tjent med å få faglig kyndig hjelp ved opprettelse av fremtidsfullmakt.

Lovgivning og lovgiverhensyn vedrørende fremtidsfullmakt

Lovhjemlene for fremtidsfullmakt i Norge

Fremtidsfullmakt er regulert i **vergemålsloven av 2010** og tilhørende forskrifter. Formålet er å gi enkeltpersoner **økt selvbestemmelse og verdighet** ved å kunne bestemme hvem som skal ivareta deres interesser dersom de senere mister samtykkekompetansen.

Viktige lov- og forskriftshjemler

De viktigste bestemmelsene om fremtidsfullmakt finnes i:

1. **Vergemålsloven (lov av 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål)**
  - **Kapittel 10 (§§ 78–94):** Regulerer fremtidsfullmakter, fra opprettelse til ikrafttredelse og opphør.
2. **Vergemålsforskriften (forskrift av 15. februar 2013 nr. 201)**
  - Presiserer regler om utforming, stadfestelse og registrering av fremtidsfullmakter.

Når ble loven vedtatt og når trådte den i kraft?

- **Vedtatt:** Vergemålsloven ble vedtatt 26. mars 2010.
- **Ikrafttredelse:** Loven trådte i kraft 1. juli 2013.
- **Bakgrunn:** Den erstattet vergemålsloven av 1927 og satte større fokus på **selvbestemmelse og personlig verdighet**.

Rask oversikt over vergemålslovens sentrale lovbestemmelser

§ 78 – Hva er en fremtidsfullmakt?

- Definerer fremtidsfullmakt som en fullmakt gitt for å gjelde etter at fullmaktsgiver mister samtykkekompetansen.
- Fullmakten kan omfatte **økonomiske og/eller personlige forhold**.

§ 81 – Hvem kan opprette en fremtidsfullmakt?

- Må ha fylt **18 år** og ha **samtykkekompetanse** ved opprettelsen.
- Ingen kan opprette fremtidsfullmakt på vegne av andre.

§ 83 – Krav til form og vitner

- Fullmakten må være **skriftlig** og signert i nærvær av **to vitner**.
- Vitnene må være **habile** og må forstå at dokumentet er en fremtidsfullmakt.

§ 84 – Når trer fremtidsfullmakten i kraft?

- Trer i kraft når fullmaktsgiver **ikke lenger har samtykkekompetanse**.
- **Fullmektigen**, hjulpet av lege avgjør som hovedregel dette, men Statsforvalteren kan stadfeste ikrafttreddelsen ved tvil.

§ 89 – Fullmektigens plikter

- Fullmektigen må handle i **fullmaktsgivers interesse**, og ikke blande fullmaktsgivers økonomi med egen økonomi.
- Plikt til å gi **regnskap og informasjon** til arvinger ved forespørsel.

§ 94 – Opphør av fremtidsfullmakt

- Fullmakten opphører ved **tilbakekallelse, dødsfall** eller **vedtak om vergemål** fra Statsforvalteren.

Forarbeidene til vergemålsloven

Ot.prp. nr. 110 (2008–2009)

- **Proposisjonen** la frem forslaget til ny vergemålslov.
- **Begrunnelsen** for fremtidsfullmakt var å gi:
  - o **Økt selvbestemmelse:** Folk skal selv kunne bestemme hvem som tar beslutninger på deres vegne hvis de senere mister samtykkekompetansen.
  - o **Verdighet og autonomi:** Unngå unødvendige vergemål og offentlige inngrep.
  - o **Praktisk fleksibilitet:** Skreddersydde løsninger tilpasset den enkeltes ønsker og behov.

Innst. O. nr. 80 (2009–2010)

- **Innstillingen** fra justiskomiteen støttet forslaget og påpekte at ordningen vil **reducere belastningen på det offentlige vergeapparatet.**

Viktige hensyn og begrunnelser i lovforarbeidene

1. Selvbestemmelse og verdighet

- o Mennesker skal ha **rett til å bestemme over egne forhold** så langt det er mulig.
- o En fremtidsfullmakt gir fullmaktsgiver mulighet til å **tilpasse ordningen til egne verdier og behov.**

2. Redusere offentlig inngripen

- Hensikten var å **minske bruken av offentlige verger** og dermed redusere statens administrasjonskostnader.

3. Familien og nærstående som støttespillere

- Lovgiver ønsket å legge til rette for at **pårørende** kunne hjelpe uten å måtte søke om vergemål.

4. Forutsigbarhet og trygghet

- Fullmaktsgiver vet på forhånd hvem som vil ta avgjørelser og hvordan dette skal skje.

Hvordan får man tilgang til lovhjemlene og annen nyttig informasjon?

- **Lovdata.no:**

Gratis tilgang til både **vergemålsloven** og **forskriftene**.

Søk på "**vergemålsloven**" for å lese de relevante paragrafene.

- **Regjeringen.no:**

Inneholder **forarbeider**, høringsnotater og bakgrunnsinformasjon om loven.

- **Statsforvalteren.no:**

Praktisk informasjon om opprettelse og stadfestelse av fremtidsfullmakter.

- **Bibliotek og bokhandel:**

For mer dyptgående tolkning kan juridisk litteratur om vergemålsloven være nyttig.

- **Nettsøk:**

Mange advokatfirmaer, samt interesseorganisasjoner for seniorer og pensjonister og tidsskrifter har lagt ut nyttig og informativt stoff om fremtidsfullmakt.

- **Akademia:** Masteroppgaver og lignende, og forskningsartikler og -rapporter.

- **Denne boka:** Boka du leser nå er ikke så verst heller :-)

Verdien av å kjenne reglene:

1. Gir oversikt og trygghet:

- Å kjenne til og forstå lovhjemlene og regelverket ellers, gir **trygghet** når man skal opprette en fremtidsfullmakt.
- Man vet hvilke **rettigheter og plikter** som gjelder. Og om man ikke vet, vet man gjerne hvilke spørsmål man må eller bør stille og få svar på.

2. Forhindrer konflikter:

- Tydelig kunnskap om regelverket kan **forhindre konflikter** mellom fullmektigen og arvingene.

3. Skreddersøm og tilpasning:

- Kunnskap om de ulike typene fullmakter gjør det lettere å **tilpasse fullmakten til egne behov**.

4. Effektiv gjennomføring:

- Korrekt opprettet fullmakt sikrer at fullmakten **trer i kraft uten forsinkelser** når behovet oppstår.

Oppsummering

Fremtidsfullmakt er regulert av **vergemålsloven** og tilhørende forskrifter, som gir enkeltpersoner mulighet til å **bestemme over egen fremtid**.

De viktigste lovhjemlene finnes i kapittel 10 i vergemålsloven og presiseres i vergemålsforskriften. Forarbeidene vektlegger **selvbestemmelse, verdighet og redusert offentlig inngripen**.

Ved å bruke **Lovdata.no**, **Regjeringen.no** og **Statsforvalteren.no**, kan enhver få enkel og gratis tilgang til regelverket. God forståelse av hjemmelsgrunnlaget bidrar til **trygghet, forutsigbarhet og skreddersøm** i utformingen av fremtidsfullmakter.

Men atter en gang: **Anbefalingen er** å søke bistand ved opprettelse av fremtidsfullmakt. Men i ethvert tilfelle er det et gode å kjenne regelverket.

Nærmere om gjensidig fremtidsfullmakt

Hva er en gjensidig fremtidsfullmakt?

En gjensidig fremtidsfullmakt er en avtale der to personer – oftest ektefeller eller samboere – gir hverandre fullmakt til å handle på vegne av hverandre dersom én av dem skulle miste sin rettslige handleevne. Dette kan skyldes sykdom, demens eller andre helsemessige forhold som gjør at man ikke lenger kan ivareta egne interesser.

En gjensidig fremtidsfullmakt innebærer at begge parter oppretter hver sin fullmakt, men dette kan gjøres i ett felles dokument. Det er da teknisk sett **to fullmakter i ett dokument**, der hver fullmakt trer i kraft dersom den andre parten blir ute av stand til å ta egne beslutninger. Fullmaktene kan være identiske eller tilpasses individuelle ønsker og behov.

Når er det hensiktsmessig å benytte seg av en gjensidig fremtidsfullmakt?

En gjensidig fremtidsfullmakt er spesielt hensiktsmessig for par som ønsker å sikre at den andre parten kan ta viktige beslutninger dersom noe skulle skje.

Dette kan for eksempel være:

- **Økonomiske disposisjoner**, som å betale regninger, selge eiendom eller forvalte bankkontoer.
- **Personlige beslutninger**, som valg av bosted, helsebehandling og daglig omsorg.

Denne typen fullmakt er også praktisk når begge parter har felles økonomi eller eier eiendom sammen, da det sikrer at den gjenværende parten kan fortsette å administrere felles eiendeler uten å måtte søke om vergemål.

Hvem passer gjensidig fremtidsfullmakt for?

Gjensidig fremtidsfullmakt passer best for:

- **Ektefeller:** Særlig der de har vært gift lenge og har sammenfallende interesser og verdier.
- **Samboere:** Særlig hvis de har felles barn, felles økonomi eller eiendommer sammen.
- **Andre nære relasjoner:** I noen tilfeller kan det være aktuelt for søsken eller nære venner som ønsker å sikre hverandres interesser.

Det er **vanligst å opprette gjensidig fremtidsfullmakt som ektepar**, men det er også utbredt blant samboere, spesielt hvis de har barn sammen eller har bodd sammen over lengre tid.

Viktige hensyn ved vurdering av gjensidig fremtidsfullmakt

Når man vurderer å opprette en gjensidig fremtidsfullmakt, bør man ta hensyn til følgende:

- **Forholdet mellom partene:** Tillit og nærhet er avgjørende, siden fullmektigen får stor beslutningsmyndighet.

- **Alder og forholdets varighet:** Det er større sannsynlighet for at en gjensidig fremtidsfullmakt er det riktige for et ektepar i 70-årene som har vært gift i flere tiår og som har avklarte og sammenfallende interesser, enn for et nyetablert samboerpar i 30-årene som fortsatt har mangt og meget i vente.
- **Felles økonomi og eiendeler:** Hvis man har delt økonomi eller sameie, kan en gjensidig fullmakt være praktisk for å unngå kompliserte arve- eller vergemålsprosesser. Men igjen, her må det en konkret vurdering til i det enkelte tilfelle.
- **Individuelle ønsker og verdier:** Det er viktig å være enige om hvilke beslutninger den andre kan ta på vegne av en selv, for eksempel ved helsebehandling eller salg av eiendom.
- **Konsekvenser ved dødsfall:** En fremtidsfullmakt opphører ved fullmaktsgivers død. Man bør derfor vurdere hvordan dette påvirker arveoppgjør og eiendomsfordeling. Normalt sett, med en godt og presist formulert fremtidsfullmakt, vil oppgjøret etter et dødsfall ikke kompliseres av en fremtidsfullmakt. Lovverket skiller tydelig mellom det som skjer etter dødsfall (arvelovgivning og evt. Testament) og det som reguleres i fremtidsfullmakten. Man kan ikke foreta testamentariske disposisjoner i en fremtidsfullmakt. Fremtidsfullmakten regulerer kun det som skjer mens man er i live.
- **Tilbakekall:** Fullmaktsgiver kan når som helst tilbakekalle fullmakten så lenge vedkommende er samtykkekompetent. Dette gjelder også for gjensidige fullmakter.

Argumenter mot å bruke gjensidig fremtidsfullmakt

Selv om gjensidig fremtidsfullmakt har mange fordeler, finnes det også argumenter mot å bruke det:

- **Potensiell interessekonflikt:** Hvis fullmektigen har egne interesser knyttet til fullmaktsgivers økonomi, kan det oppstå habilitetsproblemer.
- **Manglende uavhengighet:** Når to personer gir hverandre fullmakt, kan det være vanskelig å være objektiv i beslutningsprosesser.
- **Forskjellige behov og eller interesser:** Dersom det er kvalifisert forskjell mellom de to fullmaktsgivernes behov og eller interesser, kan det tale mot at det velges gjensidig fremtidsfullmakt. Det kan være lettere å treffe i forhold til fullmaktsgivernes individuelle behov og ønsker ved separate fremtidsfullmakter i slike tilfeller.
- **Endrede relasjoner:** For eksempel ved samlivsbrudd, konflikt eller store livsendringer kan fullmakten bli uhensiktsmessig.
- **Begrenset fleksibilitet:** Dersom begge skulle bli ute av stand til å ivareta sine interesser samtidig (f.eks. ved en ulykke), må man ha en plan for hvem som overtar ansvaret. Dette løses normalt ved å ha alternative /sekundære fullmektiger.

To fullmakter i ett dokument

En gjensidig fremtidsfullmakt er, som nevnt, **teknisk sett to separate fullmakter**, som settes opp i ett felles dokument for enkelhetens skyld. Dette betyr at begge parter signerer og gir hverandre gjensidig fullmakt.

Fordelen med ett felles dokument er at det gir oversikt og tydelighet om intensjonene til begge parter. Ulempen er at endringer eller tilbakekall av den ene fullmakten kan påvirke den andre, og det kan være juridisk krevende å tolke hvis det oppstår konflikter.

Tolkningsregler

Når det gjelder tolkning av gjensidige fremtidsfullmakter, gjelder de vanlige reglene for tolkning av fullmakter og avtaler:

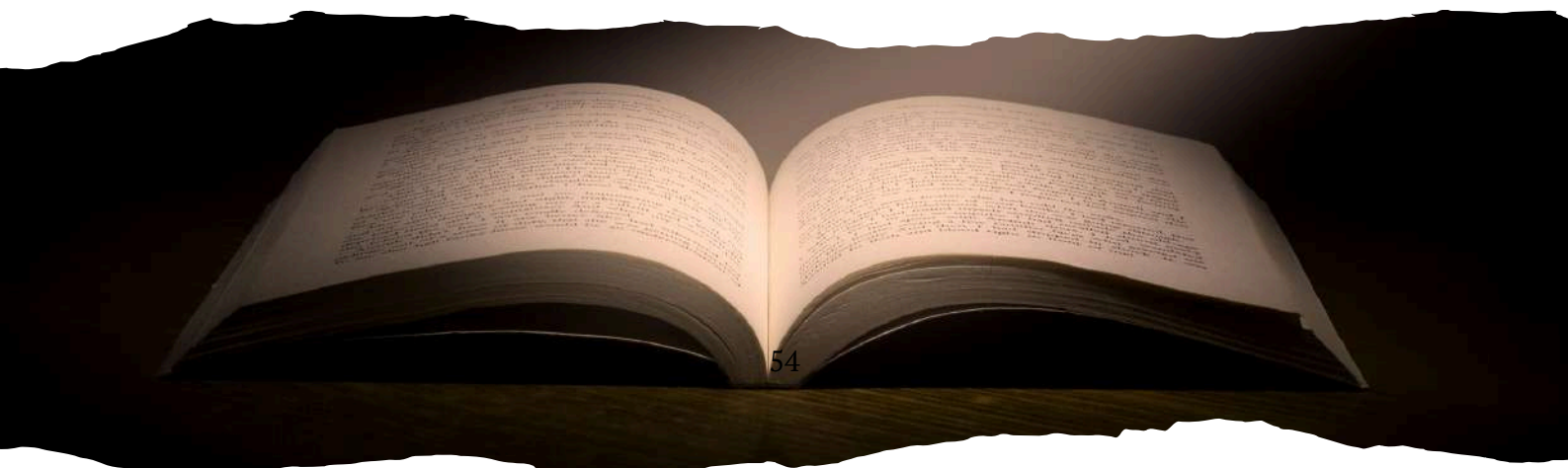
- **Fullmaktsgiverens intensjon** er det viktigste tolkningsmomentet.
- **Ordlyden i dokumentet** legges til grunn, men konteksten og partenes forhold kan også være relevante.
- Ved uklarhet kan det være nødvendig å se på andre dokumenter som testament eller ekteskapsavtaler for å avklare intensjonen.
- Hvis det ikke er mulig å avklare intensjonen, vil tvilen kunne føre til at man er henvist til et mer rigid tolkningsregime og strengere ordlydsfortolkning, hvor fullmektigen begrenses til kun å handle i tråd med det som klart fremgår av fullmakten.

Vanligst blant ektefeller og samboere?

Det er **klart vanligst** å opprette gjensidig fremtidsfullmakt blant ektefeller.

Dette skyldes at ektepar ofte har felles økonomi og eiendom, samt felles ansvar for barn og familie.

Blant **samboere** er det også utbredt, men da er det ofte viktig å være ekstra nøye med utformingen, siden samboere ikke har de samme juridiske rettighetene som ektefeller (f.eks. når det gjelder arv).

Oppsummering og andre relevante aspekter

En gjensidig fremtidsfullmakt er et praktisk verktøy for par som ønsker å sikre at den andre parten kan handle på deres vegne dersom de mister rettslig handleevne. Det gir trygghet, fleksibilitet og forutsigbarhet. Samtidig krever det grundig vurdering og presis utforming for å unngå konflikter og tolkningsproblemer.

Det er viktig å:

- Ha åpen og ærlig kommunikasjon om intensjonene bak fullmakten.
- Sørg for at dokumentet utformes tydelig, og at begge parter er innforstått med konsekvensene.
- Vurdere å rådføre seg med juridisk ekspertise, spesielt hvis man har komplekse eiendomsforhold eller familieforhold.

Gjensidig fremtidsfullmakt kan være en god løsning for mange, men det er ikke nødvendigvis riktig for alle. Det er derfor viktig å nøye vurdere både fordeler og ulemper før man tar en endelig beslutning om man skal falle ned på bruk av gjensidig fremtidsfullmakt eller ikke.

Nærmere om vedvarende fremtidsfullmakt

Hva er en vedvarende fremtidsfullmakt?

En **vedvarende fremtidsfullmakt** er en type fremtidsfullmakt som trer i kraft mens fullmaktsgiver fortsatt er samtykkekompetent og fortsetter å gjelde selv om fullmaktsgiveren senere skulle miste sin rettslige handleevne.

Teknisk sett, så lenge fullmaktsgiver har samtykkekompetanse mens fullmakten er i kraft, er det en vanlig fullmakt, som, på det tidspunktet samtykkekompetansen bortfaller, går over til å bli en fremtidsfullmakt.

Denne formen for fullmakt gir fullmektigen rett til å handle på vegne av fullmaktsgiver også i en periode hvor fullmaktsgiver fortsatt kan ta egne beslutninger, men ønsker å delegerer enkelte oppgaver. Fullmakten fortsetter deretter å være gyldig hvis fullmaktsgiver senere mister evnen til å ivareta sine egne interesser, for eksempel på grunn av demens eller alvorlig sykdom.

En vedvarende fremtidsfullmakt kan omfatte:

- **Økonomiske disposisjoner:** Som å betale regninger, administrere eiendom eller forvalte investeringer.
- **Personlige forhold:** Som valg av bosted eller helseomsorg, dersom det er spesifisert i fullmakten.

Når er det hensiktsmessig å benytte seg av en vedvarende fremtidsfullmakt?

Det kan være hensiktsmessig å benytte seg av en vedvarende fremtidsfullmakt når:

- Fullmaktsgiver ønsker hjelp med daglige oppgaver eller økonomisk administrasjon, men fortsatt kan ta egne beslutninger.
- Fullmaktsgiver ønsker kontinuitet og forutsigbarhet, og vil unngå å måtte opprette en ny fullmakt dersom helse eller kognitiv funksjon forverres.
- Man ønsker å unngå usikkerhet rundt tidspunktet for når en ordinær fremtidsfullmakt trer i kraft, siden en vedvarende fullmakt gjelder umiddelbart.

Hvem passer vedvarende fremtidsfullmakt for?

En vedvarende fremtidsfullmakt passer spesielt godt for:

- **Eldre personer** som fortsatt er samtykkekompetente, men som ønsker å lette byrden ved daglige gjøremål, som å betale regninger eller administrere eiendom.
- **Personer med begynnende kognitiv svikt** som fortsatt kan ta informerte beslutninger, men som ønsker å forberede seg på en fremtidig forverring.
- **Personer med kroniske sykdommer** som gradvis svekker funksjonsevnen, og som ønsker å overføre visse oppgaver til en betrodd person.
- **Travle personer** som ønsker hjelp til å administrere komplekse økonomiske forhold, som eiendom eller investeringer, uten å måtte overføre eierskap.

Hensyn ved vurdering av vedvarende fremtidsfullmakt

Når man vurderer å opprette en vedvarende fremtidsfullmakt, er det viktig å ta hensyn til:

- **Tillitsforholdet til fullmektigen:** Fullmektigen får stor myndighet og bør derfor være en person man har full tillit til.
- **Omfanget av fullmakten:** Det bør tydelig spesifiseres hvilke oppgaver fullmektigen kan utføre, for å unngå misforståelser eller misbruk.
- **Fullmaktsgivers kontroll:** Fullmaktsgiver kan velge å spesifisere at fullmektigen må rådføre seg med fullmaktsgiver før visse beslutninger tas, så lenge fullmaktsgiver er samtykkekompetent.
- **Kontinuerlig vurdering av samtykkekompetanse:** En vedvarende fremtidsfullmakt krever en god forståelse av når og hvordan fullmaktsgivers samtykkekompetanse eventuelt endres.
- **Dokumentasjon og formkrav:** Fullmakten må opprettes i samsvar med kravene i vergemålsloven, inkludert vitnebekreftelse og skriftlighet.

Argumenter mot å bruke vedvarende fremtidsfullmakt

Selv om en vedvarende fremtidsfullmakt har fordeler, finnes det også noen argumenter mot å bruke den:

- **Redusert selvbestemmelse:** Fullmaktsgiver kan føle at de mister kontroll over egne forhold selv om de fortsatt er samtykkekompetente.
- **Potensial for misbruk:** Siden fullmektigen får stor myndighet over fullmaktsgivers økonomi og personlige forhold, er det risiko for økonomisk utnyttelse.

- **Konfliktpotensial:** Dersom fullmektigen og andre familiemedlemmer er uenige om beslutningene som tas, kan det føre til konflikter.
- **Juridisk kompleksitet:** Dersom det ikke tydelig spesifiseres når fullmektigen kan handle på egen hånd og når samtykke fra fullmaktsgiver kreves, kan det oppstå tolkningsproblemer.

Typetilfeller der vedvarende fremtidsfullmakt kan være hensiktsmessig

1. **Eldres gradvise behov for hjelp:** En eldre person som begynner å merke alderen og ønsker hjelp til praktiske og økonomiske oppgaver, men som fortsatt ønsker å være involvert i beslutningene. En vedvarende fremtidsfullmakt gir denne personen mulighet til å delegere oppgaver uten å gi fra seg full kontroll.
2. **Kronisk sykdom med uforutsigbar utvikling:** Personer med sykdommer som f.eks. Parkinsons eller MS kan oppleve perioder med god funksjon og perioder med svekket kapasitet. En vedvarende fremtidsfullmakt gir fleksibilitet ved at fullmektigen kan tre inn og ut av rollen avhengig av behovet til fullmaktsgiver.
3. **Kompleks økonomi eller næringsvirksomhet:** For personer som eier bedrifter eller har kompliserte investeringer, kan en vedvarende fremtidsfullmakt sikre kontinuitet i forvaltningen dersom fullmaktsgiver blir midlertidig ute av stand til å følge opp.

Oppsummering og andre relevante aspekter

En vedvarende fremtidsfullmakt gir en fleksibel løsning for personer som ønsker å delegere oppgaver mens de fortsatt er samtykkekompetente, samtidig som den

sikrer kontinuitet dersom samtykkekompetansen bortfaller senere. Dette kan gi trygghet, praktisk hjelp og forutsigbarhet for både fullmaktsgiver og fullmektig.

Det er imidlertid avgjørende å ha klar kommunikasjon og tydelig struktur i dokumentet for å unngå misforståelser og konflikter. I mange tilfeller kan det være lurt å søke juridisk veiledning for å utforme fullmakten på en måte som ivaretar alle parters interesser.

En vedvarende fremtidsfullmakt kan være en **god løsning** for mange, men det er ikke nødvendigvis et riktig valg for alle. Det er derfor sentralt å nøye vurdere både fordeler og ulemper før man tar en endelig beslutning.

Del II – Fremtidsfullmakten – Innhold og hensyn

Innledning

I denne delen av boka går vi gjennom de enkelte bestanddelene av en fremtidsfullmakt, og fletter inn de viktigste hensynene å ta undervegs i prosessen mot en ferdig fremtidsfullmakt.

Det er påtrengende å påpeke at enhver fremtidsfullmakt er unik, og at det må vurderes helt konkret hva som er det beste valget/de beste valgene for akkurat din/deres fremtidsfullmakt.

Videre er det helt grunnleggende, også for oss som arbeidere med utferdigelse av fremtidsfullmakter, at dette er fullmaktsgiver sitt dokument. Som sådan skal det stå i dokumentet dét som fullmaktsgiver ønsker at skal stå i det, og som tjener fullmaktsgivers interesse. Da selvfølgelig innenfor lovens og bakgrunnsrettens rammer.

Det kan gjøre seg gjeldende krevende og sammensatte vurderinger her, som krever kjennskap til flere rettsområder enn vergemålsloven med bakgrunnsrett.

Det er derfor anbefalt:

1. At fullmaktsgivere som den klare hovedregel søker juridisk bistand i følge med opprettelsen av en fremtidsfullmakt. Det er ikke pålagt, men anbefales med tyngde fra denne forfatter. Og,

2. At de som jobber med fremtidsfullmakter ikke går i standardiseringsfella og lager like fremtidsfullmakter for ulike forhold basert på opparbeidede standardformater. Disse kan fungere godt i mange tilfeller, men hvert tilfelle må og skal vurderes for seg før man rådgir konkret i det foreliggende tilfelle.

Etter denne avklaringen og formaningen går vi over på selve fremtidsfullmakten.

Fullmaktsgiver(e) og fullmektig(er)

En enkeltstående fullmakt med to fullmektiger kan for eksempel starte slik:

FREMTIDSFULLMAKT

I henhold til vergemålsloven av 26. mars 2010 kap. 10

Undertegnede,

Hans Lars Tingrettsen, f.nr. 000000 11111,

gir herved mine to barn,

Kari Lise Tvisterud , f.nr. 111111 22222 og

Per Kjell Lagabøter, fnr. 222222 33333,

fullmakt til i fremtiden å representere meg og handle på mine vegne dersom jeg på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred, ikke lenger er i stand til å ivareta mine egne interesser.

Tilsvarende, kan en gjensidig fremtidsfullmakt se slik ut i sin innledning:

Gjensidig fremtidsfullmakt

I henhold til vergemålsloven av 26. mars 2010 kap. 10

Undertegnede

ektefeller,

Vært Gift Lengesen, *fnr. 333333 44444* og

Fortsatt Noenlunde Fornøydiksen, *fnr. 444444 55555*,

gir hverandre med dette en gjensidig fullmakt til i fremtiden å representere hverandre, og handle på ektefellens vegne, dersom ektefellen på grunn av skade, sykdom, sinnslidelse, demens eller alvorlig svekket helbred, ikke lenger er i stand til å ivareta egne interesser.

Det er tidligere i boken drøftet hva man bør tenke på når man skal velge hvilken type fremtidsfullmakt man skal ha. Gjensidig, enkeltstående, generell, avgrenset og eller vedvarende.

Videre i dette avsnittet skal vi se litt på valg av fullmektiger, og noen av de hensynene som gjør seg gjeldende ved valg av fullmektiger.

Overskriftene videre i avsnittet representerer de temaene jeg opplever at oftest blir reist om valg av fullmektiger. Svarene finner du i brødteksten.

Hvem kan være fullmektig?

Det vurderes hensiktsmessig å gjennomgå dette i en mer konkret spørsmål og svar form. Det er jo ofte slik at de som skal utarbeide seg en fremtidsfullmakt har mange, svært berettigede og forståelige, spørsmål.

Noen grunnleggende spørsmål er:

Må fullmektigen være en nær slektning, eller kan jeg velge en venn?

- Nei, fullmektigen trenger ikke å være en nær slektning. Du kan velge **hvem som helst** du stoler på, inkludert venner eller andre du har et godt forhold til. Det viktigste er at du har **tillit** til at personen vil ivareta dine interesser på en god måte.

- **Kan jeg velge en profesjonell aktør, som en advokat eller bank?**
  - Ja, det er fullt mulig å velge en profesjonell aktør som **advokat, revisor, eller en bank** som fullmektig, spesielt dersom du ønsker en nøytral og profesjonell forvaltning av økonomi eller eiendommer. Vær imidlertid oppmerksom på at dette ofte innebærer **kostnader i form av honorarer**.

- **Er det alderskrav for fullmektigen?**
  - Ja, fullmektigen må være **myndig**, altså over 18 år. Det stilles ingen krav til maksimumsalder, men det er lurt å velge noen som sannsynligvis vil kunne utføre oppgaven i mange år fremover.

Kan jeg ha flere fullmektiger?

- **Er det mulig å ha flere fullmektiger samtidig?**
  - Ja, du kan ha flere fullmektiger. Dette kan være praktisk dersom du ønsker at de skal **dele på oppgavene** eller fungere som **sikkerhetsnett** for hverandre.
- **Hvordan fungerer det hvis de må være enige om beslutninger?**
  - Du kan spesifisere i fullmakten om fullmektigene skal handle **sammen (i ellesskap)** eller om de kan handle **hver for seg (hver for seg alene)**. Dersom de må være enige, kan det skape en viss treghet i beslutningsprosesser, men det kan også gi en ekstra **sikkerhet og kontroll**.
- **Kan jeg bestemme at én fullmektig har ansvar for økonomi, mens en annen har ansvar for personlige forhold?**
  - Ja, dette kan du detaljregulere i fullmakten. For eksempel kan én fullmektig ha ansvar for **økonomiske beslutninger**, mens en annen tar seg av **personlige og helserelaterte avgjørelser**. Dette gir en mer **spesialisert og tilpasset forvaltning**.

Hvordan velger jeg riktig fullmektig?

- **Hva bør jeg tenke på når jeg velger fullmektig?**
  - Det viktigste er å velge noen du har **høy tillit til**, og som du tror vil **handle i dine interesser** uten å blande inn egne preferanser. Tenk også på **tilgjengelighet**, altså om personen har tid og mulighet til å påta seg ansvaret.

- **Hvilke kvalifikasjoner eller egenskaper bør en fullmektig ha?**
  - Fullmektigen bør være **ansvarsbevisst, pålitelig og ha god dømmekraft**. Hvis fullmakten omfatter økonomiske avgjørelser, er det en fordel om vedkommende har **økonomisk forståelse**. Dersom det dreier seg om personlige og helserelaterte avgjørelser, er det viktig med **empati og omsorgsevne**.

- **Hva om jeg ikke har noen jeg stoler på til å være fullmektig?**
  - Da kan du vurdere en **profesjonell aktør**, som en advokat eller en annen betrodd tredjepart. Alternativt kan du rådføre deg med Statsforvalteren om muligheten for at **vergemålssystemet** kan ivareta dine interesser, men dette gir mindre individuell kontroll.

Overordnet tanke:

Valget av fullmektig er en av de viktigste avgjørelsene du tar når du oppretter en fremtidsfullmakt. Det handler om **tillit, kompetanse og tilgjengelighet**, samt hvordan du ønsker at dine interesser skal ivaretas i fremtiden.

Kan fullmektigen avslå eller frasi seg rollen?

- **Har fullmektigen plikt til å påta seg oppgaven, eller kan vedkommende si nei?**
  - Nei, fullmektigen har **ingen plikt** til å påta seg oppgaven. Selv om noen er oppnevnt som fullmektig i en fremtidsfullmakt, står de fritt til å **avslå** rollen. Det er derfor viktig å avklare dette med den aktuelle personen **på forhånd**.

- **Hvordan går fullmektigen frem dersom han/hun ikke ønsker ansvaret likevel?**
  - Dersom fullmektigen i ettertid ikke ønsker å påta seg ansvaret, kan vedkommende **frasi seg rollen**. Dette bør gjøres **skriftlig** og tydelig kommuniseres til relevante parter, som for eksempel andre fullmektiger, fullmaktsgiveren (hvis mulig) og eventuelt Statsforvalteren hvis de er involvert i stadfestelse eller oppfølging av fullmakten.
  - Dersom det ikke finnes en **reservefullmektig** oppnevnt i fullmakten, kan det være nødvendig å oppnevne en verge gjennom **vergemålsmyndighetene**.

Hvordan sikrer jeg at fullmektigen følger mine ønsker?

- **Kan jeg stille spesifikke krav og begrensninger i fullmakten?**
  - Ja, du kan stille **konkrete krav og begrensninger** i selve fremtidsfullmakten. Dette kan inkludere detaljerte retningslinjer for økonomiske disposisjoner, krav til bostedsløsninger, helsetjenester eller andre personlige forhold. Jo mer spesifikk du er, desto større **kontroll** har du over hvordan fullmakten skal utøves.
- **Hvordan kan jeg sikre at fullmektigen ikke misbruker fullmakten?**
  - Du kan legge inn **kontrollmekanismer** i fullmakten, som at fullmektigen må rapportere til en **tredjepart** (f.eks. en advokat, en revisor eller en annen betrodd person).
  - Videre kan du spesifisere at større økonomiske disposisjoner, som salg av fast eiendom eller uttak av store beløp, krever **samtykke fra flere personer** eller godkjenning fra **Statsforvalteren**.

- **Er det mulig å kreve at fullmektigen rapporterer til noen andre (for eksempel andre arvinger eller en advokat)?**
  - Ja, det er mulig å kreve at fullmektigen **rapporterer jevnlig** til en tredjepart, som for eksempel andre arvinger, en advokat, eller en økonomisk rådgiver. Dette kan inkludere årlig regnskap, rapportering av større disposisjoner, eller dokumentasjon av viktige beslutninger som tas på fullmaktsgivers vegne.
  - Dette kan gi **gjennomsiktighet og trygghet** for både fullmaktsgiver og andre berørte parter.

Hva skjer hvis fullmektigen dør eller ikke kan utføre oppgaven?

- **Kan jeg utpeke en reservefullmektig i tilfelle den opprinnelige fullmektigen ikke kan utføre oppgaven?**
  - Ja, det er både vanlig og lurt å utpeke en **reservefullmektig** i fremtidsfullmakten. Reservefullmektigen trer inn dersom den opprinnelige fullmektigen **dør, blir syk, eller ikke lenger ønsker** å utføre oppgaven.
  - Dette sikrer **kontinuitet** og at fullmakten kan oppfylles i tråd med fullmaktsgivers ønsker, selv om noe uforutsett skulle skje med hovedfullmektigen.

- **Hva skjer hvis fullmektigen blir syk eller mister samtykkekompetansen selv?**
  - Dersom fullmektigen **mister sin egen samtykkekompetanse**, kan vedkommende **ikke** lenger utføre oppgaven. I så fall trer **reservefullmektigen** inn, hvis en slik er oppnevnt i fullmakten.

- Hvis det ikke finnes en reservefullmektig, kan det være nødvendig å søke om oppnevning av en **verge** via **Statsforvalteren**, som da vil ivareta oppgavene som var tiltenkt fullmektigen.

Hovedprinsipp:

Det er viktig å tenke nøye gjennom **valg av fullmektig** og hvordan du kan **sikre** at fullmakten utføres i tråd med dine ønsker.

Dette inkluderer å legge inn **kontrollmekanismer**, vurdere behovet for **reservefullmektig**, og være tydelig på **rettigheter og plikter** for fullmektigen. Dette gir deg større trygghet og bidrar til at fullmakten fungerer som tiltenkt, selv om situasjoner skulle endre seg over tid.

Kan fullmektigen motta økonomisk kompensasjon?

- **Har fullmektigen krav på lønn eller kompensasjon?**
  - Nei, fullmektigen har **ikke krav** på lønn eller økonomisk kompensasjon for å utføre oppgavene som fullmektig, med mindre det spesifikt står i fremtidsfullmakten.
  - Dersom du ønsker at fullmektigen skal få **kompensasjon for arbeidet**, kan du legge inn klare bestemmelser om dette i fullmakten, inkludert beløp eller retningslinjer for beregning av honorar.
- **Kan fullmektigen ta utgiftsdekning for kostnader han/hun har i rollen?**
  - Ja, det er **vanlig** og akseptert at fullmektigen får **dekning for nødvendige utgifter** som påløper i forbindelse med oppgavene som utføres. Dette kan

inkludere reiseutgifter, juridisk bistand, eller andre kostnader som er direkte knyttet til fullmaktsgivers interesser.

- For å sikre **gjennomsiktighet**, kan det være hensiktsmessig å kreve at utgiftene dokumenteres og at det føres **regnskap** som viser hva pengene brukes til.

Hvilket ansvar og hvilke plikter har fullmektigen?

- **Hva slags ansvar har fullmektigen dersom noe går galt?**
  - Fullmektigen har **omsorgs- og lojalitetsplikt** overfor fullmaktsgiveren og skal alltid handle i fullmaktsgivers **beste interesse**.
  - Dersom fullmektigen opptrer **uaktsomt eller uærlig**, kan vedkommende bli **personlig ansvarlig** for økonomiske tap som påføres fullmaktsgiveren.
- **Må fullmektigen føre regnskap eller rapportering til noen myndighet?**
  - Det er **ingen lovfestet plikt** til å føre regnskap eller rapportere til Statsforvalteren, med mindre dette spesifikt er krevd i fullmakten eller Statsforvalteren er involvert ved stadfestelse.
  - Likevel er det **anbefalt** å føre oversikt over økonomiske disposisjoner for å unngå konflikter eller mistanker om misbruk av fullmakten.
- **Kan fullmektigen holdes rettslig ansvarlig for feilaktige beslutninger?**
  - Ja, dersom fullmektigen opptrer **grovt uaktsomt eller i strid med fullmaktsgivers interesser**, kan vedkommende bli **rettslig ansvarlig**. Dette kan innebære krav om erstatning for økonomiske tap som skyldes feilaktige eller uansvarlige beslutninger.

- Dersom handlingene er gjort i **god tro** og etter beste evne, vil det normalt ikke være grunnlag for rettslig ansvar, så lenge fullmektigen har fulgt fullmaktens bestemmelser.

Kan jeg endre fullmektigen etter at fremtidsfullmakten er opprettet?

- **Kan jeg endre eller tilbakekalle fullmakten hvis jeg endrer mening om hvem som skal være fullmektig?**
  - Ja, så lenge du fortsatt har **samtykkekompetanse**, kan du når som helst **endre eller tilbakekalle** fremtidsfullmakten. Dette kan gjøres ved å opprette en ny fullmakt eller ved å utstede en skriftlig erklæring om tilbakekall.
  - Det er viktig å **varsle** alle relevante parter, inkludert den tidligere fullmektigen, den nye fullmektigen og eventuelt Statsforvalteren hvis de har stadfestet fullmakten.
- **Hva skjer hvis jeg ønsker å bytte fullmektig etter at fullmakten har tredd i kraft?**
  - Når fullmakten først har **tredd i kraft**, kan du **ikke** lenger endre eller tilbakekalle den, da du da per definisjon har mistet **samtykkekompetansen**.
  - Dersom det oppstår behov for å bytte fullmektig, må dette gjøres ved å søke om oppnevning av en **verge** via Statsforvalteren, som da overtar ansvaret.

Kan fullmektigen være arving?

- **Er det noen interessekonflikt hvis fullmektigen også er arving?**
  - Det kan oppstå **interessekonflikter** hvis fullmektigen også er arving, spesielt når det gjelder økonomiske disposisjoner som kan påvirke arveoppgjøret.
  - For å unngå mistanker om **inhabilitet eller misbruk**, bør fullmakten være **tydelig** på hvordan midlene skal forvaltes og hvilke begrensninger som gjelder for fullmektigens disposisjoner.
- **Hvordan kan jeg unngå konflikt mellom fullmektigen og andre arvinger?**
  - Du kan legge inn **rapporteringskrav** til de andre arvingene for å sikre gjennomsiktighet og tillit.
  - Det kan også være hensiktsmessig å utnevne en **uavhengig person** som kontrollerer fullmektigens økonomiske disposisjoner, spesielt ved større verdier.
  - I tillegg kan du vurdere å spesifisere i fullmakten at visse avgjørelser må tas i **samråd med andre arvinger**, for å unngå konflikter og uenigheter.

Oppsummering:

Når du velger fullmektig og utformer fremtidsfullmakten, er det altså viktig å være tydelig på **ansvar, plikter og kompensasjon**, samt tenke gjennom **konfliktpotensialet** og hvordan man kan sikre **gjennomsiktighet og tillit** mellom fullmektigen og andre berørte parter. Dette kan bidra til å redusere risikoen for misforståelser og konflikter, samt sikre at fullmakten fungerer som tiltenkt.

Fremtidsfullmaktens ikrafttredelse

En formulering i fremtidsfullmakten om fullmaktens ikrafttredelse, kan lyde slik:

Fullmakten trer i kraft fra det tidspunkt det foreligger erklæring fra lege på at ektefellen ikke kan ivareta egne interesser. Fullmektigen har rett til å innhente legeerklæring om ektefellens helsetilstand, for å godtgjøre at ektefellen er ute av stand til å ivareta egne interesser.

Reglene for ikraftsettelse av fremtidsfullmakt

En fremtidsfullmakt trer i kraft når fullmaktsgiver **ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser** på grunn av sinnslidelse, demens eller annen alvorlig svekkelse av helsen, jf. **vergemålsloven § 80**. Dette omfatter både økonomiske og personlige forhold.

Hovedregelen:

- Fullmektigen vurderer først om fullmaktsgiver har mistet samtykkekompetansen.
- Fullmektigen kan da selv erklære at fullmakten har tredd i kraft.
- For å få fullmakten stadfestet (for eksempel ved behov for tinglysing ved overdragelse av fast eiendom), må det **søkes Statsforvalteren**, som krever legeerklæring som dokumentasjon på manglende samtykkekompetanse.

Alternativer for ikraftsettelse

Det finnes ulike **måter å regulere ikraftsettelsen** på i selve fullmakten, avhengig av fullmaktsgivers ønsker og behov.

1. **Standardregel (Helsebetinget ikraftsettelse):**

- Fullmakten trer i kraft når fullmaktsgiver **ikke lenger er samtykkekompetent**.
- Dette er den vanligste formen, der fullmektigen vurderer situasjonen, og som regel støtter seg på legeerklæring.

2. **Krav om dokumentasjon fra helsepersonell:**

- Fullmaktsgiver kan kreve at det skal foreligge **skriftlig bekreftelse fra lege** eller annet helsepersonell for at fullmakten skal tre i kraft. Dette er det vanligste.
- Dette kan bidra til større **objektivitet og tydelighet** rundt ikraftsettelsen.

3. **Krav om stadfestelse fra Statsforvalteren:**

- Fullmaktsgiver kan bestemme at fullmakten først trer i kraft når den er **stadfestet av Statsforvalteren**.
- Dette gir en **offentlig kontroll** og kan redusere risikoen for konflikter, men medfører også mer byråkrati.
- Ofte er det mest hensiktsmessig å ha ett punkt som går på ikraftsettelse ved legeerklæring, og et eget punkt om stadfestelse. Da trer fullmakten i kraft ved legeerklæringen. Stadfestingen bør da allikevel finne sted uten unødig opphold, slik at man står friere i forhold til tinglysing av fast eiendom om det er eller forventes å bli aktuelt.

4. **Tidsbestemt ikraftsettelse:**

- Det kan spesifiseres at fullmakten trer i kraft **fra en bestemt dato** eller etter en bestemt hendelse, som for eksempel ved flytting til sykehjem.
- Dette gir forutsigbarhet, men er mindre fleksibelt ved uforutsette hendelser.

Hva bør man tenke på ved ikraftsettelse av fremtidsfullmakt?

Når man vurderer **hvordan og når** en fremtidsfullmakt skal tre i kraft, er det flere hensyn å ta:

1. Samtykkekompetanse og rettssikkerhet:

- For å unngå misbruk og tvil, bør det være tydelig **hvem som avgjør** at fullmaktsgiver ikke lenger er samtykkekompetent.
- Det kan være klokt å kreve en **legeerklæring** for å sikre en objektiv vurdering.

2. Tillitsforhold:

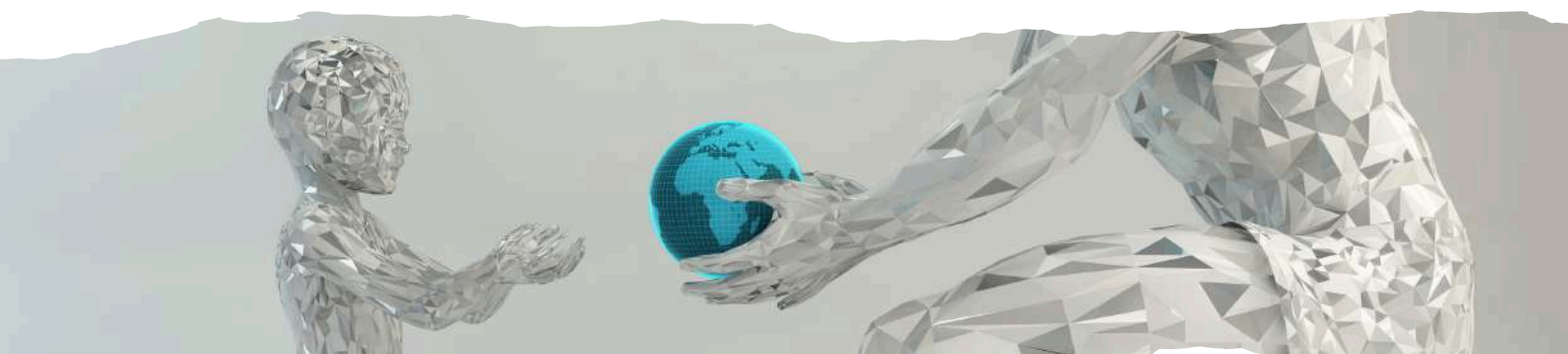
- Man bør vurdere hvor **stor tillit** man har til fullmektigen, da denne i mange tilfeller selv kan erklære at fullmakten har tredd i kraft.
- Ved tvil kan det være fornuftig å kreve **stadfestelse fra Statsforvalteren**.

3. Konfliktforebygging:

- Dersom det er potensielle konflikter mellom arvinger eller andre nærstående, kan det være lurt å regulere ikraftsettelsen tydelig og eventuelt involvere en **nøytral tredjepart** (f.eks. helsepersonell eller Statsforvalteren).

4. Flexibilitet og forutsigbarhet:

- En helsebasert ikraftsettelse gir fleksibilitet, mens en **tidsbestemt ikraftsettelse gir forutsigbarhet**, men kan være mindre praktisk ved uforutsette helsetilstander.

Hva kan det være hensiktsmessig å regulere i fullmakten?

For å unngå tvil og konflikter, kan det være lurt å inkludere følgende punkter i fullmakten:

1. Hvordan samtykkekompetansen skal vurderes:

- Skal det kreves **legeerklæring** eller kan fullmektigen alene vurdere dette?
- Skal det eventuelt kreves vurdering fra **to uavhengige leger**?

2. Krav om stadfestelse:

- Skal fullmakten **alltid stadfestes** av Statsforvalteren, eller kun ved spesielle disposisjoner, som for eksempel overdragelse av fast eiendom?

3. Varsling av nærstående:

- Ønsker fullmaktsgiver at **andre arvinger eller familiemedlemmer** skal informeres når fullmakten trer i kraft?
- Dette kan være konfliktforebyggende.

4. Tydelig definisjon av vilkår for ikraftsettelse:

- For eksempel at fullmakten kun skal tre i kraft ved **demensdiagnose** eller etter spesifikke helseutfordringer.

5. Bestemmelser om kontroll og oppfølging:

- Det kan spesifiseres at fullmektigen skal **rapportere økonomiske disposisjoner** til en annen betrodd person eller en advokat.

Oppsummering:

Ikraftsettelsen av en fremtidsfullmakt bør reguleres tydelig for å unngå misforståelser og konflikter. Det finnes flere alternativer, fra helsebasert

ikraftsettelse til krav om stadfestelse eller tidsbestemt ikraftsettelse. **Valget bør baseres på fullmaktsgivers ønsker, grad av tillit til fullmektigen, og behovet for objektiv vurdering og rettssikkerhet.**

Det kan være hensiktsmessig å **konsultere juridisk rådgiver** ved opprettelsen for å sikre at ikraftsettelsen reguleres på en måte som ivaretar fullmaktsgivers interesser og behov.

Stadfestelse

En bestemmelse om at fremtidsfullmakten skal stadfestes, kan se slik ut:

Fullmektigene skal be Statsforvalteren om å stadfeste ikrafttreddelsen av denne fremtidsfullmakten i samsvar med vergemålsloven § 84.

Som nevnt, om man gjør det slik at stadfestelse reguleres i en egen klausul, unngår man at stadfestelse blir et vilkår for ikrafttredelse, og dét er normalt sett den mest praktiske løsningen.

Reglene for stadfestelse av fremtidsfullmakt

Stadfestelse av en fremtidsfullmakt betyr at **Statsforvalteren formelt bekrefter at fullmakten er gyldig** og har tredd i kraft. Dette innebærer en kontroll av at:

- Fullmakten er opprettet i tråd med lovens formkrav, jf. **81-83.**
- Fullmaktsgiver **ikke lenger er samtykkekompetent** og at vilkårene for **vergemålsloven §§** ikraftsettelse er oppfylt.

Er stadfestelse et gyldighetsvilkår?

Nei, stadfestelse er ikke et generelt gyldighetsvilkår.

- **Fremtidsfullmakten er gyldig og kan brukes uten stadfestelse** dersom det ikke kreves for spesifikke disposisjoner.

- Fullmektigen kan altså handle på vegne av fullmaktsgiver uten stadfestelse i de fleste tilfeller.

Unntak:

- Stadfestelse er nødvendig for å få **tinglyst dokumenter knyttet til fast eiendom**, som for eksempel ved salg, overføring eller pantsetting av eiendom. Dette fremgår av **tinglysingsloven § 13**.

Når kreves stadfestelse?

Stadfestelse fra Statsforvalteren kreves:

1. Ved overdragelse av fast eiendom:

- For å kunne tinglyse salg, overdragelse eller pantsetting av fast eiendom på vegne av fullmaktsgiver.
- Dette sikrer at eiendomsoverdragelser ikke skjer uten en offentlig kontroll av at fullmaktsgiver faktisk mangler samtykkekompetanse.

2. Dersom det er spesifisert i fullmakten:

- Fullmaktsgiver kan selv bestemme at fullmakten **ikke skal tre i kraft** før den er stadfestet av Statsforvalteren.
- Dette gir en ekstra sikkerhet og objektiv kontroll, men kan også gjøre prosessen mer byråkratisk.

3. Dersom det oppstår tvil eller uenighet:

KNOWLEDGE IS **POWER**

3. Dersom det oppstår tvil eller uenighet:

- Hvis det oppstår **konflikter eller spørsmål om gyldigheten**, kan det være hensiktsmessig å få fullmakten stadfestet for å unngå usikkerhet og konflikter.

Hvordan søke om stadfestelse?

- Fullmektigen sender en **søknad til Statsforvalteren** om stadfestelse.
- Følgende dokumentasjon må legges ved:
  - **Selve fremtidsfullmakten** i original eller bekreftet kopi.
  - **Legeerklæring** som dokumenterer at fullmaktsgiver ikke lenger har samtykkekompetanse.
  - **Personopplysninger** om fullmaktsgiver og fullmektig.

Hensyn ved opprettelse av fremtidsfullmakt

Ved opprettelse av fremtidsfullmakt bør man vurdere følgende hensyn knyttet til stadfestelse:

1. Behov for fleksibilitet vs. kontroll:

- Dersom man ønsker at fullmektigen raskt skal kunne handle på vegne av fullmaktsgiver uten unødvendig byråkrati, kan det være hensiktsmessig å **ikke kreve stadfestelse**.
- Hvis man derimot ønsker **økt sikkerhet og offentlig kontroll**, kan man ta inn en klausul om at fullmakten skal stadfestes før den trer i kraft.
- En mellomløsning er, som nevnt, å ikke ha stadfestelse som ikrafttredelseskriterium, men ha en egen klausul som pålegger å stadfeste fremtidsfullmakten (uten unødig opphold) etter den har tredd i kraft.

2. Risiko for konflikter:

- Hvis det er fare for uenigheter mellom arvinger eller andre nærstående, kan det være lurt å kreve stadfestelse for å unngå tvil om gyldigheten.

3. Bruk av fullmakten til spesifikke formål:

- Dersom det er sannsynlig at fullmakten skal benyttes til **salg eller pantsetting av fast eiendom**, kan det være hensiktsmessig å planlegge for stadfestelse.
- Dette kan gjøres ved å informere fullmektigen om kravene og sikre at nødvendige dokumenter (som legeerklæring) blir tilgjengelig ved behov.

4. Tillitsforhold til fullmektigen:

- Dersom man har **stor tillit** til fullmektigen og ikke ser behov for offentlig kontroll, kan man velge å ikke kreve stadfestelse.

5. Sikring av gyldighet og legitimitet:

- En klausul om stadfestelse kan bidra til å **sikre legitimiteten** til fullmektigens disposisjoner og redusere risikoen for senere konflikter eller krav fra andre arvinger.

Bør man ta inn en klausul om stadfestelse i fullmakten?

Det kan være hensiktsmessig å ta inn en **klausul om stadfestelse** dersom:

- Fullmaktsgiver ønsker **offentlig kontroll** for å unngå konflikter.
- Fullmakten sannsynligvis skal benyttes til **overdragelse av fast eiendom**.
- Det er risiko for **uoverensstemmelser mellom arvinger** eller andre interesserte parter.

Eksempel på klausul:

"Denne fremtidsfullmakten trer ikke i kraft før den er stadfestet av Statsforvalteren. Fullmektigen skal sørge for å innhente nødvendig legeerklæring og søke om stadfestelse ved behov."

Fordeler:

- Økt **rettssikkerhet** og beskyttelse mot misbruk.
- Redusert risiko for konflikter og uenighet.

Ulemper:

- Mer **byråkrati og forsinkelse** før fullmektigen kan handle på vegne av fullmaktsgiver.
- Potensielt mer **kostnader** knyttet til prosessen med stadfestelse.

Oppsummering:

Stadfestelse av fremtidsfullmakt er kun **nødvendig ved overdragelse av fast eiendom** eller dersom det spesifikt kreves i fullmakten. Fullmaktsgiver kan velge å regulere behovet for stadfestelse for å oppnå ønsket **balanse mellom fleksibilitet og kontroll**.

Det anbefales å **vurdere risiko for konflikter**, behov for sikkerhet og tillitsforhold til fullmektigen når man bestemmer om det skal tas inn en klausul om stadfestelse.

Det er også et vanlig alternativ å ta inn en klausul om at fremtidsfullmakten skal stadfestes etter ikrafttreden. Da blir ikke stadfestelse et ikrafttredelseskriterium, men en oppgave pålagt fullmektigen. Mange opplever denne løsningen som mest praktisk og fleksibel.

Juridisk rådgivning kan være nyttig for å gjøre de riktige valgene ved opprettelsen.

Underretning

Regler for underretning ved opprettelse av fremtidsfullmakt

Når man oppretter en fremtidsfullmakt, er det viktig å vurdere hvem som skal informeres om fullmakten. Selv om **det ikke er et lovkrav å underrette noen ved opprettelsen**, er det flere hensyn som tilsier at det kan være lurt å gjøre det.

Normalt vil det være hensiktsmessig å ta et punkt om underrettelse med i fremtidsfullmakten. Det kan for eksempel lyde:

Fullmektigen skal underrette meg, min ektefelle/samboer og mine barn om fullmaktens ikrafttredelse og dens innhold.

Hvem bør underrettes?

Selv om det ikke skulle være inntatt i fullmakten, kan det etter omstendighetene være hensiktsmessig å informere følgende personer:

1. Fullmektigen

- Det er vanligvis svært fornuftig å informere den eller de som er utpekt som fullmektig. Dette sier seg kanskje selv. Samtidig kan man med fordel være bevisst at de bør være klar over:
  - At de er valgt som fullmektig.
  - Hva rollen innebærer av ansvar og oppgaver.
  - Eventuelle spesifikke ønsker fra fullmaktsgiver.
  - Hvor fullmakten oppbevares.

2. Nære familiemedlemmer og arvinger

- Dette kan bidra til å unngå konflikter og misforståelser senere.
- Ved å informere potensielle arvinger eller andre nære familiemedlemmer kan man:
  - Skape åpenhet og forståelse rundt hvorfor en bestemt person er valgt som fullmektig.
  - Redusere risikoen for at fullmakten blir bestridt i ettertid.

3. Eventuelle reservefullmektiger

- Dersom fullmakten inneholder en klausul om reservefullmektig, bør naturligvis også disse informeres om sine potensielle roller og hva som forventes av dem.

4. Personer som blir direkte påvirket av fullmakten

- Dette kan være personer som:
  - Vil miste retten til å ta beslutninger for fullmaktsgiver når fullmakten trer i kraft.
  - Må samarbeide med fullmektigen, for eksempel ansatte i en bedrift dersom fullmakten omfatter forretningsmessige forhold.

Hva bør man tenke på ved valg av hvem som skal underrettes?

1. Familiedynamikk og potensielle konflikter

- Vurder om det å informere alle arvinger vil bidra til å redusere risiko for konflikter, eller om det kan skape unødvendige spenninger.
- Noen ganger kan det være bedre å informere kun de nærmeste eller mest berørte.

2. Fullmektigens behov for forberedelse

- Fullmektigen bør informeres tidlig, slik at vedkommende kan forberede seg på rollen.
- Dette kan også gi fullmektigen muligheten til å takke nei dersom han eller hun ikke ønsker å påta seg ansvaret.

3. Fullmaktsgivers ønske om konfidensialitet

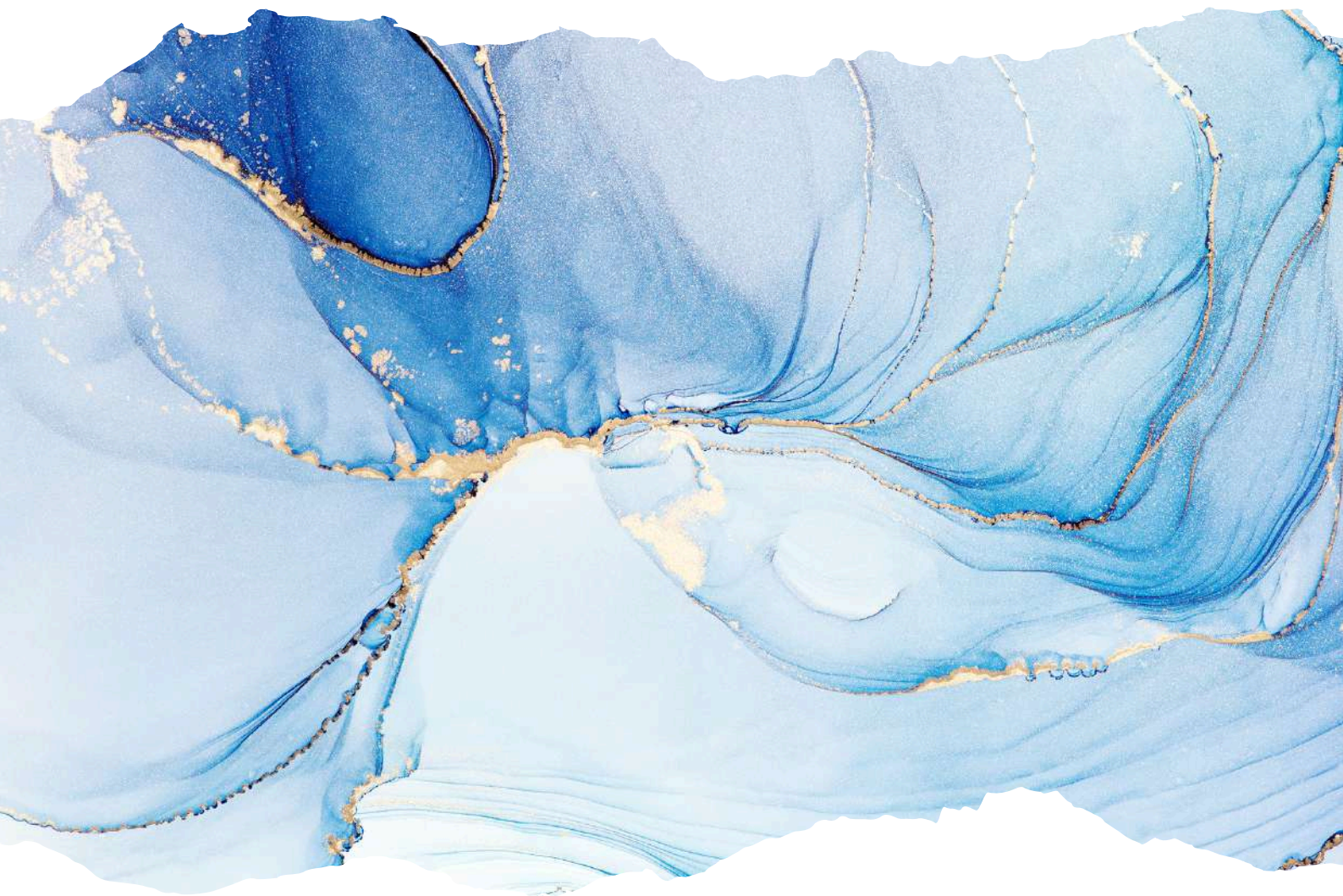
- Noen fullmaktsgivere ønsker å holde opprettelsen av fullmakten privat inntil den faktisk trer i kraft. Dette kan for eksempel være aktuelt dersom fullmakten gjelder sensitive helseopplysninger eller økonomiske forhold.

Praktiske tips ved underretning

- **Skriftlig underretning:** Selv om det ikke er påkrevd, kan det være lurt å gi skriftlig underretning for å unngå misforståelser senere.
- **Klar kommunikasjon:** Vær tydelig på hva fullmakten innebærer og hva som forventes av fullmektigen.
- **Dialog og åpenhet:** Ha en åpen dialog om hvorfor valget av fullmektig er tatt for å skape forståelse og redusere risikoen for fremtidige konflikter.

Oppsummering

- **Det er ikke et lovkrav å underrette** ved opprettelse av fremtidsfullmakt, men det kan være klokt å gjøre det for å unngå konflikter og sikre en smidig ikraftsettelse.
- **Fullmektigen bør alltid informeres**, og det kan også være lurt å informere nære familiemedlemmer og arvinger.
- **Valg av hvem som skal underrettes** bør vurderes nøye basert på familiedynamikk, fullmektigens behov for forberedelse og fullmaktsgivers ønske om konfidensialitet.

Fullmektigens oppgaver

En fullmektig har et stort ansvar når han eller hun handler på vegne av fullmaktsgiver etter at fremtidsfullmakten har tredd i kraft.

Fullmektigen skal alltid handle i **fullmaktsgivers interesse** og ivareta dennes ønsker og behov så langt det er mulig. Dette prinsippet om lojalitet og hensynsfullhet gjennomsyrrer alle fullmektigens oppgaver, både når det gjelder økonomiske forhold og personlige forhold, inkludert helse.

Oppgaver knyttet til økonomiske forhold

Fullmektigens økonomiske oppgaver omfatter forvaltning av fullmaktsgivers formue og inntekter, samt økonomiske forpliktelser. Dette inkluderer blant annet:

Forvaltning og betalinger

- **Betaling av regninger og faste utgifter**
  - o Eksempler: Husleie, strøm, forsikringer, skatter og avgifter.
- **Håndtering av bankkontoer**
  - o Administrere lønnskonto, sparekontoer og eventuelle aksjer eller fond.
- **Betaling av gjeld**
  - o Sørge for at lån, kredittkort og andre økonomiske forpliktelser overholdes.

Inntekter og formuesforvaltning

- **Inntektsmottakelse og forvaltning**
  - o Eksempler: Pensjon, trygd, leieinntekter og andre løpende inntekter.
- **Investering og formuesforvaltning**

- **Investering og formuesforvaltning**
  - Forvaltning av eiendom, aksjer og andre investeringer.
  - **OBS:** Fullmektigen skal alltid velge sikre og forsvarlige investeringer.

Eiendomsforvaltning

- **Vedlikehold og drift av eiendom**
  - Sørge for vedlikehold, oppussing og eventuelle utleieforhold.
- **Salg av eiendom**
  - **Kun dersom det er hjemlet i fullmakten og/eller etter stadfestelse fra Statsforvalteren.**

Gaver og arveforskudd

- **Sedvanlige gaver**
  - Fullmektigen kan gi gaver i tråd med fullmaktsgivers tidligere praksis.
  - Eksempler: Bursdagsgaver til barnebarn eller julegaver til nære familiemedlemmer.
- **Arveforskudd**
  - Fullmektigen kan gi arveforskudd **hvis det er uttrykkelig hjemlet i fullmakten.**
  - Viktig å sikre likebehandling mellom arvinger for å unngå konflikt.

Rapportering og dokumentasjon

- **Oversikt og dokumentasjon**
  - Holde nøyaktig oversikt over økonomiske disposisjoner og forvaltning.
- **Rapportering**
  - **Ingen lovbestemt regnskaps- eller rapporteringsplikt**, men dette kan være pålagt i selve fullmakten.

- For å sikre åpenhet og unngå konflikter kan det være hensiktsmessig å rapportere til andre arvinger eller en ekstern revisor.

Oppgaver knyttet til personlige forhold og helse

Fullmektigen har normalt også ansvar for fullmaktsgivers personlige forhold, inkludert helse og daglig omsorg, avhengig av hva som står i fullmakten.

Omsorg og helse

- **Tilrettelegging av helse- og omsorgstjenester**
  - Valg av omsorgsnivå og bosted, som sykehjem eller hjemmebasert omsorg.
  - Organisering av hjemmehjelp og personlig assistanse.
- **Samtykke til helsehjelp**
  - Fullmektigen kan samtykke til medisinsk behandling på vegne av fullmaktsgiver **så lenge behandlingen ikke krever personlig samtykke etter pasient- og brukerrettighetsloven.**
  - **OBS:** Fullmektigen kan ikke samtykke til inngrep som sterilisering, abort eller organdonasjon.

Dagliglivet og trivsel

- **Praktiske forhold i dagliglivet**
  - Organisere daglige aktiviteter og bistand ved innkjøp av klær, mat og lignende.
- **Fritid og sosialt liv**
  - Sørge for at fullmaktsgiver kan opprettholde et sosialt liv og delta i aktiviteter han/hun liker.

- Eksempler: Sosiale sammenkomster, medlemskap i klubber, eller kulturarrangementer.

Bolig og boforhold

- **Valg av bosted**
  - Bestemme hvor fullmaktsgiver skal bo, som for eksempel overgang til omsorgsbolig eller sykehjem.
- **Tilrettelegging av boligen**
  - Tilpasse boligen etter fullmaktsgivers behov for å gjøre hverdagen enklere og tryggere.

Kontakt med pårørende og tredjepersoner

- **Informasjon og dialog med pårørende**
  - Opprettholde kontakt mellom fullmaktsgiver og familie.
- **Kontakt med offentlige etater og helsevesen**
  - Representere fullmaktsgiver i saker med NAV, helsevesenet og andre offentlige instanser.

Fullmaktsgivers interesser i sentrum

Det er mulig dette nå er gjentatt til det kjedsommelige, men det er såpass sentralt at det gjentas én gang til: Uansett hvilke oppgaver fullmektigen utfører, skal **fullmaktsgiverens interesser alltid være i sentrum**. Dette innebærer at:

- Fullmektigen skal handle slik fullmaktsgiver selv ville ha gjort, så langt det er mulig å vurdere dette.

- Beslutninger skal tas med respekt for fullmaktsgivers verdier, ønsker og tidligere livsførsel.
- Fullmektigen skal unngå interessekonflikter og ikke begunstige seg selv eller andre på en måte som strider mot fullmaktsgivers interesser.

Oppsummering

Fullmektigens oppgaver omfatter et bredt spekter av økonomiske og personlige forhold, og alle beslutninger og disposisjoner skal tas med **fullmaktsgiverens beste for øye**.

- **Økonomiske oppgaver** inkluderer betaling av regninger, formuesforvaltning, eiendomshåndtering og muligheten til å gi sedvanlige gaver og arveforskudd.
- **Personlige oppgaver** omfatter omsorg og helsetjenester, dagligliv og trivsel, boligtilpasninger og kontakt med pårørende og offentlige instanser.

Gjennomføring av oppgavene skal alltid skje i samsvar med fullmaktsgivers verdier og interesser, og fullmektigen skal opptre lojalt, hensynsfullt og ansvarlig.

Disposisjonsfullmakt over fast eiendom

Når man oppretter en fremtidsfullmakt, er det vanlig å inkludere en bestemmelse om «**Disposisjonsfullmakt over fast eiendom**».

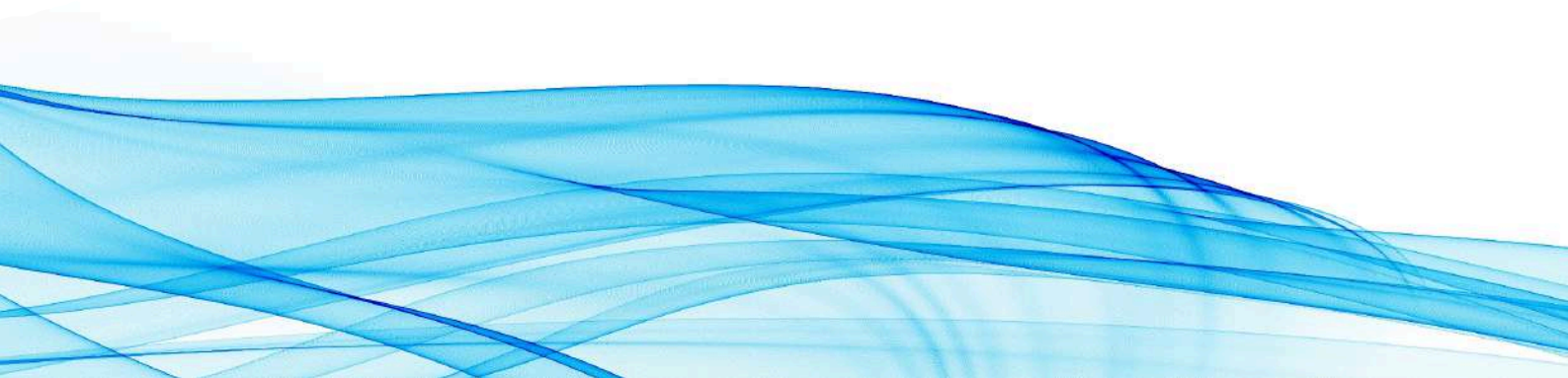
Dette punktet gir fullmektigen rett til å råde over fullmaktsgivers faste eiendommer, for eksempel ved **salg, gave eller pantsettelse**. Det stilles strenge krav til hvordan denne fullmakten utformes og benyttes da det dreier seg om store økonomiske verdier og gjerne også følelser knyttet til eiendommene.

Hva innebærer disposisjonsfullmakt over fast eiendom?

Disposisjonsfullmakt over fast eiendom gir fullmektigen rett til å:

- **Selge** eiendommen, enten det er boligeiendom, fritidseiendom eller andre typer eiendommer.
- **Gi eiendommen bort som gave**, dersom det er uttrykkelig angitt i fullmakten.
- **Pantsette** eiendommen for å sikre gjeld eller lån.
- **Leie ut** eiendommen, enten det gjelder langtidsleie eller korttidsutleie.

For å kunne utføre disse handlingene må det stå tydelig i fremtidsfullmakten at fullmektigen har denne retten. Dersom det ikke er presisert, kan ikke fullmektigen gjennomføre slike disposisjoner.

Krav til å råde over fast eiendom

Krav om skriftlig hjemmel i fullmakten

For at fullmektigen skal kunne råde over fast eiendom ved salg, gave eller pantsettelse, må det være **uttrykkelig hjemlet i fremtidsfullmakten**. Dette innebærer at:

- Fullmakten må inneholde en **klar og tydelig formulering** som spesifiserer hvilke eiendommer fullmektigen kan råde over.
- Formuleringen må angi **hvilke typer disposisjoner** som er tillatt, for eksempel salg, gave eller pantsettelse.
- Dersom det gjelder flere eiendommer (for eksempel både bolig og fritidseiendom), bør det spesifiseres om fullmektigen kan råde over én eller flere av disse, og på hvilke vilkår.

Stadfestelse fra Statsforvalteren

Dersom fullmektigen skal selge, gi bort som gave eller pantsette fast eiendom, kreves det normalt **stadfestelse fra Statsforvalteren**.

- **Stadfestelse er nødvendig** for å sikre at disposisjonen er i fullmaktsgivers interesse og i tråd med fullmaktsgivers ønsker.
- Statsforvalteren vurderer blant annet om salget er nødvendig for å dekke fullmaktsgivers utgifter eller om det er i tråd med fullmaktsgivers tidligere praksis og verdier.
- Uten stadfestelse kan ikke tinglysning av eiendomsoverdragelsen gjennomføres.

Salg, gave og pantsettelse

- **Salg:**
  - Fullmektigen kan selge eiendommen dersom det er nødvendig for å dekke fullmaktsgivers utgifter, eller dersom det er til det beste for fullmaktsgiver, for eksempel ved overgang til omsorgsbolig.
  - Salg krever stadfestelse fra Statsforvalteren.
- **Gave:**
  - Fullmektigen kan kun gi bort eiendommen som gave dersom dette er uttrykkelig nevnt i fremtidsfullmakten.
  - Gaveoverdragelser vurderes strengt for å forhindre misbruk.
- **Pantsettelse:**
  - Fullmektigen kan pantsette eiendommen dersom det er hjemlet i fullmakten og nødvendig for å sikre fullmaktsgivers økonomiske forpliktelser.
  - Pantsettelse krever også stadfestelse.

Vanligste bestemmelser for ulike typer eiendommer

Boligeiendom

For boligeiendom er det vanlig å innta en bestemmelse som gir fullmektigen rett til:

- Å selge boligen dersom fullmaktsgiver flytter til omsorgsbolig eller sykehjem.
- Å bruke salgsprovenyet til å dekke kostnader knyttet til omsorg eller annen livsopphold.
- Å beholde boligen og eventuelt leie den ut for å dekke løpende utgifter, dersom dette anses som mest hensiktsmessig.

- Det er ikke uvanlig at det bestemmes i fremtidsfullmakten at barnet/barna deler overskuddet av et salg mellom seg, etter at gjeld, utgifter og omkostninger er dekket.

Fritidseiendom

For fritidseiendom er det vanlig å:

- Gi fullmektigen rett til å selge fritidseiendommen dersom det ikke lenger er praktisk eller økonomisk forsvarlig å beholde den.
- Regulere hvem i familien som skal ha fortrinnsrett til å kjøpe eiendommen, for å unngå konflikter blant arvingene.
- Spesifisere om eiendommen kan gis bort som gave eller overføres som forskudd på arv.
- Også her er det relativt vanlig at et eventuelt overskudd fordeles mellom barn eller andre spesifikt nevnte personer.

Andre eiendommer

For andre typer eiendommer, som næringseiendom eller utleieboliger, kan det være hensiktsmessig å:

- Gi fullmektigen rett til å selge, leie ut eller pantsette eiendommen for å dekke fullmaktsgivers utgifter.
- Spesifisere at eiendommen kan selges dersom den krever mye vedlikehold eller er vanskelig å forvalte.

Disponering av overskudd ved salg

Dersom det oppstår et **overskudd ved salg av eiendom**, kan, som nevnt, fullmaktsgiver bestemme hvordan dette skal disponeres. Eksempler inkluderer:

- **Dekke utgifter:** Salgsprovenyet kan brukes til å dekke utgifter til omsorg, helse eller andre livsoppholdskostnader.
- **Plassering i sikre investeringer:** Overskuddet kan plasseres i sikre investeringer som bankinnskudd eller fond, i tråd med fullmaktsgivers tidligere praksis.
- **Utbetaling som gaver eller arveforskudd:** Dersom det er uttrykkelig hjemlet i fullmakten, kan overskuddet benyttes til å gi gaver eller forskudd på arv til nærstående.
- **Fordeling mellom arvinger:** Fullmaktsgiver kan spesifisere at overskuddet skal fordeles likt mellom arvingene.

Hensyn ved opprettelse av disposisjonsfullmakt

Når man oppretter en disposisjonsfullmakt over fast eiendom, ***bør man tenke på:***

- **Klarhet og presisjon:** Vær tydelig på hvilke eiendommer fullmektigen kan disponere over og på hvilke vilkår.
- **Beskyttelse av arvinger:** Tenk gjennom hvordan disposisjoner kan påvirke arveoppgjøret, og hvordan konflikter kan unngås.
- **Behov for fleksibilitet:** Fullmektigen bør ha handlingsrom til å ta avgjørelser basert på fullmaktsgivers beste interesse, men samtidig innenfor rammene som fullmaktsgiver har satt.

- **Stadfestelse fra Statsforvalteren:** Vurder om det bør tas inn en klausul om at fullmektigen skal søke stadfestelse ved disposisjoner av stor økonomisk betydning.

Oppsummering

Disposisjonsfullmakt over fast eiendom gir fullmektigen mulighet til å selge, gi bort eller pantsette eiendom på vegne av fullmaktsgiver, men det krever klar og tydelig hjemmel i fullmakten. Stadfestelse fra Statsforvalteren er påkrevd ved større disposisjoner for å beskytte fullmaktsgiverens interesser.

Disposisjonsfullmakt overfor bank og offentlige instanser

Det er standard, i alle fall i langt de fleste fremtidsfullmakter, å ha en bestemmelse som gir fullmektigen disposisjonsfullmakt overfor bank og offentlige instanser.

Gitt at både banker og offentlige instanser er underlagt streng regulering knyttet til, blant annet, taushetsplikt og personvern, kan de oppleves som krevende å forholde seg til dersom man opptrer som fullmektig.

Fullmektigen er som regel ikke vant til å navigere i dette byråkratiske og regelstyrte farvannet, og kan oppleve det som frustrerende å forholde seg til det som kan oppleves som rigiditet og formalisme. Det er gode og beskyttelsesverdige grunner til at reglene er på plass, men frustrasjon og friksjon oppstår like fullt.

Derfor er det svært viktig at en bestemmelse om disposisjonsfullmakt er presis og dekkende i forhold til hva fullmaktsgiver ønsker, hva fullmektigen har rett til i kraft av fullmakten og hva bank og offentlige instanser må dele med fullmektigen om denne spør.

Hensyn og vurderinger ved utforming av bestemmelsen:

Her, som ellers, gjelder det å tenke seg om viktige ting å reflektere over, både for fullmaktsgiver og den som eventuelt yter profesjonell bistand, kan være:

1. **Tydighet og presisjon:** Bestemmelsen bør være tydelig og presis for å unngå tolkningsproblemer. Det bør klart fremgå hvilke fullmakter som gis og hvilke grenser som gjelder.
2. **Sikkerhet og misbruk:** For å minimere risikoen for misbruk, kan det vurderes å inkludere krav om dokumentasjon av disposisjoner eller rapporteringsplikt til en tredjepart.
3. **Personvern og konfidensialitet:** Fullmektigen vil få tilgang til sensitive personopplysninger. Det kan være hensiktsmessig å presisere at fullmektigen har taushetsplikt.
4. **Tilpasning til individuelle behov:** Fullmaktsgiver bør vurdere om fullmakten skal omfatte alle økonomiske disposisjoner eller om visse kontoer, avtaler eller eiendeler skal unntas.
5. **Forholdet til eksisterende avtaler:** Det bør vurderes om fullmakten kan påvirke eksisterende avtaler, som felles kontoer eller avtaler inngått sammen med andre personer.

Utfordringer ved bruk av disposisjonsfullmakt:

Som nevnt, kan det gjøre seg gjeldende utfordringer for fullmektigen når den dagen kommer at disposisjonsfullmakten skal brukes. Eksempler er:

1. **Aksept hos banker og offentlige instanser:** Banker og offentlige instanser kan være tilbakeholdne med å godta en fremtidsfullmakt, spesielt hvis formuleringen er vag eller ikke dekker spesifikke situasjoner. Noen institusjoner krever at fullmakten er stadfestet av Statsforvalteren.
2. **Krav til dokumentasjon:** Fullmektigen kan bli bedt om å fremvise gyldig legitimasjon, original fullmakt eller stadfestelse fra Statsforvalteren for å kunne disponere over kontoer eller få innsyn i personopplysninger.

3. **Digitale tjenester og pålogging:** Bruk av BankID og andre digitale innloggingsmetoder kan være problematisk dersom fullmektigen ikke eksplisitt er gitt rett til å benytte disse. Dette bør vurderes spesifikt i fullmakten.
4. **Endringer i regelverk:** Regelverk og praksis hos banker og offentlige instanser kan endres over tid, noe som kan påvirke fullmektigens muligheter til å handle på vegne av fullmaktsgiver.
5. **Interessekonflikter:** Dersom fullmektigen også er arving, kan det oppstå mistanke om misbruk eller interessekonflikter. Dette kan unngås ved å spesifisere klare retningslinjer i fullmakten, eller ved å innføre krav om rapportering til andre arvinger.

Anbefalinger:

- **Konsulter med en jurist eller advokat:** For å sikre at fullmakten dekker alle nødvendige aspekter og er i samsvar med gjeldende lovverk.
- **Vurder stadfestelse:** For å unngå utfordringer med aksept hos banker og offentlige instanser, kan det være lurt å få fullmakten stadfestet av Statsforvalteren. Som en tommelfingerregel, vil denne forfatter hevde, at om det ikke foreligger en konkret grunn for ikke å stadfeste en fremtidsfullmakt, noe det sjelden gjør, bør man ha en egen bestemmelse om at fremtidsfullmakten skal stadfestes uten unødig opphold etter at den har tredd i kraft.
- **Regelmessig oppdatering:** Fullmakten bør vurderes og eventuelt oppdateres jevnlig for å reflektere eventuelle endringer i økonomiske forhold, lovverk eller digitale tjenester.

Det er viktig at man gir seg selv et solid grunnlag for å utarbeide en robust bestemmelse om disposisjonsfullmakt overfor bank og offentlige instanser.

Alternativ(e) fullmektig(er)

En fremtidsfullmakt kan ha et langt livsløp. Derfor er det ikke sikkert at den som opprinnelig var satt opp som hovedfullmektig kan fungere som sådan.

Det er kanskje lenge mellom utferdigelse av fremtidsfullmakten og dens ikrafttreden. Da kan situasjonen ha utviklet seg slik at den som er satt opp som opprinnelig fullmektig ikke kan være fullmektig grunnet egen helse eller død.

Eller så kan det være slik at hovedfullmektig er kapabel ved ikrafttredene, men av ulike årsaker ikke lenger kan eller vil være fullmektig.

Derfor er det normalt mer enn forsvarlig å ta med en bestemmelse om alternative fullmektiger i en fremtidsfullmakt.

Blant gode *grunner for å ha alternative fullmektiger er:*

- 1. Sikkerhet og kontinuitet:** En alternativ fullmektig sikrer at det alltid er noen som kan ivareta fullmaktsgivers interesser dersom hovedfullmektigen ikke lenger kan eller vil utføre oppgaven. Dette kan skyldes død, sykdom, inhabilitet eller andre praktiske hindringer.
- 2. Unngå forsinkelser og komplikasjoner:** Uten alternativ fullmektig kan det oppstå forsinkelser eller rettslige komplikasjoner dersom hovedfullmektigen blir ute av stand til å handle. Da må det eventuelt oppnevnes verge, noe som kan være tidkrevende og innebære mer byråkrati.

3. **Økt fleksibilitet og spesialisering:** Ved å ha flere fullmektiger kan man fordele oppgaver basert på kompetanse og egenskaper, for eksempel én med økonomisk forståelse og en annen med helsekompetanse.
4. **Redusert risiko for misbruk:** Med alternative fullmektiger kan det etableres en kontrollmekanisme der den ene holder øye med den andres disposisjoner. Dette reduserer risikoen for misbruk av fullmakten.
5. **Redusert belastning på én person:** Oppgavene kan være tidkrevende og følelsesmessig krevende. Ved å ha alternative fullmektiger kan man fordele arbeidsmengden og minske belastningen på én person.

Igjen, det er greit å tenke seg om. Hvert tilfelle og hver fremtidsfullmakt er unik og står på egne bein. Det er den enkelte fullmaktsgivers konkrete situasjon og ønsker som er det styrende prinsipp bak alle vurderinger som skal gjøres og konkluderes på. Samtidig er det også slik at noen generelle vurderingstyper er mer fremtredende og vanlige enn andre.

Eksempler på vurderinger ved beslutning om alternative fullmektiger kan være:

1. **Antall alternative fullmektiger:** Det er fullt mulig å ha mer enn én alternativ fullmektig. Dette gir økt fleksibilitet, men kan også komplisere beslutningsprosesser dersom de ikke er enige. Det bør spesifiseres om de skal handle sammen eller hver for seg.
2. **Rekkefølge og roller:** Det bør tydelig fremgå hvem som er hovedfullmektig og hvem som er alternativ(e), samt rekkefølgen de trer inn i dersom hovedfullmektigen ikke kan eller vil utføre oppgavene.
3. **Spesifikasjon av oppgaver:** Det kan være hensiktsmessig å spesifisere oppgaver for de alternative fullmektigene, spesielt dersom det er ulike roller

eller spesialkompetanse som kan utnyttes. Samtidig må man vurdere om dette tar bort fleksibilitet for det tilfelle at den ene ikke, midlertidig eller permanent, kan bekle sin rolle som fullmektig.

4. **Kompetanse og tillit:** Valg av fullmektiger bør baseres på kompetanse, personlige egenskaper og tillit. En økonomisk kyndig person kan være best egnet til økonomiske disposisjoner, mens en nærstående kan være bedre egnet til personlige og helsemessige avgjørelser.
5. **Geografisk nærhet og tilgjengelighet:** Fullmektigen bør være bosatt eller oppholde seg i nærheten av fullmaktsgiveren, eller ha fleksibilitet til å kunne møte opp fysisk ved behov.
6. **Potensielle interessekonflikter:** Hvis fullmektigen også er arving, kan det oppstå interessekonflikter. Dette kan unngås ved å velge noen som ikke har økonomiske interesser i boet, eller ved å velge en utenforstående profesjonell som advokat eller regnskapsfører. Men, i de fleste familier er det heldigvis slik at tillitsnivået, rettmessig, er så høyt at fullmaktsgiver ikke har vansker med å la et familiemedlem, typisk barn eller ektefelle, ivareta også økonomiske interesser.

En fordeling og spesifisering av oppgaver kan være som nedenfor. Det er langt fra sikkert at akkurat dette eksempelet er treffende for din situasjon, men det tas med som en illustrasjon:

- **Fullmektig 1:** Økonomiske disposisjoner som betaling av regninger, forvaltning av investeringer og salg av fast eiendom.
- **Fullmektig 2:** Personlige forhold og helse, inkludert valg av helsetjenester, samtykke til medisinsk behandling og beslutninger om omsorgstilbud.

- **Alternativ fullmektig 1:** Trer inn dersom fullmektig 1 ikke kan utføre økonomiske oppgaver.
- **Alternativ fullmektig 2:** Trer inn dersom fullmektig 2 ikke kan utføre oppgaver knyttet til personlige forhold og helse.

Det kan være mange forskjellige årsaker til at det oppstår behov for at en alternativ fullmektig trer inn. _____

Noen Typeeksempler er:

1. **Uforutsett sykdom eller død:** Hovedfullmektigen blir selv alvorlig syk eller dør, og alternativ fullmektig må tre inn for å sikre kontinuitet.
2. **Inhabilitet eller interessekonflikt:** Fullmektigen står i en situasjon som gjør at han/hun er inhabil, for eksempel i økonomiske disposisjoner som påvirker arveoppgjør. Alternativ fullmektig kan tre inn for å ivareta fullmaktsgivers interesser uten interessekonflikter.
3. **Geografisk hindring:** Hovedfullmektigen flytter utenlands eller oppholder seg midlertidig i utlandet, og har ikke mulighet til å ivareta praktiske oppgaver. Alternativ fullmektig kan da ta over ansvaret.
4. **Personlig overbelastning:** Fullmektigen opplever personlig overbelastning på grunn av jobb, familieforpliktelser eller andre forhold og ønsker derfor å frasi seg rollen. Alternativ fullmektig kan da tre inn uten forsinkelse.
5. **Misbruk eller mistillit:** Dersom det oppstår mistanke om misbruk eller uenighet om fullmektigens disposisjoner, kan det være betryggende at en alternativ fullmektig trer inn, noe som gir en kontrollmekanisme.
6. **Alder og helse:** Hovedfullmektigen er selv eldre og kan over tid bli mindre egnet til å håndtere økonomiske eller helsemessige forhold. Da kan en yngre alternativ fullmektig være en god løsning.

Etter dette *gis følgende (generiske) anbefalinger:*

- **Inkluder klare bestemmelser i fullmakten:** Spesifiser hvem som er hovedfullmektig, hvem som er alternativ(e), rekkefølge for ikrafttredelse, samt hvilke oppgaver de alternative fullmektigene skal håndtere.
- **Kommuniser tydelig med alle involverte:** Fullmaktsgiver bør informere både hoved- og alternative fullmektiger om deres roller og forventninger for å unngå konflikter og misforståelser.
- **Vurder profesjonell bistand:** For å sikre at fullmakten er utformet på en klar og juridisk korrekt måte, kan det være lurt å rådføre seg med en jurist eller advokat.

Ved å inkludere alternative fullmektiger og gjøre grundige vurderinger omkring deres roller og oppgaver, øker man robustheten og fleksibiliteten i fremtidsfullmakten. Dette sikrer at fullmaktsgivers interesser ivaretas på en best mulig måte under ulike omstendigheter.

Dekning av fullmektigens nødvendige utgifter

I en fremtidsfullmakt er det vanlig å ta inn en bestemmelse om dekning av fullmektigens nødvendige utgifter knyttet til oppdraget. Dette omfatter vanligvis:

1. **Reiseutgifter:** For eksempel kostnader til transport og parkering i forbindelse med møter med banker, helsepersonell eller andre nødvendige instanser.
2. **Administrasjonskostnader:** Utgifter til porto, kopiering, telefon og andre administrative nødvendigheter.
3. **Juridisk og økonomisk bistand:** Dersom fullmektigen trenger juridisk rådgivning eller hjelp til regnskapsføring i forbindelse med oppdraget, kan slike kostnader dekkes dersom det er klart nødvendig.
4. **Utgifter til omsorgsbeslutninger:** Kostnader ved å ta beslutninger om helse- og omsorgstjenester, inkludert reiser for å besøke omsorgsinstitusjoner eller møte helsepersonell.
5. **Andre nødvendige utgifter:** For eksempel gebyrer ved tinglysing av eiendom eller bankgebyrer for kontoendringer.

Hvilke regler gjelder?

- **Dekning av nødvendige utgifter:** Etter norsk rett har fullmektigen krav på å få dekket nødvendige utgifter som oppstår i forbindelse med utførelsen av oppdraget. Dette gjelder så lenge utgiftene er rimelige og nødvendige for å ivareta fullmaktsgivers interesser.

- **Begrensninger og spesifikasjoner i fullmakten:** Fullmaktsgiver kan selv spesifisere hva som skal dekkes og eventuelt sette en beløpsgrense eller krav til forhåndsgodkjenning fra andre parter, for eksempel fra andre arvinger.
- **Dokumentasjon:** Det er god praksis å dokumentere utgiftene gjennom kvitteringer og annen relevant dokumentasjon for å sikre transparens og tillit.

Må eller bør fullmektigen redegjøre for utgiftene?

- **Anbefalt praksis:** Fullmektigen bør, som nevnt, redegjøre for utgiftene ved å føre et enkelt regnskap og oppbevare kvitteringer. Dette bidrar til åpenhet og tillit, og minimerer risikoen for konflikter med andre arvinger eller pårørende.
- **Krav om redegjørelse:** Fullmaktsgiver kan i selve fremtidsfullmakten sette krav om regnskap og dokumentasjon for utgiftsdekningen, for eksempel ved å spesifisere at fullmektigen årlig skal legge frem regnskap til andre arvinger eller en tredjepart, som en advokat eller revisor.
- **Krav fra familiemedlemmer:** Dersom det oppstår mistanke om misbruk eller uklarheter, kan pårørende be om innsyn i utgiftsdekningen. Fullmektigen er ikke lovpålagt å fremlegge regnskap for familiemedlemmer, men for å unngå konflikter kan det være hensiktsmessig å imøtekomme slike forespørsler dersom det ikke foreligger klare klausuler om konfidensialitet.

Noen hensyn å ta ved fastsettelse av bestemmelse om utgiftsdekning:

1. **Fullmaktsgivers ønsker og verdier:** Noen ønsker en detaljert redegjørelse for alle utgifter, mens andre stoler på at fullmektigen håndterer det ansvarsfullt. Bestemmelsen bør tilpasses fullmaktsgivers ønsker og verdier.

2. **Forventet omfang av oppgavene:** Dersom oppgavene krever hyppige reiser eller omfattende administrasjon, bør bestemmelsen være mer omfattende og fleksibel.
3. **Forhåndsgodkjenning og beløpsgrense:** Det kan vurderes om det skal settes en beløpsgrense per år eller for enkeltutgifter. For større utgifter kan det også vurderes å kreve forhåndsgodkjenning fra andre arvinger eller en uavhengig tredjepart.
4. **Hvem skal dekke utgiftene?:** Som hovedregel dekkes utgiftene av fullmaktsgivers midler, men dette bør presiseres i fullmakten for å unngå misforståelser.
5. **Kontroll og innsyn:** Det kan spesifiseres om andre skal ha innsyn i utgiftsregnskapet, for eksempel andre arvinger eller en nøytral tredjepart, for å sikre åpenhet og tillit.

Det er også forstandig å gjøre vurderinger knyttet til beløp og dekningstak:

- **Forutsigbarhet og fleksibilitet:** For å unngå konflikter kan det være hensiktsmessig å sette en årlig ramme for dekning av utgifter. Samtidig bør fullmektigen ha fleksibilitet til å håndtere uforutsette utgifter, for eksempel ved salg av fast eiendom eller andre større økonomiske disposisjoner.
- **Tilpasning til oppdragets omfang:**
Størrelsen på dekningstaket bør tilpasses oppdragets omfang og kompleksitet. Dersom fullmektigen har omfattende oppgaver, som forvaltning av flere eiendommer eller investeringer, kan det være behov for et høyere tak.
- **Justering og regulering:** Det kan være lurt å inkludere en klausul som gir mulighet til å justere beløpsgrensen etter behov, for eksempel ved å la andre arvinger eller en uavhengig tredjepart godkjenne justeringen.

- **Forebygging av konflikt:** Et klart definert beløp reduserer risikoen for konflikt og mistenksomhet blant arvinger og pårørende. Samtidig gir det fullmektigen tydelige rammer å forholde seg til.

Eksempel på bestemmelse i fremtidsfullmakt:

"Fullmektigen skal få dekket nødvendige og dokumenterte utgifter som oppstår i forbindelse med utførelsen av sitt oppdrag, herunder reiseutgifter, juridisk bistand, administrasjonskostnader og andre relevante kostnader. Utgiftene skal dekkes av mine midler. Fullmektigen skal føre regnskap over utgiftene og legge frem dokumentasjon for [arving X eller tredjepart Y] en gang i året. Dersom utgiftene overstiger [beløpsgrense], skal de forhåndsgodkjennes av [arving X eller tredjepart Y]."

Anbefalinger:

- **Spesifiser hva som dekkes:** Vær tydelig på hvilke typer utgifter som kan dekkes, og om det er behov for forhåndsgodkjenning for enkelte utgiftstyper.
- **Inkluder krav om dokumentasjon:** Selv om det ikke er et lovkrav, kan det være lurt å inkludere et krav om kvitteringer og enkel regnskapsføring for å ivareta åpenhet og tillit.
- **Vurder beløpsgrense og justeringsmekanismer:** Inkluder et beløpstak som kan justeres etter behov, for eksempel ved godkjenning fra en tredjepart.
- **Kommuniser tydelig med fullmektigen og arvingene:** Informer alle involverte parter om hvilke regler som gjelder for utgiftsdekningen for å unngå konflikter og misforståelser.

En godt gjennomarbeidet bestemmelse om dekning av nødvendige utgifter bidrar til å skape forutsigbarhet, tillit og gode rammer for utøvelsen av fullmakten.

Oppbevaring og antall eksemplarer

Det finnes ikke en sentral, offentlig oppbevaringsordning for fremtidsfullmakter i Norge, slik det gjør for testamenter. For testamenter kan man oppbevare originalen i tingrettens oppbevaringsordning, men dette gjelder ikke for fremtidsfullmakter.

Det betyr at ansvaret for trygg oppbevaring hviler på fullmaktsgiver og eventuelt de involverte partene, som fullmektigen eller den som har bistått med opprettelsen.

Det har vært diskutert om det bør opprettes et nasjonalt register for fremtidsfullmakter, men per i dag eksisterer ikke en slik ordning. Dette betyr at det er ekstra viktig å sørge for trygg og tilgjengelig oppbevaring slik at fullmakten kan fremlegges når den trer i kraft.

Anbefalinger for oppbevaring av fremtidsfullmakt:

- 1. Brannsikker oppbevaring hjemme :** Fullmaktsgiver bør oppbevare sin originale fremtidsfullmakt på et sikkert sted hjemme, for eksempel i en brannsikker safe. Dette reduserer risikoen for at dokumentet går tapt ved brann eller tyveri. Nå er det vel ikke sånn at den jevne fullmaktsgiver har brannsikker safe, men kan man legge den brannsikkert, i safe eller på annen måte, så er det å anbefale
- 2. Oppbevaring hos fullmektigen:** Fullmektigen bør også ha en original i sin besittelse slik at han/hun raskt kan dokumentere sin rolle når fullmakten trer

i kraft. Dette forenkler prosessen med å legitimere seg overfor banker, offentlige instanser og andre tredjeparter.

3. **Bekreftet kopi hos juridisk rådgiver:** Dersom en advokat, jurist eller annen fagperson har bistått med opprettelsen av fremtidsfullmakten, er det hensiktsmessig at de oppbevarer en bekreftet kopi. Dette kan være nyttig for å bekrefte dokumentets innhold og gyldighet dersom originalen skulle gå tapt.
4. **Digital oppbevaring:** Selv om en digital kopi ikke har samme juridiske status som en original, kan det være nyttig å lagre en skannet kopi f.eks. i en sikker digital skylagringstjeneste. Dette gir enkel tilgang dersom man trenger å sjekke innholdet i fremtidsfullmakten.
5. **Informere pårørende:** Fullmaktsgiver bør informere nærmeste pårørende og/eller andre involverte om hvor originalen oppbevares, og hvem som har tilgang til den. Dette sikrer at dokumentet kan hentes frem når det trengs.
6. **Unngå oppbevaring i bankboks:** Det kan være fristende å oppbevare fremtidsfullmakten i en bankboks, men dette kan være upraktisk siden fullmektigen ofte vil trenge tilgang til fullmakten for å få tilgang til selve bankboksen. Bankbokser er fortsatt i bruk i Norge, men de er i ferd med å fases ut. Flere banker har avviklet eller planlegger å avvikle tilbudet om fysiske bankbokser på grunn av redusert etterspørsel og høye driftskostnader.

Hvor mange eksemplarer bør man lage og signere på?

En anbefaling kan være:

- **Én original per fullmaktsgiver:** Dette gir trygghet for fullmaktsgiver og sikrer at han/hun/de alltid har tilgang til originaldokumentet.
- **Én original per fullmektig:** Slik at fullmektigen kan legitimere seg og vise til den originale fullmakten når han/hun/de skal handle på vegne av fullmaktsgiver.

- **Bekreftet kopi til juridisk rådgiver:** Dette er ikke et krav, men kan være hensiktsmessig for etterprøvbarhet og for å kunne bekrefte fullmaktens innhold ved eventuelle tvister.
- **Ekstra eksemplarer ved alternative fullmektiger:** Dersom det er utpekt alternative fullmektiger, kan det være lurt å utferdige én original til hver av dem. Alternativt kan de få en bekreftet kopi, avhengig av hvordan man ønsker å håndtere dette praktisk og juridisk.

Andre relevante innspill:

1. **Bekreftelse av originalens ekthet:** Det kan være hensiktsmessig å få en advokat, jurist eller annen betrodd tredjepart til å bekrefte at kopiene er riktige kopier av originalen. Dette kan gjøres ved å stemple og signere kopiene som "rett kopi".
2. **Regelmessig gjennomgang og oppdatering:** Fullmaktsgiver bør vurdere å gjennomgå og eventuelt oppdatere fremtidsfullmakten hvert femte år, eller ved større livshendelser (som skilsmisse, flytting eller endringer i formue). Dette sikrer at fullmakten fortsatt reflekterer fullmaktsgivers ønsker og behov.
3. **Ikrafttredelse og tilgjengelighet:** Når fullmakten trer i kraft, skal normalt originalen kunne fremlegges for Statsforvalteren for stadfestelse. Derfor er det viktig at minst én original er lett tilgjengelig.

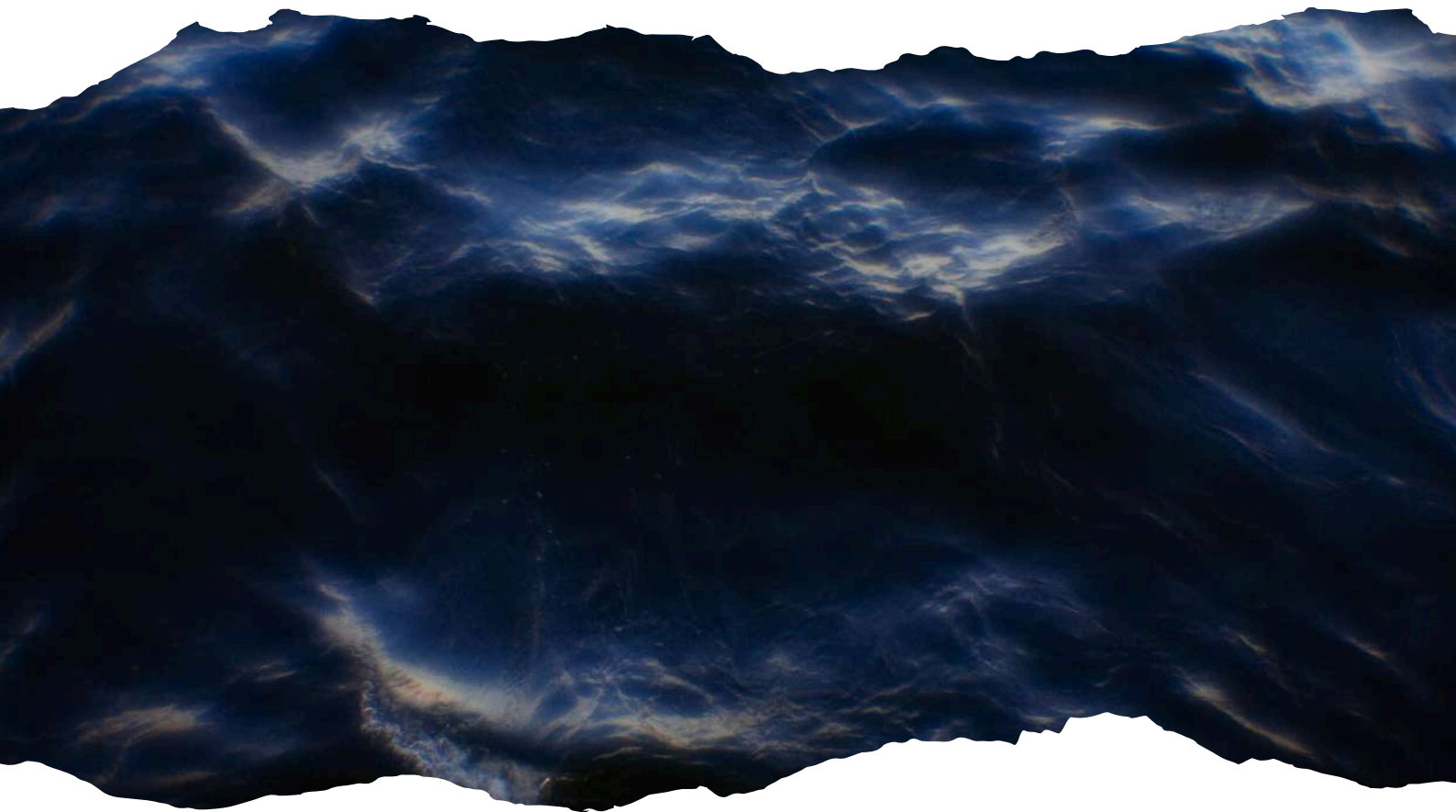
Oppsummering:

- Det finnes ingen sentral oppbevaringsordning for fremtidsfullmakter i Norge.
- Det anbefales å utferdige minst én original per fullmaktsgiver og per fullmektig, samt en bekreftet kopi til juridisk rådgiver dersom det er relevant.

- Oppbevaring bør skje på et sikkert sted, som i en brannsikker safe om tilgjengelig, og fullmaktsgiver bør informere betrodde personer om hvor originalen oppbevares.
- Digital oppbevaring kan vurderes som supplement, men digitale kopier har ikke samme juridiske status som originalen.
- Fullmakten bør gjennomgås og oppdateres jevnlig for å sikre at den fortsatt er relevant og gyldig.

Gjennomtenkt oppbevaring og tydelig kommunikasjon rundt antall eksemplarer og oppbevaringssted kan bidra til å unngå konflikter og sikre at fremtidsfullmakten fungerer som tiltenkt når den trer i kraft.

Signering og bevitnelse

Krav om bevitnelse ved opprettelse av fremtidsfullmakt

Et av de viktigste formkravene ved opprettelse av en fremtidsfullmakt er at signeringen må bevitnes av to vitner. Dette er lovpålagt krav og prosess, som sikrer at fullmaktsgiver er ved sine fulle fem (samtykkekompetent) og at det ikke foreligger tvang, press eller annen påvirkning.

Lovhjemmel og formål

Lovhjemmel: Kravet om bevitnelse er hjemlet i **vergemålsloven § 81**. Her fremgår det at en fremtidsfullmakt skal signeres av fullmaktsgiver i nærvær av to vitner, som samtidig skal signere fullmakten.

Formålet med bevitnelse:

- **Sikre frivillighet og forståelse:** Vitnene skal bekrefte at fullmaktsgiver signerer frivillig og forstår betydningen av fullmakten.
- **Hindre misbruk og press:** Bevitnelsen skal forhindre at fullmakten opprettes under tvang, press eller påvirkning fra noen som kan ha egeninteresse i fullmakten.
- **Dokumentere gyldighet:** Vitnene bidrar til å dokumentere at formkravene er fulgt, noe som styrker fullmaktens gyldighet.

Historikk og begrunnelse bak vitnekravet

Bevitnelse ved opprettelse av dokumenter med store rettsvirkninger har lange tradisjoner i norsk rett, og finner, blant annet, sin parallell i arvelovens krav om vitner ved opprettelse av testamenter. Historisk sett har formkravet vært ment å:

- Sikre at dokumentet uttrykker fullmaktsgivers frie vilje.
- Forebygge falskneri og forfalskninger.
- Legitimere dokumentets autenticitet og gyldighet i og utenfor juridiske tvister.

Da reglene om fremtidsfullmakt ble innført i 2013, ble det besluttet at tilsvarende krav om bevitnelse skulle gjelde for å ivareta de samme hensynene som ved testament.

Hvem kan være vitner?

Krav til vitnene:

- Må ha fylt 18 år og være myndige.
- Må være ved full sans og samling, det vil si at de må være i stand til å forstå betydningen av å være vitne.
- Må være til stede samtidig som fullmaktsgiver signerer dokumentet.

Hvem kan ikke være vitner?

- **Fullmektigen(e):** Personer som er utpekt som fullmektig i fremtidsfullmakten kan ikke være vitner.
- **Nære slektninger:** Vitner kan ikke være ektefelle, samboer, foreldre, barn, barnebarn eller søsken til fullmaktsgiver.
- **Arvinger og begunstigede:** Personer som kan ha økonomiske interesser i fullmaktsgivers midler eller disposisjoner kan ikke være vitner.

- **Personer som kan være inhabile:** Dette inkluderer personer som står i et avhengighetsforhold til fullmaktsgiver, f.eks., etter omstendighetene, ansatte i helseinstitusjoner der fullmaktsgiver bor.

Valg av vitner – hva bør man tenke på?

1. **Nøytralitet og uavhengighet:** Velg vitner som ikke har personlig eller økonomisk interesse i fullmakten.
2. **Troverdighet og respekt:** Vitner med høy troverdighet kan bidra til å styrke fullmaktens legitimitet.
3. **Tilgjengelighet for fremtidig bekreftelse:** Vitner bør være personer som sannsynligvis vil være tilgjengelige dersom det senere skulle bli spørsmål om fullmaktens gyldighet.
4. **Kunnskap om fullmaktsgiver:** Selv om vitnene ikke skal kjenne innholdet i fullmakten, kan det være en fordel om de kjenner fullmaktsgiver godt nok til å kunne bekrefte at vedkommende var ved sans og samling ved signeringen.

Hva bør fremgå i fremtidsfullmakten om og fra vitnene?

- **Fullt navn:** For identifikasjon.
- **Adresse:** For mulig kontakt i ettertid.
- **Fødselsdato:** For å bekrefte myndighetsalder.
- **Yrke:** For etterrettelighet og etterprøvbarehet
- **Datert signatur:** For å stadfeste at vitnet var til stede og bevitnet fullmaktsgiveren(e) sin(e) signering(er).
- Noen velger å notere vitnenes telefonnummer for enklere kontakt i ettertid, men dette er en smakssak/praktikalitet.

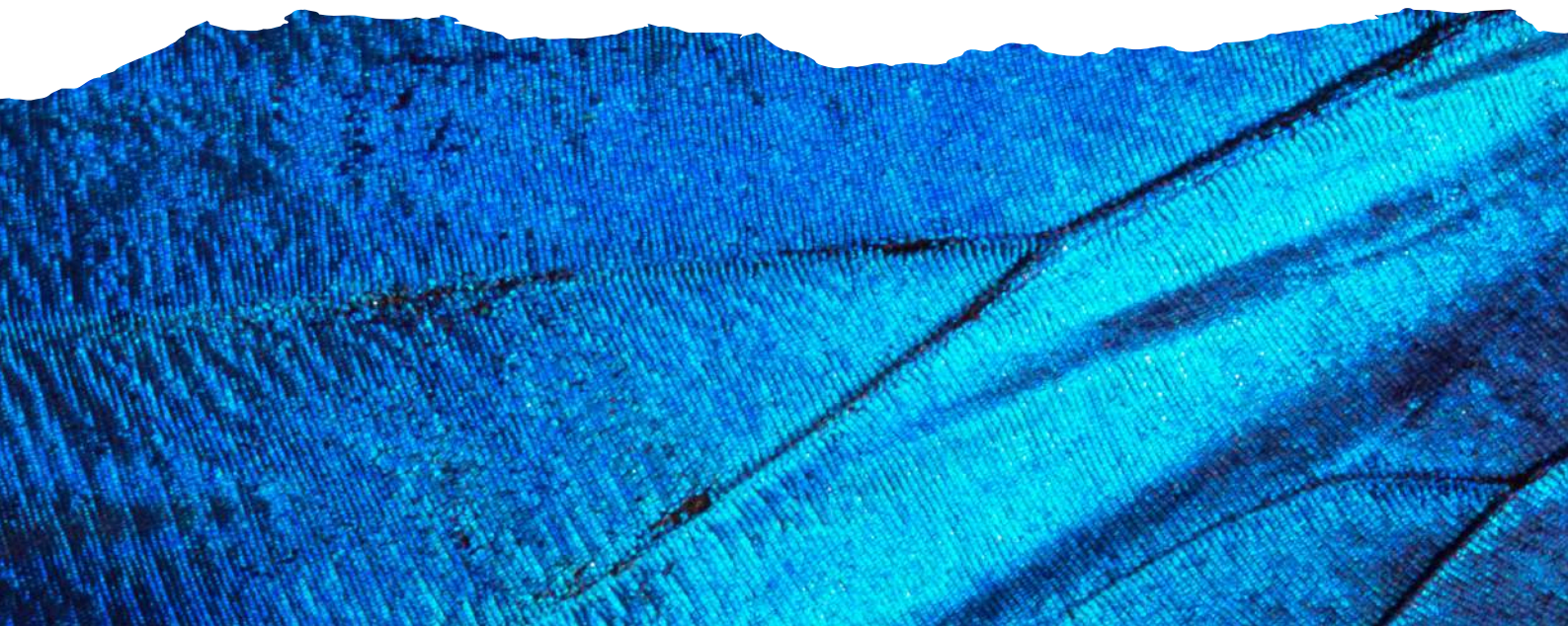
Anbefalinger for signeringsmøtet

- **Alle til stede samtidig** Fullmaktsgiver og begge vitnene skal være til stede samtidig når signeringen skjer.
- **Vitnene skal ikke lese fullmakten:** Vitnene skal kun bekrefte signaturen og at fullmaktsgiver var samtykkekompetent og uavhengig, ikke innholdet i fullmakten. Vitnene skal være informert om at det er en fremtidsfullmakt som signeres.
- **Samtidig signering:** For å unngå tvil om gyldigheten, bør vitnene signere umiddelbart etter at fullmaktsgiver har signert.
- **Begrensning av forstyrrelser:** Møtet bør holdes i rolige omgivelser uten forstyrrelser, slik at det ikke kan reises tvil om signerings situasjonen.

Oppsummering

Kravet om bevitnelse ved opprettelse av fremtidsfullmakt er ment å sikre gyldighet, frivillighet og forståelse hos fullmaktsgiver.

For å oppfylle lovens krav og unngå innsigelser om ugyldighet, bør man være nøye med valg av vitner, sikre korrekt dokumentasjon av vitnenes personalia, og gjennomføre signeringsmøtet på en måte som sikrer at alle formkrav er oppfylt.

DEL III – 50 korte spørsmål og svar om fremtidsfullmakt

Nedenfor finner du en liste over 50 vanlige spørsmål folk gjerne stiller om fremtidsfullmakt.

Under hvert spørsmål kommer det et kortfattet svar.

Dette er først og fremst ment som et helt enkelt, og ikke uttømmende, verken hver for seg eller samlet, register over ting det er greit å vite om fremtidsfullmakt.

Vurderer du å opprette fremtidsfullmakt selvstendig eller som profesjonell, noe som er sannsynlig, all den tid du leser disse ordene, gjentas formaningen om at hver fremtidsfullmakt står på egne bein og fortjener en konkret, helhetlig fyllestgjørende vurdering i prosessen mot ferdigstillelse, hvor oversikt over den konkrete faktiske situasjon og prinsippet om fullmaktsgivers interesse er de bærende krefter.

Svaret på brorparten av disse spørsmålene finner du i bokens del I og II. For enkelhets og lett tilgangs skyld, listes allikevel 50 vanlige spørsmål opp her:

Hva er en fremtidsfullmakt?

- En fremtidsfullmakt er et juridisk dokument der du gir en annen person (fullmektig) myndighet til å handle på dine vegne dersom du ikke lenger er i stand til å gjøre det selv.

Hvorfor bør jeg opprette en fremtidsfullmakt?

- For å sikre at en person du har tillit til kan ivareta dine interesser dersom du mister evnen til å håndtere egne saker, for eksempel på grunn av sykdom eller svekket helbred.

Hvem kan være fullmektig i en fremtidsfullmakt?

- En fullmektig kan være en pålitelig person som er myndig, samtykkekompetent, og som du stoler på til å ta viktige beslutninger på dine vegne.

Hva kreves for at en fremtidsfullmakt skal være gyldig?

- Den må være skriftlig, datert, og signert av fullmaktsgiver i nærvær av to vitner som også signerer.

Hvem kan være vitne?

- Vitnene skal være personer over 18 år som ikke har interesse i fullmakten, og som forstår betydningen av å være vitne.

Hvordan kan jeg endre eller tilbakekalle en fremtidsfullmakt?

- Så lenge du er samtykkekompetent, kan du når som helst endre eller tilbakekalle fullmakten.

Hvem kan ikke være vitne ved opprettelse av fremtidsfullmakt?

- Fullmektigen, fullmektigens nærmeste familie (ektefelle, samboer, barn, søsken osv.), og personer som har økonomisk interesse i fullmakten kan ikke være vitner.

Når trer en fremtidsfullmakt i kraft?

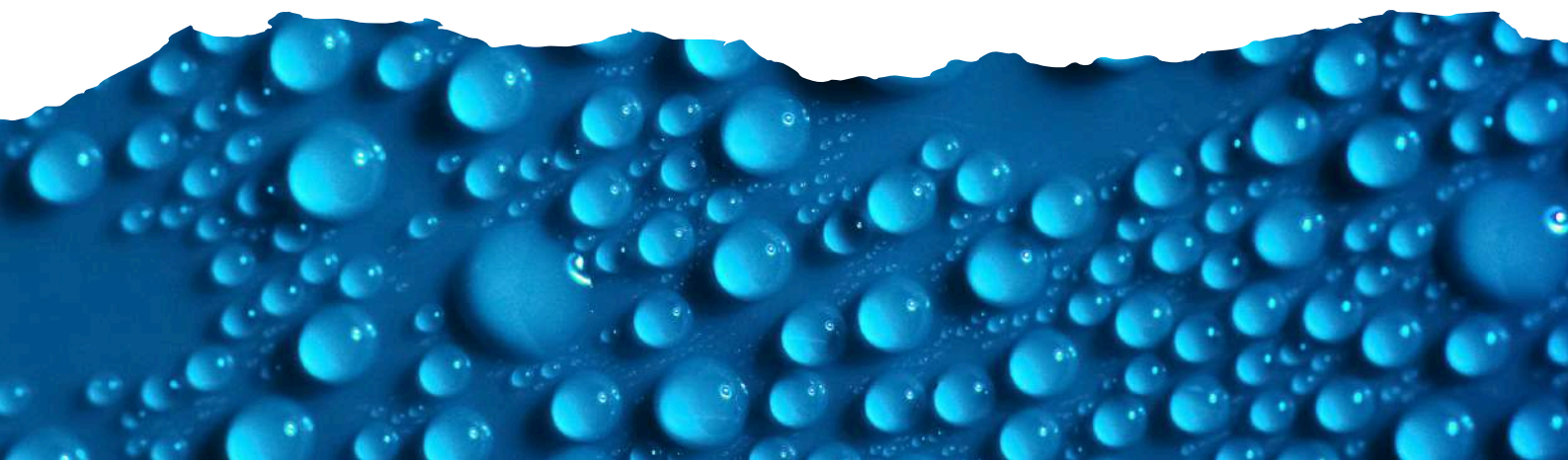
- Den trer i kraft når fullmaktsgiver blir ute av stand til å ivareta sine interesser, vanligvis på grunn av sykdom, demens, eller svekket helbred.

Må en fremtidsfullmakt tinglyses?

- Nei, det er ikke et krav om tinglysning. Fullmakten trer i kraft ved at fullmaktsgiver mister sin samtykkekompetanse.

Hvordan kan jeg sikre at fullmektigen følger mine ønsker?

- Du kan være spesifikk i fullmakten om hva fullmektigen kan og ikke kan gjøre, og eventuelt kreve rapportering til andre personer.

Hva kan en fremtidsfullmakt dekke?

- En fremtidsfullmakt kan dekke både personlige og økonomiske forhold, som forvaltning av eiendom, helsebeslutninger og økonomiske disposisjoner.

Kan jeg gi fullmektigen tillatelse til å gi gaver eller forskudd på arv?

- Ja, men dette må spesifiseres i fremtidsfullmakten. Uten denne bestemmelsen har ikke fullmektigen myndighet til å gi gaver eller forskudd på arv.

Er det mulig å opprette en fremtidsfullmakt uten juridisk hjelp?

- Ja, men det kan være komplisert, så det er anbefalt å søke juridisk hjelp for å sikre at fullmakten oppfyller alle krav og dekker alle nødvendige områder.

Kan jeg ha flere fullmektiger?

- Ja, du kan ha flere fullmektiger, og du kan spesifisere om de skal handle sammen eller hver for seg.

Hva skjer hvis fullmektigen dør eller blir ute av stand til å utføre oppgaven?

- Du kan utpeke reservefullmektiger i fremtidsfullmakten. Uten reservefullmektig kan det være nødvendig å oppnevne en annen fullmektig.

Kan jeg utpeke en fullmektig til kun å håndtere mine økonomiske forhold?

- Ja, det kan spesifiseres i fullmakten at fullmektigen kun skal ta ansvar for økonomiske forhold, eller personlige helsebeslutninger, avhengig av behov.

Hva koster det å opprette en fremtidsfullmakt?

- Kostnadene kan variere, men det kan koste fra noen hundre til flere tusen kroner avhengig av om du benytter en advokat eller en standard mal.

Er det nødvendig å ha vitner ved signering av fremtidsfullmakten?

- Ja, fremtidsfullmakten må bevitnes av to vitner for å være gyldig.

Kan jeg opprette en fremtidsfullmakt hvis jeg har en verge?

- Ja, men det kan være lurt å diskutere det med din verge eller advokat før du oppretter en fremtidsfullmakt.

Er det mulig å inkludere spesifikke instruksjoner for helsebeslutninger?

- Ja, du kan inkludere detaljerte instruksjoner om helsebehandlinger, for eksempel om du ønsker å motta livsforlengende behandling.

Hva er forskjellen på en fremtidsfullmakt og et testamente?

- En fremtidsfullmakt gjelder beslutninger mens du fortsatt er i live, mens et testamente styrer hvordan eiendeler skal fordeles etter døden.

Kan jeg lage en fremtidsfullmakt som kun gjelder ved demens?

- Ja, du kan spesifisere at fullmakten kun trer i kraft ved demens eller annen spesifikk tilstand som påvirker din samtykkekompetanse.

Kan en fremtidsfullmakt inneholde spesifikke instruksjoner om arv?

- Ja, du kan spesifisere ønsker om hvordan din arv skal forvaltes eller deles ut, men fullmektigen kan ikke endre testamentet.

Kan fremtidsfullmakten oppheves?

- Ja, så lenge du er samtykkekompetent, kan du oppheve eller endre fremtidsfullmakten.

Hvordan kan jeg sikre at fullmektigen ikke misbruker fullmakten?

- Du kan sette strenge krav i fullmakten, inkludert spesifikasjoner for rapportering eller kontroll fra eksterne instanser.

Hva skjer hvis fullmaktsgiver mister samtykkekompetansen uten å ha en fremtidsfullmakt?

- Da kan det være nødvendig å oppnevne en verge gjennom Statsforvalteren for å ivareta fullmaktsgivers interesser.

Hva er konsekvensene hvis fullmektigen handler utenfor fullmakten?

- Hvis fullmektigen handler utenfor fullmakten, kan det være juridiske konsekvenser og fullmektigen kan holdes ansvarlig for eventuelle tap eller skader.

Kan jeg spesifisere hvordan eventuelle midler fra salg av eiendom skal brukes?

- Ja, dette kan spesifiseres i fremtidsfullmakten, for eksempel at overskudd fra salg skal brukes til spesifikke formål eller investeringer.

Hva kan fullmektigen gjøre med mine bankkontoer?

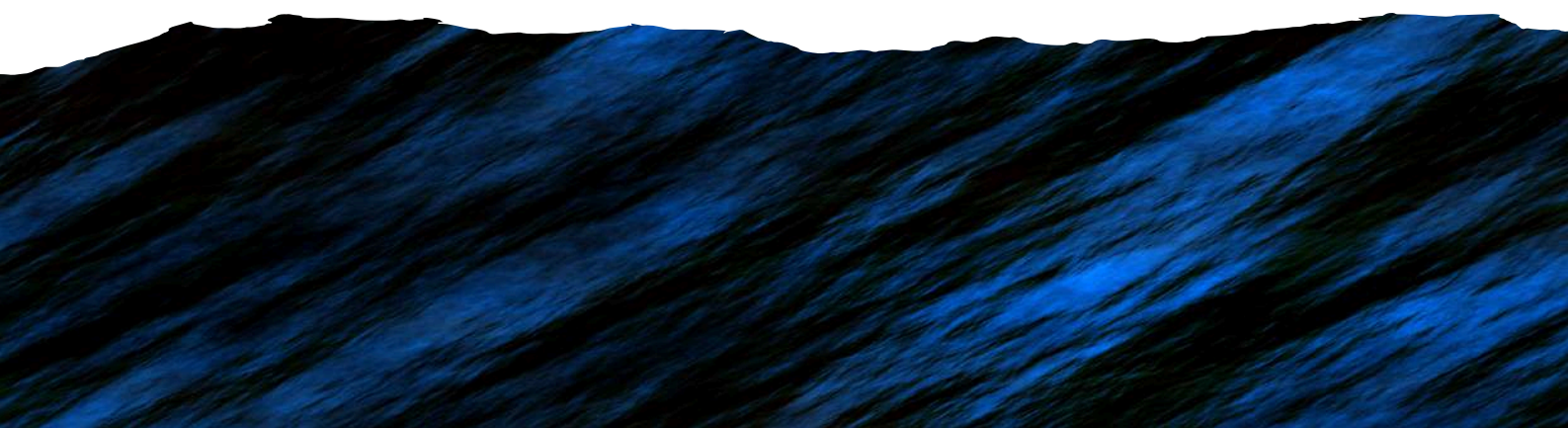
- Fullmektigen kan ha rett til å disponere bankkontoene dine, inkludert innsyn og betaling av regninger, men dette må spesifiseres i fullmakten.

Kan jeg begrense fullmektigens rett til å selge eiendom?

- Ja, du kan begrense fullmektigens rett til å selge eiendom eller stille spesifikke krav til hvordan eiendom skal håndteres.

Kan jeg ha flere fullmektiger som skal handle sammen?

- Ja, du kan utpeke flere fullmektiger som må handle sammen for å fatte beslutninger.

Hvem kan hjelpe meg med å utarbeide en fremtidsfullmakt?

- En advokat kan hjelpe med å utarbeide en fremtidsfullmakt, eller du kan benytte deg av en digital tjeneste.

Kan jeg bruke en mal for å lage en fremtidsfullmakt?

- Ja, du kan bruke en mal, men det er viktig at malene oppfyller alle lovkrav og spesifikasjoner for å være gyldig.

Hva skjer hvis jeg ikke har en fremtidsfullmakt og ikke kan ta beslutninger?

- Uten en fremtidsfullmakt kan det være nødvendig å oppnevne en verge for å ivareta dine interesser.

Hvordan fungerer det å ha reservefullmektiger?

- En reservefullmektig trer i kraft hvis den opprinnelige fullmektigen ikke kan eller vil påta seg oppgaven.

Kan fullmektigen kreve betaling for sitt arbeid?

- Fullmektigen kan ikke kreve betaling med mindre det er spesifisert i fullmakten.

Hvordan kan jeg sikre at fullmektigen handler i tråd med mine ønsker?

- Du kan spesifisere klare instruksjoner og legge til kontrollmekanismer i fullmakten.

Må jeg opprette en fremtidsfullmakt før jeg mister helsen?

- Det er best å opprette fremtidsfullmakten mens du er i stand til å ta beslutninger, før du mister samtykkekompetansen.

Kan en fremtidsfullmakt være tidsbegrenset?

- Ja, du kan sette en tidsbegrensning på fullmakten.

Hva skjer hvis fullmektigen blir uenig med andre familiemedlemmer?

- Eventuelle uenigheter bør løses i henhold til fullmakten, og eventuelt ved hjelp av rådgivning eller konfliktløsning.

Er fremtidsfullmakt nødvendig for personer som allerede har en verge?

- Nei, men det kan fortsatt være nyttig for å gi spesifikke instruksjoner om hva vergen skal gjøre.

Kan en fremtidsfullmakt dekke internasjonale saker?

- Ja, fremtidsfullmakten kan dekke internasjonale spørsmål, men det kan være juridiske krav og forhold som varierer fra land til land.

Hva er det beste tidspunktet å opprette en fremtidsfullmakt?

- Det beste tidspunktet er mens du fortsatt er samtykkekompetent og har oversikt over dine behov og ønsker.

Er det mulig å få hjelp til å forstå hva som bør inkluderes i fremtidsfullmakten?

- Ja, en advokat eller juridisk rådgiver kan hjelpe med å forstå hva som bør inkluderes.

Kan jeg opprette en fremtidsfullmakt for å håndtere spesifikke eiendommer?

- Ja, du kan spesifisere eiendommer eller eiendeler som fullmektigen skal håndtere.

Er det mulig å få tilbakemelding på om fullmakten er korrekt utført?

- Ja, en advokat kan gi tilbakemelding på om fullmakten er riktig utarbeidet og oppfyller kravene.

Hvordan kan jeg oppbevare min fremtidsfullmakt?

- Det anbefales å oppbevare fullmakten på et sikkert sted, som hos advokat, sikkert sted hjemme, eller hos en pålitelig person.

Kan jeg spesifisere at fullmektigen skal konsultere familiemedlemmer før beslutninger tas?

- Ja, du kan spesifisere at fullmektigen må konsultere andre familiemedlemmer før viktige beslutninger tas.

Er det noen spesielle forholdsregler ved bruk av fremtidsfullmakt i helsebeslutninger?

- Ja, det bør spesifiseres om fullmektigen kan ta beslutninger om helsehjelp, behandling eller livsforlengende tiltak.

Hvordan kan jeg sikre at fremtidsfullmakten blir respektert av offentlige instanser?

- Ved å få fremtidsfullmakten stadfestet av Statsforvalteren, kan du øke sjansen for at offentlige instanser respekterer den.

DEL IV – Fremtidsfullmakt

Eksempler

Nedenfor finner du tre eksempler på fremtidsfullmakter. Først en enkeltstående generell fremtidsfullmakt, deretter en generell gjensidig fremtidsfullmakt og til sist en enkeltstående vedvarende fremtidsfullmakt.

Husk at dette kun er eksempler til illustrasjon. Det er sterkt å anbefale at enhver fremtidsfullmakt som settes opp, så gjøres med kyndig bistand og kvalitetssikring.

Det er også stor forskjell på både situasjoner og enkeltindividers behov for detaljregulering. For noen holder det meg enkle generelle bestemmelser, mens det for andre er behøvelig å bruke betydelig tid og ressurser på å lande på de riktige formuleringene.

Du må gjerne bruke nedenstående eksempler som utgangspunkt, men du gjør det på eget ansvar, og under sterk oppfordring herfra om å tilknytte deg kyndig bistand under prosessen med opprettelse av fremtidsfullmakt.

Enkeltstående, generell fremtidsfullmakt:

FREMTIDSFULLMAKT

1. FULLMAKTSGIVER

Navn: [Fullmaktsgivers navn] Fødselsnummer: [Fullmaktsgivers fødselsnummer]

Adresse: [Fullmaktsgivers adresse]

2. FULLMEKTIG OG ALTERNATIV FULLMEKTIG

Fullmektig: Navn: [Fullmektigs navn] Fødselsnummer: [Fullmektigs fødselsnummer] Adresse: [Fullmektigs adresse]

Alternativ Fullmektig: Navn: [Alternativ fullmektigs navn] Fødselsnummer: [Alternativ fullmektigs fødselsnummer] Adresse: [Alternativ fullmektigs adresse]

Alternativ fullmektig trer inn dersom fullmektigen ikke kan eller ønsker å utøve vervet.

3. FORMÅL OG OMFANG

Denne fremtidsfullmakten gir fullmektigen rett til å handle på vegne av fullmaktsgiver i tilfelle fullmaktsgiver på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helsetilstand ikke lenger er i stand til å ivareta egne interesser.

Fullmakten omfatter både økonomiske og personlige forhold, herunder helsemessige spørsmål, og gjelder til fullmaktsgiver eventuelt tilbakekaller den, eller til fullmaktsgiver går bort.

4. IKRAFTTREDELSE

Denne fremtidsfullmakten trer i kraft når det foreligger legeerklæring som bekrefter at fullmaktsgiver på grunn av sinnslidelse, demens, eller alvorlig svekket helsetilstand ikke lenger er i stand til å ivareta egne interesser.

Fullmektigen skal uten unødig opphold sørge for at min familie og mine nærmeste venner blir underrettet ved første anledning etter at fullmakten har tredd i kraft.

5. STADFESTELSE

Fullmakten skal stadfestes hos Statsforvalteren uten unødig opphold etter at den er tredd i kraft. Fullmektigen har ansvar for å fremme begjæring om stadfestelse.

6. ØKONOMISKE FORHOLD

Fullmektigen gis fullmakt til å ivareta alle økonomiske forhold på vegne av fullmaktsgiver, herunder, men ikke begrenset til:

- Disponere over alle bankkonti, inkludert betaling av regninger, inngå avtaler om betalings- og kontotjenester.
- Forvalte investeringer og verdipapirer.
- Betale skatter og avgifter, samt levere skattemeldinger.
- Administrere lån og gjeldsforpliktelser.
- Gi sedvanlige gaver innenfor rammen av fullmaktsgivers økonomi, herunder gaver til barn og barnebarn ved fødselsdager og høytider.
- Gi forskudd på arv, forutsatt at det ikke går ut over fullmaktsgivers økonomiske behov.

7. PERSONLIGE FORHOLD OG HELSE

Fullmektigen gis fullmakt til å ivareta fullmaktsgivers personlige forhold og helse, herunder, men ikke begrenset til:

- Ta beslutninger om helse- og omsorgstjenester, inkludert valg av bosted og helsetjenester.
- Samtykke til medisinsk behandling på vegne av fullmaktsgiver, i samråd med helsepersonell.
- Ivareta personlige interesser og livskvalitet, inkludert fritidsaktiviteter og sosialt liv.

8. DISPOSISJONSFULLMAKT OVER FAST EIENDOM

Fullmektigen gis fullmakt til å disponere over fullmaktsgivers faste eiendom, herunder:

- Kjøp, salg, pantsettelse eller utleie av boligeiendom, fritidseiendom og andre eiendommer.
- Disponere et eventuelt overskudd ved salg på en måte som ivaretar fullmaktsgivers behov og interesser.
- Det skal alltid vurderes om eiendommen kan beholdes før salg vurderes, med mindre det å beholde eiendommen er urimelig kostnadskreven.

9. DISPOSISJONSFULLMAKT OVERFOR BANK OG OFFENTLIGE INSTANSER

Fullmektigen gis fullmakt til å:

- Disponere alle bankkonti og betalingsmidler tilhørende fullmaktsgiver.
- Inngå avtaler om bruk av betalings- og kontotjenester.

- Ha innsyn i økonomiske forhold og all nødvendig informasjon hos offentlige instanser.
- Fatte beslutninger og signere på vegne av fullmaktsgiver overfor banker og offentlige instanser.

10. KOSTNADSDEKNING

Fullmektigen har rett til å få dekket nødvendige utgifter i forbindelse med utførelsen av vervet, herunder:

- Reiseutgifter, porto og kommunikasjon.
- Eventuelle juridiske kostnader knyttet til ivaretagelse av fullmaktsgivers interesser.
- Fullmektigen skal kunne redegjøre for utgiftene og føre regnskap ved behov.

11. SIGNATUR OG ANTALL EKSEMPLARER

Denne fremtidsfullmakten er signert i [antall] originale eksemplarer. Ett eksemplar oppbevares av fullmaktsgiver, ett av fullmektigen, og ett av alternativ fullmektig. I tillegg oppbevares en bekreftet kopi oppbevares hos [Stilling og Navn], som har oppbevaringsplikt i 10 år.

12. UNDERSKRIFT OG BEVITNELSE

Fullmaktsgiver: Signatur: _____ Dato: [Dato]

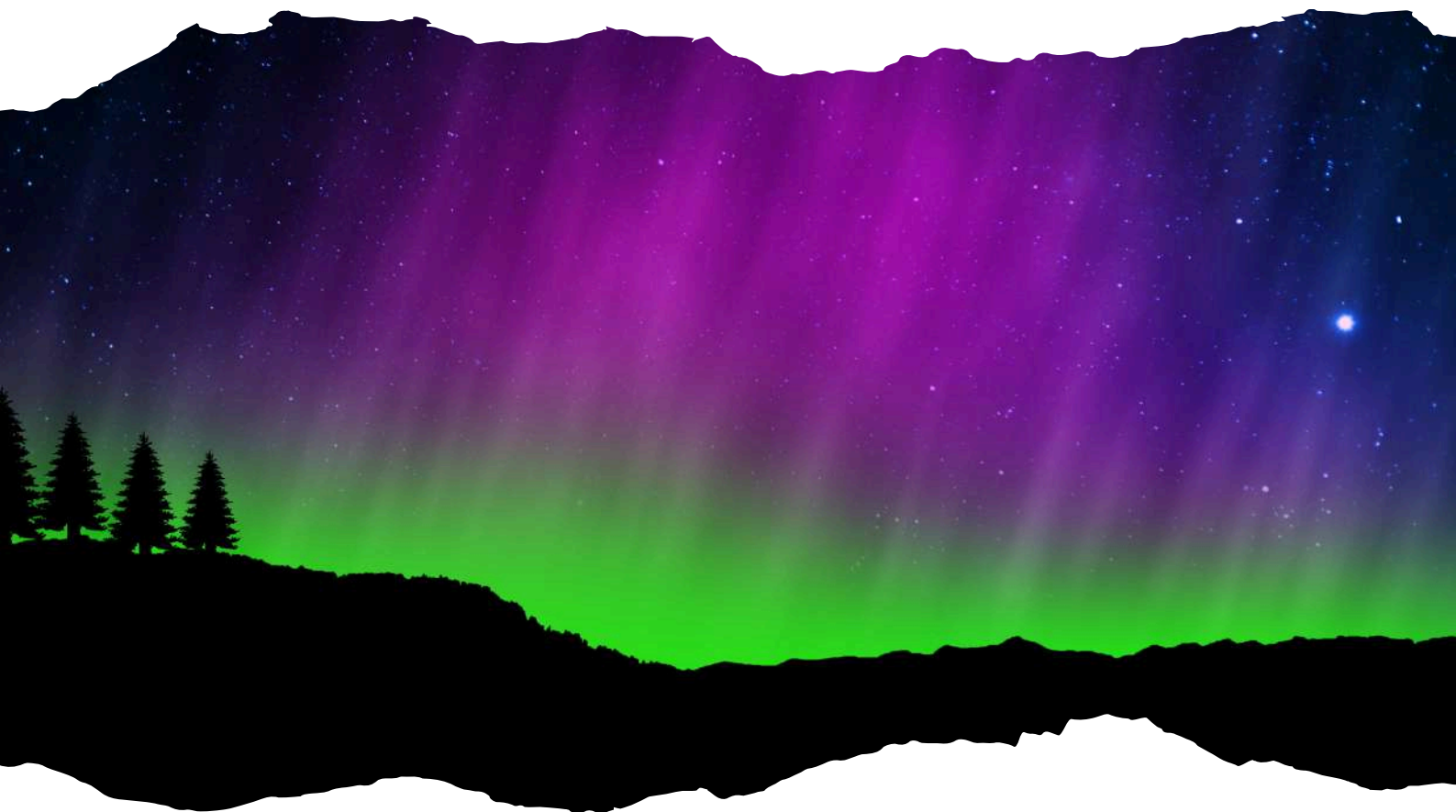
Vi, nedenstående vitner, bekrefter at fullmaktsgiver underskrev denne fremtidsfullmakten av egen fri vilje og var ved sans og samling på tidspunktet for signeringen. Vi har ingen personlig interesse i fullmakten og er over 18 år.

Vitne 1: Navn: [Vitne 1s navn], Fødselsdato: [Vitne 1s fødselsdato], Yrke: [Vitne 1s yrke], Adresse: [Vitne 1s adresse],

Signatur: _____ Dato: [Dato]

Vitne 2: Navn: [Vitne 2s navn] Fødselsdato: [Vitne 2s fødselsdato], Yrke: [Vitne 2s yrke], Adresse: [Vitne 2s adresse],

Signatur: _____ Dato: [Dato]

Gjensidig generell fremtidsfullmakt

GJENSIDIG FREMTIDSFULLMAKT

I henhold til vergemålsloven av 26. mars 2010 kap. 10

1. FULLMAKTSGIVERE Undertegnede ektefeller, **[Navn ektefelle 1]**

Fødselsnummer: [Fødselsnummer ektefelle 1] Adresse:

[Adresse ektefelle 1]

[Navn ektefelle 2] Fødselsnummer: [Fødselsnummer ektefelle 2] Adresse:

[Adresse ektefelle 2]

gir herved hverandre gjensidig fullmakt til å representere og handle på den andres vegne, dersom en av oss på grunn av skade, sykdom, sinnslidelse, demens eller alvorlig svekket helbred, ikke lenger er i stand til å ivareta egne interesser.

2. FULLMAKTENS IKRAFTTREDELSE

Fullmakten trer i kraft når det foreligger legeerklæring som bekrefter at en av oss ikke lenger kan ivareta egne interesser på grunn av sinnslidelse, demens eller alvorlig svekket helbred.

Fullmektigen har rett til å innhente legeerklæring om ektefellens helsetilstand for å dokumentere behovet for ikrafttredelse.

3. STADFESTELSE

Fullmektigen skal, uten unødig opphold etter ikrafttredelse, begjære stadfestelse av fullmakten hos Statsforvalteren i samsvar med vergemålsloven § 84.

4. UNDERRETNINGSPLIKT

Ved ikrafttredelse skal fullmektigen uten unødig opphold underrette følgende om fullmaktens ikrafttredelse og dens innhold:

- Fullmaktsgiveren (så langt det er mulig)
- Den andre ektefellen
- Felles barn: [Navn og fødselsnummer på barn]

5. FULLMEKTIGENS OPPGAVER OG ANSVAR

Fullmektigen skal ivareta fullmaktsgivers økonomiske og personlige forhold, herunder:

- Forvalte alle økonomiske midler og eiendeler.
- Ivareta helse- og omsorgsbehov, inkludert medisinsk behandling og valg av bosted.
- Representere fullmaktsgiver overfor offentlige instanser, banker, helsevesen og andre tredjepersoner.

Fullmektigen skal:

- Handle i samsvar med fullmakten og fremme fullmaktsgivers interesser og rettigheter.
- Høre fullmaktsgiver, så langt det er mulig, før beslutninger tas.
- Dokumentere og kunne redegjøre for sine disposisjoner ved behov.

6. ØKONOMISKE FORHOLD

Fullmektigen gis fullmakt til å ivareta alle økonomiske forhold på vegne av fullmaktsgiver, herunder:

- Disponere alle bankkonti, herunder betaling av regninger og inngå avtaler om betalings- og kontotjenester.
- Forvalte investeringer, verdipapirer og øvrige eiendeler.
- Betale skatter og avgifter samt levere skattemeldinger.
- Administrere lån og gjeldsforpliktelser.
- Gi sedvanlige gaver til nære pårørende, herunder ved fødselsdager og høytider.
- Gi forskudd på arv, forutsatt at det ikke går ut over fullmaktsgivers behov.

7. PERSONLIGE FORHOLD OG HELSE

Fullmektigen gis fullmakt til å ivareta fullmaktsgivers personlige forhold og helse, herunder:

- Samtykke til medisinsk behandling i samråd med helsepersonell.
- Ivareta interesser knyttet til helse- og omsorgstjenester, samt valg av bosted.
- Representere fullmaktsgiver overfor helsevesen og andre relevante instanser.

8. DISPOSISJONSFULLMAKT OVER FAST EIENDOM

Fullmektigen gis fullmakt til å:

- Kjøpe, selge, pantsette og leie ut fast eiendom på fullmaktsgivers vegne.
- Forvalte eiendom, herunder vedlikehold og oppgradering.
- Disponere overskudd fra salg på en måte som ivaretar fullmaktsgivers interesser.

- Salg av bolig skal vurderes med hensyn til fullmaktsgivers økonomiske og personlige behov.

9. DISPOSISJONSFULLMAKT OVERFOR BANK OG OFFENTLIGE INSTANSER

Fullmektigen gis fullmakt til å:

- Disponere alle bankkonti, betalingsmidler og verdipapirer tilhørende fullmaktsgiver.
- Inngå avtaler om bruk av betalings- og kontotjenester, herunder nettbank og betalingskort.
- Ha innsyn i alle økonomiske forhold og relevant informasjon hos banker og offentlige instanser.
- Fatte beslutninger og signere på fullmaktsgivers vegne overfor banker, offentlige instanser og private aktører.
- Representere fullmaktsgiver i kontakt med NAV, Skatteetaten, helsevesen og andre offentlige instanser.

10. ALTERNATIVE FULLMEKTIGER

Dersom den opprinnelige fullmektigen ikke kan eller ønsker å utøve vervet, skal våre felles barn:

- [Navn og fødselsnummer]
- [Navn og fødselsnummer]

tiltre rollen som likeverdige fullmektiger.

Disposisjoner:

- Ved mindre og hverdagslige disposisjoner (f.eks. betaling av regninger, daglige innkjøp) kan hver fullmektig handle alene.

- Ved større disposisjoner (f.eks. salg av fast eiendom, store pengegaver, opptak av lån) kreves enighet mellom fullmektigene.

11. KOSTNADSDEKNING

Fullmektigene har rett til å få dekket nødvendige utgifter uten øvre grense, inkludert:

- Reiseutgifter og kostnader knyttet til nødvendige møter.
- Utgifter til juridisk bistand ved behov.
- Kostnader til dokumentasjon og kommunikasjon.
- Andre nødvendige kostnader som naturlig følger av vervet.

Fullmektigene plikter å føre oversikt over utgiftene og kunne dokumentere disse ved behov.

12. SIGNATUR OG BEVITNELSE

Fullmakten er underskrevet i [antall] originale eksemplarer. Ett eksemplar oppbevares av hver fullmaktsgiver og ett av hver fullmektig.

[Navn på fullmaktsgiver 1] Signatur: _____ Dato: [Dato]

[Navn på fullmaktsgiver 2] Signatur: _____ Dato: [Dato]

Undertegnede vitner, som fullmaktsgiverne har godtatt, som er til stede sammen, og som vet at dette dokumentet er en fremtidsfullmakt, bevitner herved at fullmaktsgiverne var ved full sans og samlings, og har skrevet under fremtidsfullmakten av fri vilje mens vi har vært til stede.

Dette bevitner vi ved vår underskrift mens fullmaktsgiverne er til stede og etter fullmaktsgiverne sine ønsker. Vi er myndige, ubeslektet og uforbundne med fullmektigen(e).

Vitne 1: Navn: [Vitne 1s fulle navn, fødselsdato, yrke og adresse]

Signatur: _____

Vitne 2: Navn: [Vitne 2s fulle navn, fødselsdato, yrke og adresse]

Signatur: _____

Vedvarende fremtidsfullmakt

VEDVARENDE FREMTIDSFULLMAKT

1. FULLMAKTSGIVER

[Navn på fullmaktsgiver] Fødselsnummer: [Fødselsnummer] Adresse: [Adresse]

Jeg, [Navn på fullmaktsgiver], oppretter herved denne vedvarende fremtidsfullmakten for å sikre at mine personlige og økonomiske interesser blir ivare tatt dersom jeg i fremtiden ikke lenger er i stand til å ivareta mine egne interesser på grunn av sinnslidelse, demens, sykdom eller alvorlig svekket helbred.

Fullmakten trer i kraft umiddelbart ved signering, men fungerer som fremtidsfullmakt fra det tidspunkt jeg mister samtykkekompetanse.

2. HOVEDFULLMEKTIG

[Navn på hovedfullmektig] Fødselsnummer: [Fødselsnummer] Adresse:

[Adresse] Telefon: [Telefonnummer] E-post: [E-postadresse]

[Navn på hovedfullmektig] gis fullmakt til å representere meg og handle på mine vegne i henhold til denne vedvarende fremtidsfullmakten.

3. ALTERNATIV FULLMEKTIG

Dersom hovedfullmektigen ikke kan eller ønsker å utøve vervet, skal følgende person tre inn som alternativ fullmektig:

[Navn på alternativ fullmektig] Fødselsnummer: [Fødselsnummer] Adresse:
[Adresse] Telefon: [Telefonnummer] E-post: [E-postadresse]

4. FULLMAKTENS IKRAFTTREDELSE

- Fullmakten trer i kraft umiddelbart ved signering og gjelder i alle perioder der jeg har samtykkekompetanse. I disse periodene har jeg full medbestemmelsesrett, og fullmektigen skal konsultere meg før større disposisjoner foretas.
- Fullmakten fungerer som fremtidsfullmakt fra det tidspunkt jeg ikke lenger har samtykkekompetanse, basert på legeerklæring som bekrefter dette.
- Fullmektigen har rett til å innhente legeerklæring for å dokumentere behovet for ikrafttredelse som fremtidsfullmakt.

5. STADFESTELSE

Fullmektigen skal, uten unødig opphold etter ikrafttredelse som fremtidsfullmakt, begjære stadfestelse hos Statsforvalteren i samsvar med vergemålsloven § 84.

6. UNDERRETNINGSPLIKT

Ved ikrafttredelse som fremtidsfullmakt skal fullmektigen uten unødig opphold underrette følgende om fullmaktens ikrafttredelse og dens innhold:

- Fullmaktsgiveren (så langt det er mulig)
- Nærmeste familie: [Navn og relasjon]

7. FULLMEKTIGENS OPPGAVER OG ANSVAR

Fullmektigen skal ivareta mine økonomiske og personlige forhold, herunder:

- Forvalte alle økonomiske midler og eiendeler.
- Ivareta helse- og omsorgsbehov, inkludert medisinsk behandling og valg av bosted.
- Representere meg overfor offentlige instanser, banker, helsevesen og andre tredjeparter.

Fullmektigen skal:

- Handle i samsvar med fullmakten og fremme mine interesser og rettigheter.
- Høre meg, så langt det er mulig, før beslutninger tas i perioder med samtykkekompetanse.
- Dokumentere og kunne redegjøre for sine disposisjoner ved behov.

8. ØKONOMISKE FORHOLD

Fullmektigen gis fullmakt til å ivareta alle mine økonomiske forhold, herunder:

- Disponere alle bankkonti, herunder betaling av regninger og inngå avtaler om betalings- og kontotjenester.
- Forvalte investeringer, verdipapirer og øvrige eiendeler.
- Betale skatter og avgifter samt levere skattemeldinger.
- Administrere lån og gjeldsforpliktelser.
- Gi sedvanlige gaver til nære pårørende, herunder ved fødselsdager og høytider.
- Gi forskudd på arv, forutsatt at det ikke går ut over mine behov.

9. DISPOSISJONSRETT OVER FAST EIENDOM

Fullmektigen gis fullmakt til å:

- Kjøpe, selge eller pantsette fast eiendom.
- Disponere over og forvalte fast eiendom, herunder inngå leieavtaler og foreta nødvendige vedlikeholdsarbeider.
- Foreta investeringer, forbedringer eller salg av fast eiendom i tråd med mine interesser.

10. KOSTNADSDEKNING

Fullmektigen har krav på å få dekket, av mine midler, nødvendige utgifter uten øvre grense, herunder:

- Reiseutgifter og kostnader knyttet til nødvendige møter.
- Utgifter til juridisk og økonomisk bistand ved behov.
- Kostnader til dokumentasjon og kommunikasjon.
- Andre nødvendige kostnader som naturlig følger av vervet.

Fullmektigen plikter å føre oversikt over utgiftene og kunne dokumentere disse ved behov.

11. SIGNATUR OG BEVITNELSE

Fullmakten er underskrevet i [antall] originale eksemplarer. Ett eksemplar oppbevares av fullmaktsgiver, og ett av hver fullmektig.

[Navn på fullmaktsgiver] Signatur: _____ Dato: [Dato]

Undertegnede vitner, som fullmaktsgiverne har godtatt, som er til stede sammen, og som vet at dette dokumentet er en fremtidsfullmakt, bevitner herved at fullmaktsgiverne var ved full sans og samling, og har skrevet under fremtidsfullmakten av fri vilje mens vi har vært til stede.

Dette bevitner vi ved vår underskrift mens fullmaktsgiverne er til stede og etter fullmaktsgiverne sine ønsker. Vi er myndige, ubeslektet og uforbundne med fullmektigen(e).

Vitne 1: Navn: [Vitne 1s navn, fødselsdato, yrke og adresse]

Signatur: _____

Vitne 2: Navn: [Vitne 2s navn, fødselsdato, yrke og adresse]

Signatur: _____

Avsluttende kommentar til eksemplene

Som skrevet innledningsvis i denne delen: Disse eksemplene er nettopp det. Eksempler. De er i tillegg, gitt at de er generelle i sin form, noe ubalansert i retning generiske – særlig for deg som har en sammensatt økonomi og eller et komplisert livs- og familieforhold.

Det er ikke sikkert disse eksemplene passer din situasjon, og både disse og andre maler du kommer over, skal brukes med forsiktighet og på eget ansvar.

Og atter en gang: Ha (meget) lav terskel for å søke profesjonell hjelp om du er i tvil om noe som helst.

Avslutning

Har du lest helt hit, har du min uforbeholdne takk. Forhåpentlig har du hatt noe igjen for det.

Som innledet med, allerede i forordet, ligger det i denne bokens tilblivelse et ønske om og oppfordring til at alle myndige personer i Norge vurderer om de skal opprette fremtidsfullmakt. Herfra hevdes at de aller fleste er tjent med å opprette en fremtidsfullmakt.

Videre foreligger det et oppriktig ønske om å bidra til kunnskap om fremtidsfullmakt. Da både med tanke på hva det er og hva en fremtidsfullmakt inneholder. Men også med sikte på å bidra til kunnskap og kjennskap om mange av de hensynene som må tas i prosessen som leder frem til en ferdig og gyldig opprettet fremtidsfullmakt.

Håpet er at man har lyktes i begge henseende.

Ståle og Hodnafjell hjelper deg gjerne med å opprette en fremtidsfullmakt.

Kontakt oss på:

kontakt@hodnafjell.com

412 94 069

www.hodnafjell.com